CURS INTREGU

DE

POESIE GENERALE

DE

I. HELIADE RADULESCU

VOLUMUL III. [partea I]

BUCURESCI
TYPOGRAPHIA LUCRĂTORILOR ASSOCIATI
12. PASSAGIUL ROMĂN 12.
1870.

www.dacoromanica.ro

OSSIANICE

www.dacoromanica.ro

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
ROMÂNE

INTRODUCTIO

PARTEA I

I

Cà Pelsagii în antichitate que se respândirŏ pe o mare parte a Europei de amiadă dì şi se împărţirŏ subt atâtea numiri dupŏ locurile que occuparŏ, cá Scythii que se împărţirŏ în a atâţi popoli diverşi, assemenea mai târdiu sĕ vĕdu figurându Celţii. în parţile de miadă nópte alle Europei.

Scim din historie atâta de puçin despre Celţi, quâte scim şi despre Pelasgi. Tot que ne-a remas dela Celţi este resturile din limba lor que se aude în diverse părţi separate de mari coprinsuri, dela îmbucăturele rîului Oby pînŏ la ţĕrmurii quei mai depărtaţi ai vechii Bretanie, şi quare învedereadă quŏ a fost o mare ginte şi fórte întinsă.

Dupŏ locurile que occuparŏ Celţii, luarŏ, sau li se detterŏ diverse nume.

Quei mai renumiţi din stirpea Celţilor furŏ quei quari se aşedasserŏ în Gallia şi luarŏ numele de Galli sau Cacli.

www.dacoromanica.ro

Din aquestia, dupŏ mărturia lui Juliu Cesar şi a lui Tacit, mulţi trecurŏ în mai multe rônduri în părtile septentrionali alle Marei-Britanie, unde părţilor muntóse li se dette numele de Caledonia sau Galledonia, adicŏ munţii Gallilor (*don* însemnédă munte).

Muntenii din Scoţia iarŏ, pînŏ astădi între dênsii se numescu Caeli sau Galli şi limba lor Caelică sau Gallică.

Tacit pe lîngŏ aquestea dice quŏ Gallii din Bretania que venirŏ din Gallia sunt de origine germană, de unde urmeadă quŏ styrpea întrégă que s'a fost numit cu numele genericu de Celţi, a fost aqueaşi şi a Gallilor, şi a Gothilor, şi a Germanilor, a Teutonilor, cum şi a Francilor mai târdiu.

Din tóte aqueste ramure din aqueaşi tulpină pe timpii Cesarilor, Gallii sunt quei mai cellebri şi pentru heroismul, şi pentru cunoscinţele şi doctrinele lor religióse.

Felul lor de guvern se vede la început theocraticu, şi mai târdiu nu ammestecu de aristocraţie şi monarchie.

Aşà se vede în historie quŏ toţi popolii antichităţii debutarŏ în viaţa lor soçiale şi politică, adicŏ printr'o theocratie mai mult sau mai puçin imperiósă sau despotică; ast fel se vedu Indiile, Egyptul, Palestina, Grecia, Roma; ast fel se vedu ş Galliele. Intelligenţa la început organisă, şi dupŏ abusuri şi degeneraţiune, intelligenţa regeneră şi perfectionă; ea este termenul prin quare se începe şi se termină octava periódelor de secoli în quare viadă şi se succedu popolii în callea progresului.

II

Primul element al societăţii este famillia. Cu prima famillie s'a început şi prima societate. Primul tată, a fost primul monar-

www.dacoromanica.ro

chu, primul capu. Viaţa primitivă a tutulor popolilor a cătat naturalemente să fiă patriarchale — De se află excepţiuni, aqueasta este o anomalie — exceptia affirmă regula.

Gallii, cà nomadi vênĕtori, iar nu păstori, în viaţa lor patriarchale se organisarŏ în clanuri; clanurile corespund cu seminţiele Hebreilor.

Differinţa între semenţii şi clanuri este, quŏ în Istracl un popol întregu, sau membrii unei semenţii toţi erà considerati quŏ se tragu din aquellaşi patriachu sau cap de famillie, toţi erà, qua să ḑicem aşa, consângi avuţi şi neavuţi, tari şi debili, guvernanţi şi guvernaţi, judicători şi judecaţi, commandanţi şi comandaţi, egalitate de drepturi şi de datorii; între dênşii, cà stirpe de păstori, căsătoriele nu erà o mesallianţă. — Intre Galli, cà stirpe de Nemrodi, ce vênatori înaintea Domnului, clanurile se compunea de toţi membri unei case, de toţi descindenţii unui patriarchu, pe lungŏ quarii cu sutele şi cu miile se adăogià şi óspeţi veniţi a se aşeḑà pe terrêmul semenţiei, cu drepturi şi datorii egali între dênşii, şi diverse de alle domnilor. Aquestia erà ómeni liberi, şi qnând erà nemulţumiţi într'un clan, putea trecce în altul cu aquelleaşi drepturi, cum erà şi la noi foştii clăcasi, pe quare îi aşteptà, pe ori-que moşie pogónele legiuite. Aqueasta făcea să fiă mai puçin aspră conditia clanaşilor, qua să ḑicem aşà, cà şi a clăcaşilor, de quât a vasalilor feodali în quare degenerarŏ mai târḑiu clanurile în stîrpirea germană.

Domnii cu membrii clanurilor, şi clanurile între dênşii erà solidari. Óspeţii cu domnii făcea causă commună între dênsii, unii ascultà, alţii commandà în timp de luptă or la vênătóre or

www.dacoromanica.ro

la resbel, quând tóte clanurile formà o singură armată cu un singur capu sau duce, alles de capii clanurilor.

Principul de famillie, se degenerò la început în Indii şi Egypt în caste, în folosul unora şi umilirea altora ; In Palestina se regenerò în semenţii, cà în Gallii în clanuri, quari mai apoi se degenerarŏ în feode, cu domnii şi servii lor.

III

Partea sacerdotalĕ între Galli, se numià Druidi. Cà la mulţi din popplli antici que sacrificà pe munţi şi prin selbe, ceremoniile religióse alle Druidilor se executà în fundul pădurilor de stejari seculari, orientânduse dupŏ luna nuoă.

Objectul quel mai sacru din ori-que pădure erà la dênşii viscul sau vĕscul que cresce cà o plaută parasită în pregiurul ramurilor stejarilor seculari, şi quare grecesce se ḑice *ixos*, şi franţosesce *gui*. Flórea vervena sau brebenii avea o virtute mysteriósă şi erà consacrată spre a formà coróna verginilor vestali, şi mai vîrtos a archivestalei.

Ritul Druidilor erà fórte mysterios ; mysterele erà încredinţate archidruidului ; profanilor nu se putea divulgà. De aqueea mai nu se scie nimicu despre religia şi docrinele Druidilor.

Cà tóte religiunile ânsĕ, şi aqueasta se vede quŏ îşi are originea tot din Indii, de unde şi Chaldea, Babylonia, Egyptul, Persıa, Grecia, şi ênsuşi Palestina, cà dintr'un mare bazar de credinţe îşi trasserŏ, simplificarŏ şi perfectionarŏ pe alle lor.

Din mysterele Druidilor, tot que erà de interesul lor propriu şi al societăţii spre a se propagà şi întinde fu doctrina eternităţii atât a Spiritului, quât şi a Materiei, quŏ nimicu adicŏ nu se perde în univers pînŏ la atom şi quŏ numai forma îşi schimbă

www.dacoromanica.ro

neîncetat. O assemenea doctrină conducea d'a dreptul la credința nemuririi sufletului.

Nisce assemenea doctrine, de nu vor fi provenit spontaneu cà la mai mulți popoli primitivi ai antichității, se vedu emanând cà tóte religiunile antice, cum ammu ḑis, din fundul Indiilor.

Cà Magii Chaldeei, cà hierophanții Egyptului, Druidii studià neîncetat cursul astrelor, natura întrégă, se ocupà cu sciințele physice și naturali, descoperià virtuțile plantelor și mineralelor assupra morburilor și plagelor, cà hierophanții Egyptului, fiind preoți și medici tot de o dată, dânduse și de prevĕḑĕtori ai evenimentelor, ajunserŏ a însufflà între popoli credința quŏ sunt în relațiune cu cerul; sciurŏ a inspirà și terrórea cu tóte que se părea supranaturali și ajunserŏ a reunì în mâna lor, din preună cu sacerdoțiul, și educația publică și puterea legislativă, și magistratura. Totul erà ei, și capii clanurilor nu avea de quât datoria de a executà ordinile și decisiunile lor.

Pretutindini și intot timpul se recunósce într'un mod sau altul quŏ intelligența este în relațiuni intime cu cerul, și a cătat să predomine assupra masselor pînŏ quând a fost în adevĕr intelligență sau o putere moralĕ, pînŏ quând avea inainte binele și amelliorarea umanității, pînŏ quând nu degenerŏ în astuție spre a speculà și împilà popolii.

Intelligența și geniul, de nu aud dela altul sau de nu sunt de nimeni inițiate în mysterile naturei, observă inventă și descopere singure multe din aqueste mystere și născu sciințele; iar daqua sciințele se nascu și ómenii intelligenții și de geniu sunt ințiați într'ênsele de predecessorii lor, attunci sciințele și artele progresă și discepolii întrecu pe maestrii lor.

Nisce assemenea intelligințe și geniuri în antichitate sau cà

www.dacoromanica.ro

ni ţiat ore, sau cà iniţiate, între ómenii mai mult primitivi de quât barbarii, sau păgâni, se constituià de sine şi erà recunoscute drept preoţi ai unei divinităţi sau sciinţe, şi drept preoţi ai preoţilor, cu puterea de a'şi comunicà darul sau sciinţa, spiritul que vià într'ênşii la quei que ascultà cuvêntul lor. Nisce assemenea intelligiņţe şi geniuri în antichitate organisarŏ societăţile, le învĕţarŏ a cultivà pământul, a'şi facce locuinţele, vestmintele şi necessariele vieţei, le detterŏ, arte sciinţe şi legi. Assemenea intelligiņţe şi geniuri furŏ primii legislatori ai popolilor, nefiind numite de nimeni, nici gradate, nici salariate, nici de înţolate în uniforme şi altele.

Rĕul nu stă quând predomină intelligiņţa şi geniul adevĕrate, quând adicŏ poetul şi preotul se concepe âncŏ din pântecele genitórei salle şi vine în lume poet şi preot şi prophet, conducĕtor de popoli, legiuitor. — N'au adicŏ a se plânge popolii biblici, de Enochii lor que inventă astronomia, nici Egyptenii de Taothii sau Hermesii lor, nici Hebrei de Moysi, şi de alţi propheţi, nic Cretinii de Menosi, nici Grecii de Orphei, de Licurgi şi de Soloni şi de Pytagori, nici Romanii de Pompilii Numa.

Reul nu stă quând în nóptea secolilor de innoranţă appare intelligenţa şi geniul cà nisce mari luminători spre luminarea şi conduccerea popolilor; rĕul stă quând intelligiņţa şi genul devin officiali; sau quând officialitatea fără ruşine îşi dă singură nume de intelligiņţă şi geniu, şi də geniul geniurilor.

Între popolii quei mai antici geniul erà de sine un ḑeu, un rege, un imperator fĕcĕtor de bine; între Egypteni la Pharaoni, geniul, qua să fiă geniu, cătà qua să fiă mai âncêiu ministru servitorul unui Pharaon, — De la servul immediat al lui Pharaon începea geniul, dela servul servului Palatului începea

www.dacoromanica.ro

omul, şi descindea pînŏ la castă, şi de aquì în jos pînŏ ahuma, plévă verme, mai pucin şi mai miser dequât vermele, *paria' ciandălà*.

IV

Vom vorbi mai înjos despre ómenii officiali, să revenim la Druidi.

N'au a se plânge Gallii, de primul Druid que sau dela sine aflò nemurirea sufletului şi dette început la mai multe sciinţe şi arte, sau dela Indiieni, Chaldei, şi Hebrei, fu înităiat în assemenea doctrine şi le modificò dupŏ locul unde se aflà şi le făcù se prospere dându'şi fructele salle.

In druidismu, cà şi în mosaismu, numele divinităţii este inefabil (nespus), cà şi Iehovah. Rar se audià intre Galli numele de *Irmisul*, que erà un fel de Marte, de domnu al puterilor, de Sabaoth; şi de aqueea fu şi uitat mai târdiu. — In timpii lui Ossian nu se vorbesce de nici o divinitate. —

Irmisul n'avea nici o formă cà şi Iehovah; Irmisul erà representat printr'un stejar secular, cà şi Iehovah vĕdut de Moyse într'un rugu ardent que lumină fărŏ să arză, fără a se consumà.

În druidismu, cà şi în Mosaimul primitiv, divinitatea nu se localisà în templuri; şi drept altar se allegea pretutindeni quâte o pétră.

Druidii sciurŏ a şi adunà pe lûngŏ sine geniurile creatóre, tot que erà poet şi cantor. Aquestia se numià *bardi*, şi servià cu dênşii la tóte ceremoniile religióse, la tot que erà spre a încântà şi exaltà popolul.

Cu bardii împreună se celebrà serbătorile nuntele, nascerile, morţile, şi se recomandà posterităţii memoria heroilor.

www.dacoromanica.ro

V

Ansĕ precum in Mosaismu rĕul venì quând apperurŏ scribii sau doctorii officiali, phariseii, quând mai marale preot, farŏ nici o vocatiune din nascere, se facea preot, cumpĕrandu'şi rangul de archiereu dela procensul; precum in christianismu mai târdiu rĕul venì quând appărurŏ chrestinii nu din credinţă şi din fapte, ci chrestini officiali, assemenea şi in Druidismu, rĕul venì quând apperurŏ şi se immulţirŏ Druidii officiali, speculându cu credinţele popolilor, degenerând nemurirea suffletului pînŏ la metempsychose, şi dupŏ imitarea Braminilor, adducênd theocraţia pînŏ la despotismulu quel mai crunt querêndu sângele verginilor la altar, şi suppunerea órbă a clanurilor dela quel mai de jos vênător sau ostean, pînŏ la capi şi pînŏ la Bardi.

Orgolliul pre quare ajunse a se ingômfá Druidii, cupiditatea spre a se imbuibà şi a 'şi susţine decorul, corrupţia provenită din îmbuibare şi din mania de a dominà cu ori-que preţu, exclusivismul quel mai fanaticu, îi făcurŏ a perde ori-que credit, şi tot prestigiul cà nisce ómeni officiali: urra şi dispreţul se întinserŏ assupra lor, cà assupra tuturor castelor sacerdotali, şi Gallii nu mai asteptà de quât occasia, momentul favorabil spre a scuturà jugul lor, cu toţii împreunà.

Ancŏ dela Iuliu Cesar, armele imperiului roman incepusserŏ a străbatte in Gallie şi in Britania. In mai multe rônduri Gallii organisaţi în clanuri, se luptarŏ şi respinserŏ pre *regii lumii*, (cum numià ei pe Cesari). Pînŏ in fine dupŏ o assemenea victorie subt un duce alles de clanuri a nume Trenmor nu mai voirŏ Gallii din Bretania a se mai suppune Druidilor, şi scuturarŏ jugul

www.dacoromanica.ro

lor, dând suveranitatea întrégă aquestui Trenmor, şi proclamându'l de rege. Aquesta stabalì o dynastie, şi avênd doi filii, Trathal şi Conard, dupŏ mórtea lui, primul devenì rege al Morvenului, şi quel d'aldoilea al Irlandei.

Aqueste doĕ rigate erà alliate atât dupŏ natura clanurilor, finidu de aqueeaşi stirpe, quât şi dupŏ părinţia capilor lor supremi.

Trathal în Morven lăssò de mostenitor pe filiul seu Coinhal, şi aquesta pe filiul sĕu Fingal heroul poemei nóstre, şi tatăl lui Ossian, heroul, bardul şi autorul poemelor ossianice.

In Irlanda de queealaltă parte Conard lassò de mostenitor pe filiul seu Cormar, şi aquesta pe Cairbar, şi aquesta pe Artho, dupŏ mórtea quăruia începe poema nóstră numită Fingal.

VI

Sub Trenmor primul rege, Druidii furŏ persecuaţi pînŏ la exterminaţiune (quei mai remaşi se refugiarŏ în Gallii), Bardii que făcusserŏ causă commună cu popoli şi cu capii lor, le luarŏ locul spre a reformà şi utilisà druidismul cà nisce protestanţi

Bardii, cà simpli cetăţeni, qua să ne servim cu denumirea modernă, allungarŏ tótă impostura, tote mysterele, tot que putea incântà şi descântà popolii, şi lăssarŏ calle deschisă geniului şi talentului de a se numì de sine, precum şi erà, bard sau sacerdote al cânturilor

Bardii, mai presus de aedii şi rapsodii anticei Grecie, mai recunoscuţi şi mai ascultaţi de popoli şi de suverani de quât propheţii Iudeei erà consilierii quei mai intimi ai suveranilor şi ai clanurilor; nu erà clan, nu erà căpitan, nu erà suveran să nu 'şi aibă bardii sei; aquestia însuffleţià ostenii la resbel.

www.dacoromanica.ro

prin cânturile lor ; ei dà semnalul luptei ; ei se trimetea soli sau ambassadori in câmpurile inemice, ei încheia tractate de pace şi de allianţă sau declarà resbel. Persóna lor erà sacră şi pînŏ înaintea suveranilor la quari se trimetea soli. Limbagiul lor era grav, independent, altier, şi adessea fórte amenințător suveranilor la quari se adresà cà trimişi şi quari le refusá propunerile, ărŏ a cuteḑà aquei regi sau duci de armată să ardice sau să puiă mâna assupra lor,

Bardii, allungarŏ din Druidismu tot que putea fi nefolositor pentru societate şi cu atât mai vîrtos tot que putea pervertì şi a o face a se speculà de către impostură. De ḑei nu se aude în cânturile bardilor, nici de sacerdoţi, nici de thaumaturgi. Credinţa despre nemurirea suffletului, desbarându-o de metempsychose şi de iaduri speculate de impostori theocapili, fu utilisată numai spre folosul societăţii, întru a formà printr'ênsa cetăţen şi heroi.

VII

Dupŏ Bardi, daqua corpurile erà puse în grópă, adicŏ în quelle de jos (inferne), suffletele îşi luà svolul la quelle de sus şi nu erà exilate nici în quelle de subt pămênt (în iaduri) pline de furii, de cerberi, de instrumente de torturĕ, nici în sphere sau coprinsuri departe de ómeni; suffletele ómenilor, dupŏ doctrinile Bardilor sau quel puçin ossianice erà mântuite de a trecce din animal în animal, revestind corpul quând al unui corp' quând al unui şórice, quând al unui rîmător sau tîrîtor, dupŏ que au viat o dată în om.

Suffletelor umane li se dà formă eternă de om; dupŏ mórte, cum ammu, dis îşi luà avêntul la quelle de sus, în platele lor

www.dacoromanica.ro

aeriene, în mijlocul norilor que representà în gloria, atmosphera ênsuşi a globului terrestru nu departe de părinţii şi consângii lor. Acolo se dilectà în memoria şi învĕţurile faptelor heroice, în vênatul mistreţilor şi cerbilor aerieni, în lupte aeriane, de acolo preveghià assupra sórtei ţĕriei, naţiunii lor, confraţilor lor de pre pĕmênt quăror le inspirà curagiul, şi valórea prin exemplele faptelor mari alle quellor trapasaţi, şi le dà de scire de pericolele que îi assteptà.

De acolo din locuinţa norilor, suffletele resculà tempestele, pre cum Leonidi şi Themistocli rescularŏ revoluţia modernă a Grecilor; de acolo suffletele allinà uraganele dupŏ victorie spre înfrăţirea clanurilor sau a semenţiilor.

Multe doctrine din antichitate vorbescu de nemurirea sufletului; ânsĕ que folos s'ar adduce umanităţii daqua unii ar crede, quŏ quea que a fost o dată omu, devine apoi un tîrrător, sau şi o passere? şi quare n'ar fi apoi disperaţia de s'ar crede quŏ suffletul, fiind dupŏ cum şi este o parte mică cà o picătură din oceanul spiritului universal, dupŏ mórte s'ar perde reintrând în aquellaşi ocean, fărŏ individualitatea sa, fărŏ memorie, fărŏ consciinţă de queea que a fost? O assemenea doctrină este mai desolantă de quât metempsychosea, şi ênsuşi de quât purgatoriul şi iadul catholicu, cu tóte grătarele, furcele de fer, frigările căldările lor, şi cu focurile de puciósă aţîţate de miriade de diavoli.

Suffletele, dupŏ doctrinile Bardilor, erà fiinţa, individualitatea, viaţa eternă a unui singur şi aquelluiaşi omu, cu suvenirile salle. cu consciinţa de sine.

www.dacoromanica.ro

VIII.

Dupŏ o assemenea credinţă, demnă de ómeni, şi cà o aurorŏ a credinţelor christanismului, se instituescu de Bardi ceremoniele trecerii suffletelor de pe pămênt în locuinţele lor aeriene tot spre perfecţionarea quellor vii şi folosul societăţii.

Se însufflasse credinţa quŏ suffletele nu putea avé repaos, stabilinduse în locuinţele aeriene, şi quŏ âmblà errante, pînŏ que corpurilor lor nu li se dà îngroparea, şi pînŏ que pe mormêntul lor nu venià bardii sau un singur bard a celebrà prin cântări faptele mortului şi a recomandà la posteritate memoria lui.

Aquelle cânturi nu erà dupŏ typicu, vorbe şi phrrasi învĕţate pe din affarŏ spre a se ţicce la ori-que îmmormêntare, ci versuri hymnuri şi ode inspirate de faptele mortului, de luptele lui pentru patrie, de virtuţile lui cà omu, cà patriot, cà soldat, şi căpitan, cà duce de popoli pe callea victoriei.

Aqueste cânturi, formà inimele june, făcea pe filii a imità şi întrece virtuţile părinţilor. Bardii nu erà nisce plagiari salariaţi, ci poeţi creatori; tot hymnul, tótă oda erà biographia întrégă a heroului. Attunci se reposà suffletul heroului în locuinţele salle eterne, quând quei vii, suffletele junc învĕţà din viaţa şi mórtea trapasaţilor a'şi appĕrà patria şi a învinge inemicii ei. Bardi, filii geniului erà preoţii adevĕraţi que petrecea suffletele spre viaţa eternă, perpetuând stirpea heroilor, şi erà adevĕraţii preoţi, pentru quŏ erà adevĕraţii poeţi, veniţi în lume cu geniul şi talentul lor, cu darul lor propriu, iar nu făcuţi sau numiţi prin decrete şi puneri de mâini.

Vommu vorbì mai in urmă despre assemenea sacerdoţiu, despre predestinare (proorsimu) cum ţicu părinţii Ecclesiei chrestine.

www.dacoromanica.ro

IX.

Bardii prin instituţiunile lor, făcură încŏ pre tot annul a se celebrà serbători annuali cà un fel de concurs, unde clanurile întrege cu capii şi regele lor, unde bărbaţi şi femei, copii şi bătrâni se adunà în preună, şi bardii toţi îşi cântà poemele lor de peste an în auḍul şi judicata naţiunii întrege, celebrând memoria heroilor cà panegerycele Grecilor antici. In aquel concurs se decidea quare din aquelle poeme se cuvenià a se dà copiilor spre invĕţĕtură qua să remâe prin tradiţiune posterităţii şi spre a formà buni cetăţeni şi buni osteni. Assemenea concursuri se făcea mai adesse în palaturile din Selma.

Gallii antici, cà şi primii adepţi ai lui Moyse, n'avea altare sculpite, ci stâncele de pétră. Din aquelle petre se mai conservà la Loda, pe timpii bardilor: *Pétra-Puterii*. Acolo în occasiuni grave se adunà bardii, şi înpregiurul ei îşi căutà historiele, odele lor; quei mai inspiraţi, quei quari putea attinge córdele inimelor tóte, aqueia se ḍicea quŏ făcea să salte Pétra-Puterii. Nici o parabolă, nici o allegorie mai frumósă de quât aqueasta; quŏci saltă în adevĕr petrele, adicŏ se miscă în adevĕr şi quei mai nesimţitori despoţi, que posedu forţa, la vocea adevĕrului, la vocea quellor desinteresaţi que vorbescu, şi facu numai pentru interesul commun, la vocea geniului adevĕrat, a cuvîntului incarnat.

Bardii se adunà şi cu armatele întrege în occasiuni memorabili spre a celebrà victoriile a prénălţà şi plânge mórtea heroilor, sau a dà semnalul în lupte, a communicà focul enthusiasmului.

www.dacoromanica.ro

X

Bardii, la început, cà poeţi creatori din heroii stirpei lor, din regii lor renumiţi îşi crearŏ nisce heroi şi suverani ideali, le detterŏ tótă valórea, tótă sapienţa, tóte perfecţiunile, şi făcurŏ dintr'ênşii typi, modele la posteritate. Ast-fel Homer îşi creo Nestorii, Agamemnoni, Ulisii, Achilii, Ajacii sei, que formarŏ apoi Leonidi şi Themistocli.

Aquesti typi ideali, servirŏ de modele regilor şi heroilor reali que se formarŏ în urmă, şi apoi faptele şi virtuţile aquestora; inspirarŏ geniurile şi talentele que venirŏ în urmă spre a devenì bardi, cà Ossian şi alţii. — Poeţii creà heroi şi heroi inspirà pre poeţi.

Rangul, şi rolul de bardi, dupŏ cum s'a arătat erà fórte onorat, şi aspirà la dênsul şi ênsuşi filii regilor.

Ossian erà ênsuşi filiul lui Fingal regelui Morvenului, şi rege el ênsuşi cà David, prophet şi rege. El cântă pe heroii stirpei salle, dela Trenmor stăbunul seu pînŏ la Fingal tatăl seu, şi pînŏ la Oscar filiul sĕu. Poemele lui tóte sunt historia epochei dela Trenmor pînŏ la Ossian.

Dupŏ atâtea lupte cu Romanii, şi alte ginti alle Bretaniei, şi atâtea catastrophe, perdând pe tatăl seu, pe fraţii sei, pe filiul seu Oscar, remâne în cârunteţe orbu cà Homer, numai cu aurora-sa Malvina a se consolà, şi cu memoria quellor trecute a le celebrà. Adessea în poemele salle, se plânge de perderea luminei, şi îşi adressă cânturile către Malvina, consórtea fidelĕ a filiului sĕu; aqueasta îl însoţià şi îl conducea pretutindeni.

In poemele lui Ossian, cà bardu adeverat, nu se aude despre nici un ţeu sau divinitate, despre nici o religiune, nici despre

www.dacoromanica.ro

iadu nici despre raiu; heroii lui sunt toţi ómeni, şi nici un ḑeu nu intervine în luptele lor. Tóte personagele poemelor salle sunt ómeni, şi heroismul, forţa lor, întrecu forţele miraculóse alle ḑeilor homerici ; è de ajuns credinţa în nemurirea sufletului, credinţa în adevěratele proprietăţi alle omului, în forţele lui, în intelligiṇţa geniului, raţiunii, şi în tóte facultăţile umane, şi poetul cà un alt prophet, prin ómeni, face a se cutremurà munţii şi a se implea văile profunde; marea şi aerul a se supune omului, aburii sau norii *a devenì millióne* de angeli plini de vigóre şi rapiditate spre a appropia distanţele şi popolii, şi fulgerul, în mâna omului a deveni nu destructor cà in mâna ui Jupiter, ci ca un angel annunţător la minut de la o margine la alta a globului.

Poemele lui Ossian annunţă lumii timpii nostri moderni în quare omul este domnu al Marilor şi al elementelor tóte. Heroii lui Ossian se luptă cu spiretele uraganilor şi tempestelor, cà ómenii moderni, cu gazurile.

Un Shakspeare è cu mult mai mare de quât un Apollon un Napoleon I cu mult mai mare şi mai potent de cât un Jupiter, un Nelson cu mult mai domnu al mării de quât un Neptun, un Gallileu chrestin cu mult mai sapient de quât un Urnus păgân.

Cântaţi poeţi, pe omu, şi veţi cântà in adevěr mărimea lui Dumneḑeu. Eatŏ religia vóstră, cà şi a lui Ossian. Omul Biblicei, Iacob, se luptă o nópte întrégă cu divinitatea antică ; şi quând se revarsă de ḑiori, divinitatea forţelor è resturnată, abià gôfiind, şi omul vingător, è cu genuchii pe peptul ei, şi îi face şi graţie, qua să cunóscă divinitatea forţă, divinitatea

www.dacoromanica.ro

element, fiă focu, fiă mare, fiă aburi, fiă aer, fiă gazü, fiă electricitate, să cunóscă pe Domnul ei, quare è Omul de aqui înainte.

XI

Eatŏ Omul, pe quare Christu, proletarul născut fărŏ faşe în staul, venì a'l facce Dumnedeu. — S'a făcut omu, qua să facă pe omu Dumneḑeu.

Aquel Iacob, aquea figură biblică, é cu mult mai vechiă de quât geniuri cá Moysi, şi Homeru. Din aquea epochă a victoriei Omului, dupŏ lupta de o nópte de secoli de innoranţă cu tot que è forţă dupŏ aquea epochă vermele paria Egyptului devine, Israel, brutal, sau păscĕtorul anticei Helladei, ardică capul, cantă la cer şi devine anthropu; dupŏ aquea epochă începe şi nemurirea sufletului şi apotheosa Omului; de attunci încetéḑă divinităţile monstruose, şi omul devine imaginea divinităţii Dupŏ aquéstă epochă începu Homerii şi Eschilii, Iezekiellii, Danieli, Socratii şi Platonii, Virgilii şi Dantii, Schakspearii, şi Schillerii, Newtonii Gallileii Cŏlumbi-Christophori, Guilelm Tell şi Franklinii.

Credinţa în nemurirea sufletului a operat şi va operà adevĕratele prodige.

Sunt nisce meḑiocrităţi, que nu pot să scie nimicu din quâte n'au învĕţat, şi nu vor să uite nimicu dintr'ênsele, que nu credu de quât în qâte potu să véḑă şi să pipăe, que nu sunt în stare a inventà nimicu. Aquestia nu pot vedé cu ochii minţi America, şi batjocorescu pe Columbii Christophori que le-o annunţă, şi demonstră. Aquestia nu sciu să véḑă mişcarea pământului, şi rîdu şi denunţă şi pun pe focu pe Gallilei. Aquestia, rîdu de

www.dacoromanica.ro

inventatorul forţei şi mânuirii aburilor, îl declară de smintit, şi'l pun să móră in spitalul nebunilor. Aqueştia au denegat la început quelle mai utile pro rietăţi alle electricităţii şi s'au oppus la înfiinţarea telegraphelor. Queea ce nu pot vedé şi scí nisce assemenea mediocrităţi pedante, după dênsele, nici nu există. Aquestea neputênd vedé nemurirea sufletului, o denégă cu totul, şi îşi făcu un merit de a rîde de dênsa cum rîdea emenii lor de Columbi, şi de Gallilei. Aquesti ómeni nesciind à inventà nimicu, devin chinuitorii şi persecutorii geniurilor mari, şi inventătóre,

Móră dar mortacine, daqua voiescu, fără a lăssà nimicu după urma lor, toţi quâţi nu credu in nemurirea sufletului. Aquestia nu sunt capabili de quât de a condamnà Socraţi şi a le dà cucuta.

Noi ânsĕ ómenii que sciṃ quŏ ideile, geniul, talentul que se coprinde în Iliada, în Pentateucu, în tóte cărţile propheţilor şi bărbaţilor mari, nu sunt corpul lui Homer şi Moysi, nu corpul poeţilor şi propheţilor şi sapienţilor umanităţii, ci întregul ideilor, doctrinelor, geniului, talentului aquestora, sufletul lor, viaţa lor que străbăturŏ secolii şi ajunserŏ pînŏ la noi şi pînŏ în infinit la posteritate, noi toţi la quâţi ne servià de exemplu faptele şi geniurile părinţilor noştri, şi principele şi ideile lor ne lumină cà nisce instructori şi ne prefecţionă, noi, que cugetăm şi raţionăm, noi que nu voim a murì cà bestia, noi suntem datori cà nisce alţi giganţi centimani a ne uni cu toţii, spre a escaladà cerul, spre a ne apucà cu sute de mâini, şi cu dinţii de porţile eterne şi conquistá nemurirea, quând ammu avé un Dumneḍeu gelos.

Quâţi sunteţi chrestini nu vĕ pară empie expresia enthusia-

www.dacoromanica.ro

mului meu; quŏci apostolul ḑice: „Imperăţia lui Dumneḑeu se ia cu assalt, cu forţa“ βιάζεται ἡ βασιλεία του οὐρανοῦ.

Toţi quâţi se simt Iobi şi Homeri, Socraţi şi Platoni, Iezekieli şi Elii, Paveli şi Ioanni din Pathmos, Gallilei şi Newtoni, Danţi şi Schaksperi, Micheli-angeli şi Raphaeli, Beethoweni şi Rosini, toţi quâţi regenerarŏ popolii cà, Franklin, Corai ..... toţi quâţi conducu vaporii sau norii şi electricitatea cà nisce adevĕraţi şi reali Jupiteri Olympieni sunt datori a'şi prefacce aquest vĕstmênt de humă que se numesce corpu şi a'şi revestì cu lumina în eternitate.

Locuitorii apelor au membrele înnotatóre, locuitorii aerului au membre svolătóre, şi omul que caută drept în sus la ceru, şi se nutresce cu cuvêntul cà şi cu pâinea, quare, tinde tot spre a se luminà, quare în pruncia sa inventă Icari que svólă, Medei cu diagoni de focu, drumuri de fer cu cai que varsà pe nări vapori şi focul; aquest omu que ajunge la ori-quâte aspiră şi viséḑă, que face qua mythul să deviiă realitate, aquesta, să nu reveste corpul unei sphere a quăria materie este numai lumină?

PARTEA II

I

Arătarŏm cum Bardii utilisarŏ credinţa in nemurirea sufletului, nu în folosul lor propriu sau al unei caste întrege, nu spre a suppune corpul în catenele puterii *timporali* şi *sufletul* în catenele eterne alle puterii sacerdotali, ci spre a formà ómeni liberi, heroi que întrecea divinităţile păgâne.

www.dacoromanica.ro

Druidismal reformat de Bardi, preparò callea Christianismului în Gallii şi în Bretania, cum pe de altă parte Platonismul în Grecia. Primii que devenirò chrestini în aqueste coprinsuri furò dintre quei mai celebri şi mai perfecţi bardi. Aquestia la început se ḑicea Culdei (solitarii). Ossian adessea se vede în relaţiuni intime cu dênşii, şi le adre să din cânturile salle.

Bardii, cá şi protestanţii moderni, desfiinţarò sacerdoţiul official, dat prin patente sau punnere de mâini, Pe dênşii nu'i numià, nu'i chirotonià nimeni de bardi: bard erà aquella que venià, cum am ḑis, din pruntecele mamei salle, cu darul sau talentul de sus, de a exercità sacerdoţiul quel mai 'nalt al crearii idealului, al formării cetăţeanului, al perfecţiunii Omului.

E timpul de a vorbì, cum am promis, de professiunile officiali, numite prin decrete, dotate cu venituri, înţollate cu uniforme, încongiurate de decoruri.

Ammu avé din que facce cărţi întrege, enumerând o fórte mică parte din assemenea professiuni şi titluri. Vom vorbì de geniurile şi talentele vere, şi apoi de quelle falşe sau officiali.

Să începem dela poet. In limba hellenică poet va să ḑică creator, şi poesia nu este de quât o adoa creaţiò cà tóte artele: creaţia universului este creaţia Realului; Poesia este creaţia Idealului.

Vine un om pe lume; nimeni nu scie unde s'a instruit; collegiul, gymnasiul, universitatea în quare 'şi a făcut studiele este universul întreg, cerul, astrele, elementele, quelle trei regnuri alle naturei, Omul în specie. Fiă-que object que vede, pentru dênsul este volume întrege de studiat. Din quâte vede în creaţiune realĕ, se înalţa spre o creatiune mai perfectă;

www.dacoromanica.ro

maginaţiă lui îşi creă sphere, lumi mai perfecte ; de nu'i placu ómenii reali, îşi creă alţii ideali mai perfecţi şi în forţă şi în putere, mai frumoşi, mai drepţi, mai tari, mai virtuoşi. Munţii imaginaţiunii lui suut cu mult mai splendidi şi maĭ maiestoşi; Olympul şi Eliconul real devine Olympul ideal, locuinţa divinităţilor ; Libanul real devine Libanul ideal, Ierusalim-a materiale devine cetatea idealĕ, Ierusalim-a queea de sus. Aquel omu se numesce Homer sau Pindar ; Iezechiel sau Ioan din Pathmos, Dante sau Schakespear, Schiller sau Beranger, dupŏ creaţiunile lui i se dă numele de creator sau poet sau şi prophet; şi el nici nu scie, ci cânta *precum cântă* Philomela sau Privighetórea, creă şi produce precum vermele producênd mătassea îşi prepară mormêntul, de unde are a reînvià fluture cu arripele de azur. Quine 'i a dat aquest dar? Dumneḑeu — Quine 'i a arătat callea spre a se instruì, spre a studià universul, a cunósce pe Om în quelle mai ascunse alle lui, a distinge şi ênsuşi a creà frumosul şi sublimul ? Degetul lui Dumneḑeu, qua să ḑicu aşà, sau qua să mĕ exprim mai pe înţelles, inima lui. quare ne încetat îi ḑice, *mergi!* şi tot mai sus, tot mai sus ! — Are el cu que să se susţiiă ? Nu scie. Ellu passă înainte, şi viaḑă şi cugetă în lumea sa idealĕ—Provĕḑut-a quine-va spre susţinerea copillăriei lui, la educaţia lui? Respunsul ar fi fórte trist şi ar împlé volume întrege. In sus! în sus! creatóre poet, nu te occupà nici cu resbunarea la calomnii şi persecuţiunii que vin assupra ta. — Quŏci nu póte să strice quine scie să facă, să desdemnă de a distruge quine scie a creà. — In sus ! tot-d'auna spre a culege frumosul şi sublimul, a compune *perfecţiunea* idealĕ, a o arătà ómenilor de model ; şi a'i adduce a formà societăţile dupŏ idealul tĕu.

www.dacoromanica.ro

II

Daqua Poetul creă o Pandoră, el printr'ênsa vede Femeea ast-fel cum ammu început a o vedé pe alocurea acum în crepuscula civilisaţiuni europeene, şi ast-fel cum o va vedé posteritatea în aurora şi splendórea erei de garantismu universal, de harmonie universalĕ. Daqua Ioan, aquila din Pathmos vede Femeea încorunată de astre, încinsă de o aureola de stelle, frumósă.... cà faça lui Dumnedeu de frumósă, têneră cà inima unei mame; blândă pînŏ la a convertì şi pe quei mai perversi cu a sà căutătură, şi potentă pînŏ întru a strivì capul Balaurului. que prin a sa códă trăgea şi derîpà astrele şi lucéferii cerului; Aquea femee ideal, que sdrobesce Balaurul innoranţă, Balaurul despotismu susţinut de astuţia theocapililor; aqueea femee ideal adduce divinitatea pe pămênt în inimele nóstre, este Mater augustă a lui Dumnedeu, Femeea destinată de a trecce pe ómeni din Civilisaţiune în era Harmoniei.

Daqua Poetul creă un Icar, şi îi dă arripe, sau vede un Elie răpinduse la cer prin carru şi cursieri de foc, el aspiră, vede aeronauţi moderni, şi ai venitorului, que au să străbată cămpiile aeriene.

Daqua poetul în China vede ómeni potenţi, imperatori tot-d'auna în relaţiune cu divinitatea şi străbătênd spaţiul prin cursieri de focu, daqua poetul, în Grecia, înhamă la carrul Medeei dragoni aripaţi que resuflă pe nări aburi şi flacăre de focu; daqua poeţii necunoscuţi ai Românici ne spun în legendele lor que le numim basne şi cu quare ne au legĕnat în copilăria nóstră, ne spun, ḑicu, quŏ Feţii frumoşi ai Românici se culcà séra, şi dimineaţa în callea que avea să facă drumul erà

www.dacoromanica.ro

cu făgasele de fer şi de argint, şi cursierii de focu, drumu la quare a fost lucrat angelii cerului şi ênsuşi dracii; aquei poeţi, aquei creatori simţià într'ênşii germenii latenţi ai prefecţiunii Omului, prevedea căile ferrate de astădi, aburii şi focul que cu atâta rapiditate ne ducu dela o margine la alta a Europei. Creaţiunile lor, idealele lor devenià credinţe, şi aqueste credinţe dicea popolilor: înainte, în ainte! quŏ veţi ajunge la drumurile de ferru şi de argint.

Căile ferrate, le-au visat, au aspirat la dênsele poeţii fără nume ai Românieĭ, eşiţi din rerunchii popolului, poeţi neofficiali, nesalariaţi de nimeni, poeţii que póte 'şi au mendicat pâinea cà Homeru; şi geniuri e Europei realisară idealul lor, şi ómenii officiali ai Europei, autorităţile, academiele trimisseră pe aquelle geniuri a murì în spitale de nebuni după cum mai 'nainte predecessorii lor trimitea pe Gallilei a se consumà în flacările rugului.

III

Cum ammu puté explicà fiinţa poetului şi a ne da cuvêntul despre neexplicabila putere que este în inima şi suffletul lui cu quare vine în lume âncŏ dela conceperea lui?

Este o idee, o hypotese între mulţi naturalisti quâţi scriul despre cosmoginii, quŏ adicŏ în germenii universului la creaţia lui au existat latenţi tóte fiinţele quâte s'au succedut dela creaţiune şi vor existà pînŏ în infinit; quŏ adicŏ, spre exemplu în primul grăunte de grâu, au existat în germine şi latenţi, grânele de adoa germinare, şi quelle de atreia, şi quâte s'au putut producce, şi se vor mai producce infinitamente.

www.dacoromanica.ro

Dupŏ aqueastă hypothese, în primul om a exista în germine omenirea întrégă, (ḑicem *omenire* şi nu *umanitate*, pentru quŏ nu voim a vorbì de specie în abstract, ci de specie in activitate şi în genere pe callea progresului). In primul om a existat în germini toţi ómenii mari şi extraordinari, toţi ómenii mediocri, şi tóte nullităţile cu tóte geniurile, talentele, facultăţile, virtuţile, vocaţiunile, passiunile, şi ênsuşi viţiurile tutulor. In Adam, qua să ḑicem aşà, a existat şi Cain şi Abel, şi Enoh şi Tubalcain, şi Noe cu descindenţii sĕi, şi Abraham cu posteritatea sa, tóte ginţile pămêntului, cu bărbaţii lor quei mai mari, şi cu ómenii lor quei mai mici; Iobii, Moysii, Orpheii, Home rii, Davidii, Pindarii, Socratii, Platonii, toţi poeţii, toţi propheţii, toţi sapienţii, toţi oratorii publici, toţi ómenii de sciinţe şi de arte, ţoţi legislatorii, toţi bellatorii quei mari, toţi regii model, Alexandrii, Cesarii, Fredericii, Napoleonii, Columbii, Gallileii, Danţii, Schakespearii, Schillerii, Victorii Hugo, Phidii, Apelii, Michel-angelii, Raphaelii, Beethovenii, Bellinii, toţi mecanistii quei mari, toţi naturalistii, toţi chimicii, toţi astronomii etc. etc. Primul om sau prima generaţiŏ a coprins în sine omenirea întrégă; a doua generaţiŏ pe quelle fiitóre, şi aşà mai încolo pînŏ la generaţia de astăḑi a nóstră que coprinde în sine pe quelle fiitóre pînŏ la împlinirea secolilor.

Se întêmplă dar, prin mari intervalle de generaţiuni, quâte un om, în quare germenii, virtualităţile omenirii întrege se deştéptă în sînul sĕu în inima sa, şi simte în sine pe primul aeronaut que are să viiă în secolii fiitorii. In orele salle de răpaos aquest om contêmplă natura şi cerul, i se perde căutătura în vagul nemărginit, vede aquila planând în aer assupra pămêntului, se răpesce în desideriul sĕu, ar dorl să aibă şi el

www.dacoromanica.ro

arripe; în neputința lui, imaginația îşi creă impossibilul din timpul seŭ, îşi creă un om mai perfect, que se încércă a'şi procurà midlócele de a se înălță şi strebatte aerul, a'şi facce arripe; în visăria lui de aur, el îşi vede creațiunea, îi dă numele de Icar; şi aquest Icar póte că este Mantgolfiere que îl simte cu mii de anni înainte în germine în sênul seu. Eată începutul mythului que devenind credință, aspirațio, ajunge mai currênd şi mai târdiu a devení realitate; poetul devine prophet. Cum s'au presimțit aeronații în Icar, assemenea s'a presimțit puterea aburilor, a electricității, assemenea s'a presimțit omul Mesia, assemenea Femeea Mesie, assemenea tóte perfecțiunile, assemenea nemurirea sufletului, assemenea învierea popolilor morți subt appĕsarea despostismului, mai împilătóre mai strivitóre de quât pămêntul mormêntului, assemenea dupŏ aquestă liberare sau înviere a popolilor, se simte în germine în inima fiă-quăruia om era harmonică predisă de toți chreştinii primitivi. Eattŏ ânsĕ queea que nu pot crede mediocritățile quare nu pot inventà nimicu, în a quărora inimă nu se póte desteptà nici o virtualitate, nici o aspirațiŏ, nici o speranță. In inima lui J. J. Rousseau ânsĕ palpità germinele que avea o dată a resarì şi încolți în Corsica.

IV

Arătarŏm que este poetul adevĕrat, poetul născut.

N'avem a vorbì mult de poeții falşi şi poeții officiali. Închipuiți-vĕ nisce ființe que, nici prin sinele, n'au studiat, n'au cercetat nimic din cartea quea mare, mare a Naturei, şi de le-a plăcut şi lor creațiunile poeților, nu sunt în stare, spre a creà nimicu, de quât a profanà quelle create de alții. Aquestia.

www.dacoromanica.ro

de pot audì que-va din alle poesiei, aud numai rithmul, şi învéţă numai a numerà pe degite, şi fără conoscinţă de fapte, fără nici o sciinţă, nici din quelle exacte nici din quelle speculative; ajung a înşirà quâte-va rönduri que le numescu versuri, şi se pun a cântà amorul cu iuima plină de urdori şi de ulcere, unde nu póte locuì amorul divin, a cântà amorul mai mult spre a profanà şi a da, cum se ḑice tîrgului, pe Femee, de quât a o înălţà la destinaţia ei. Se pun a satirisà fără a simţì mînia sacră assupra viţiului; devenind adulatorii despoţilor, ai Forţei, iau cnutul spre a flagelà, nu despotismul, hypocrisia şi viţiul, ci ómeni drepţi cu iuima, tot que este fără putere, a da în persóna omului, în famillia lui. Aquestia se înhamă la carrul Tyranniei, Theocraţiei, la carrul unei caste sau unei gaşce, cântă nascerile şi nunţile puilor de viperă, pré-înaltă felonia şi hypocrisia phariseilor lumii, şi spun quŏ nimeni n'are nici spirit, nici talent nici virtuţi, de quât el şi quei din gaşca lui. Aquestia sunt poeţii curţilor, poeţi gaşcelor, poeţii ḑillei, pré înaltaţi quând de curtisani, quând de adulătorii popolului; aquestia sub diverse forme îşi iau salariele lor, onorariele lor, titlurile lor, şi ênsuşi uniformele lor, pentru quŏ trăescu bieţii ómeni, nu qua să creeḑe, ci qua să se îmbuibe, — Eattŏ poeţii falşi şi de au ḑuâte vre o trăsură de spirit pe ici şi colo, quâte vre un vers que-va mai drept între ḑeci de altele strâmbe, poesia sau arta n'are nimicu d'amestecu cu dênşii, pentru quŏ'

> E pré puçin într'o faptă unde greşeli vermuescu
> Quând semne de duh ici colo presărate se zăresçu.

Arta este perfecţia nu numai a întregului unei fapte, ci şi a tutulor detalielor (amĕnuntelor); arta este ênsuşi Minerva

www.dacoromanica.ro

vergine săltând din capul lui Joie tótă înarmată şi nevulnerată din capu pînŏ în picióre.

Sunt iar óre-quare mediocrităţi îndoctrinate mai mult de quât instruite, versificatóre póte şi nici de cum poete, favorisate pe lângŏ thron sau pe lângŏ altar, sau pe lângŏ o gaşcă. Aquestea potu luà posturi, pot fi numite prin decrete membri de academii, capi la instrucţiunea publică, judici ai operelor de arte; mediocrităţi fărŏ puterea creatóre, fărŏ geniu, fărŏ talent, fărŏ gustu sau cunoscinţă de esthetică, pe atât de sufficienti pe quât şi de pedante. Elle critică tot, dela dênsele depinde reputaţia junelor talente, elle se dau de cunoscătóre artelor, dela dênsele depinde fortuna artistilor, unde le cauţi le şi alli, fărŏ dênsele n'ar' mai fi schóle, n'ar mai fi arte, n'ar mai fi poesie, n'ar mai fi theatru; étŏ poeţii officiali, persecutorii poeţilor adevĕraţi, protectori mediocrităţilor musicali şi theatrali. Şi trăescu quât trăesce şi despotul sau gască, quărora au devenit poet offiicial. Poesiele lor, şi de ar' avé quâte que-va bun, nu le mai citesce nimeni, cà pe alle lui Delille, pe quare casta sacerdotale îl numià prinçul poeţilor.

V

Que este preotul? In cartea Cărţilor lumii, în Biblie, cartea quea mai vechie, se aude expressia, *preot dupŏ ordinea lui Melchisedec*. Que ordine erà aqueca? quine a preoţit pe Melchisedec? N'avem nici un respuns. Daqua ânsĕ ordinea se ḑice a lui Melchisedec, va să ḑică quŏ el ênsuşi a făcut'o, el ênsuşi a venit preot cu vocaţia lui în lume ênsuşi din pântecele mamei salle.

www.dacoromanica.ro

Quine a dat putere lui Moyse de a creà şi institui mai mare preot pe fratele seu Aaron? — El avea darul de sus, şi a venit în lume preot al preoţilor.

Quine a făcut pe Ioan din Pathmos, pe Petru, şi quei-lalţi apostoli preoţi şi missionari ai Adevĕrului, ai Cuvêntului? Exemplul Domnului lor, que a fost Cuvêntul şi filiul lui Dumneḑeu, sciinţa şi convicţia quŏ aquest ḑeu-omu, vine în lume qua proletar născut, nu în palat, ci în staul, neavênd de marturi sau ajutor nam de quât Boul şi Assinul symboluri alle laborii; încredinţarea quŏ aquest Logos, sau Raţiŏ, făcea pe quei din întunerecul nesciinţei să véḑă lumina adevĕrului, pe surḑii înaintea cuvêntului, să auḑă quŏ sunt liberi, şi nu filii de suverani, sau de boieri, ci filii de Dumneḑeu; pe paralitici, que nu putea nici a se misca de fame şi de morburile tóte, jăcând pe patul frigurrlor, să'i împle de vigóre, să se misce şi să se agite spre a'şi conquistà libertatea prin cuvênt şi travalliu; convicţia, încredinţarea quŏ aquest Logos Dumneḑeu făceea să'şi scuture linţolliul şi să ésă din mormênt plin de viaţă Lazar-popolul que nu viià, ci mortăcinà assupra gunoiului.

Pe lûngŏ aquestea, aquest Logos Dumneḑeu, în locu de a încăllicà pe un cursier cesarian şi a numì mare ducă pe Petre, principe pe Ioan, conţi şi baroni (iertaţi'mi anachronismul expresiunilor) pe quei-lalţi discepoli, şi intrând cu dênşii în Ierusalem, să încingă sabia, să ia sceptrul in mână, să se suie pe thron, să puiă corónă sau tiară pe capu de petre nestimate, să commande lumii spre a'i sărutà catârul dela picior; din contra, se pune pe fiiul Asinei, în locu de a se suì la palat, se suie ducênduşi greutatea Crucii pe Golgothà; în locu de thron se suie, ca toţi paria de criminali, pe Cruce; în locu de corónа şi

www.dacoromanica.ro

tiară de adamante, să lasă a i se pune cunună de spini, în locu de sceptru de aur que ne-ar sdrobì ósele, ia mladiósa trestie numai qua să libere umanitatea întrégă, qua să facă pe Omu Dumneḑeu; şi discepolilor sei ḑice: luaţi toiagul şi sacul şi mergeţi de spuneţi lumii nuvella quea bună quŏ tot omul este liber, quŏ este prin ungere preot şi împĕrat, quŏ omul este Dumneḑeu, pentru quŏ Dumneḑeu, s'a făcut om. Eatŏ queea que a făcut qua darul lui Christu să trécă la apostolii sei, étŏ darul que 'i-a făcut preoţi.

Trecut'a aquest dar la quei que se ḑicu vicarii lui Christu? Mai putem vedé în vre un colţ al lumii încai vre un Chrisostomu, sau Grigoriu — De quând s'a insutuit preoţia officiale, nu mai vedem preoţi cu darul de sus.

VI

Aqueeaşi differinţă se vede între Demostheni, Ciceroni que se deprind la scocul morii cum să vorbéscă, şi între avocaţii sau oratori moderni que cu patente spre a perverti lumea, vin a-ne spune din dreptul Roman quŏ a cui este sclava este şi puiul sclavei, pentru quŏ, o raţiŏ înaltă! a cui este vaca al aquelluia este şi vĭţellul!

Aqueaşi differinţă este şi între micul caporal din Corsica, que ênsuşi din pântecele mumei salle vine în lume cu vocaţiunea de ostean, que în punta sabiei pretutindeni îşi conquistă gradele şi devine singur general al generalilor, primul consul şi imperator; singur ajunge acolo, unde ḑeul Marte ênsuşi cătà a i se suppune şi a'i ascultà commandele; aqueeaşi differinţă este şi între aquest filiu al Gloriei, şi între colonelii şi generalii numiţi prin decrete pentru favorile de quare se bucură.

www.dacoromanica.ro

Tot atâta ar' avé quine-va de ḑis, şi âncŏ şi mai mult, despre medicii adevĕraţi şi medicii officiali, despre toţi filii Artelor, şi aristii officiali, fiă pictori, fiă sculptori, fiă musici, fiă actori.

VII

Să vorbim ânsĕ puçin şi despre instructorii publici, despre dascălii umanităţii. Nu ne suim pînŏ la Socraţi şi Platoni que instruià lumea gratis şi sub bolta cerului; să descindem la popoli moderni şi vecini cu noi, la începutul deşteptării şi regenerării lor.

Uitândune la Greci, vedem un Coraì, nesalariat de nimeni, nenumit professor de nici un decret sau firman, sacrificându'şi tot timpul viăţei spre a'şi luminà Naţia, şi a o desteptà către viaţa Adevĕrului şi a Libertăţii.

Vedem un Neophyt Duca, laborând pînŏ în adânci căruntețe, luminând junimea, cultivând şi collaborând spre regenerarea limbei moderne, suinduse pînŏ la limba lui Demosthene, typărind şi retypărind cărţi, şi quând vine ora desteptării, quând peste ósele uscate alle filiilor Greciei se pun vine şi carne, se întinde pelle, quând angelii lui Dumneḑeu sunà trompele învierii, tótă averea que o *agonississe* (iertaţi'mi vorba *agonisire*, pentru quŏ aquì nu este questia nici de câstigare nici de kîsligare, ci de *agon*, de labóre, de sudori, de veghieri şi de secarea luminii ochilor), quând sunà trompa învierii şi se înalţă în Bucuresci primul stindard al libertăţii, el Neophyt Duca fărŏ uniformă de professor, fărŏ titluri şi ranguri monachale, ci cà simplu dascăl şi umil frate călugĕr, vine şi depune, cum se ḑice, pe altarul Patriei, 60 mii galbeni productul agóne-

www.dacoromanica.ro

lor sau laborilor salle, şi nu'şi reservă pentru restul vieţei salle de quât un singur galben; cu aquesta şi cu sacul la spinare se duce apoi, nu qua să ia Metropolia în Athena, ci qua să móră săracu în patria sa liberată, şi qua să pótŏ ḑice :

«Acum liberă pe servul teu, Dómne, . . . quŏ au vĕḑut ochii mei mântuirea ta. »

Assemenea dascăli mai avù Grecia nulţi, nesalariaţi de nimeni nenumiţi de nici un decret altul de quât de quel de sus, şi trecut în deltele sau codicii Eternităţii. Dascăli cà Lambri, Vamvii, Genadii, Asopii, Pharmacidi, şi propheţii şi martyrii tot de o dată cà Riga, generali cà Bociari, Mavromichali, amirali în caravani de liventi, cu bonetul phrygian pe cap, al quărui nume erà Canari, şi la al quărui son, după expressia poetului Calvu, vênturile şi undele mării făcea să resune speluncele munţilor Greciei ş'alle Universului, **Canari ! !** Să colcăie apele Salaminei, să ésă umbrele Leonidilor, şi Themistoclilor să deviiă suffletele fostilor sclavi que spargu férrele încatenatei Greciei, şi o înalţă în Hellada regină, cingêndu'i capul în coiful Minervei în locu de corónă. (1)

VIII

Admiraţiŏ şi respect şi glorie pentru toţi străini mari ! enthusiasmul ânsĕ să'l conservăm numai în Religia şi amorurile nóstre, numai pentru Dumneḑeu şi pentru amor, numai pentru ai onotri şi alle nóstre, pentru Patriă, şi filii patriei; pentru quŏ numai unde este Dumneḑeu şi amor, numai acolo este Patrie; şi unde nu e Patrie nu este nici Dumneḑeu nici amor, nici religiŏ, nici famillie.

Să venim cu enthusiasmul la patria Românilor, la începu-

(1) Fiind pronunţat în Atheneu

www.dacoromanica.ro

tul regeneraţiunii ei, şi vom vedé assemenea dascăli luminători, a quăror modestie şi abnegaţiŏ făcurŏ să nu ne lasse nici numele lor în suvenire. Avurŏm şi noi dascălii nostrii neofficiali, ne remuneraţi de nimeni, que s'au născut qua să facă quâte au făcut, que au fost cà passerele trecătóre, cà albinele que dau mierea şi céra, fărŏ să aibă nici un núme propriu, fărŏ să aibă nici un acu, nici un venin pentru quei que sunt o dată a gustà din nectarul lor, a se luminà din céra lor.

Ecclesia possede o bibliothecă a sa mare şi preţiósă. Din străbunii nostri tradusserŏ cărţile ei tóte, fărŏ nici un titlu, fărŏ nici un salariu, şi cum am ḑis, nu querurŏ dela noi nici a le fi recunoscători, quŏci nu'şi lăssarŏ nici numele în capul cărţilor.

Quei quari apprindea candelele în biserice, quei quari trăgea clopotul la intrarea Domnilor, şi ênsuşi a inemicilor, se ḑicea dascălli pe attunci, quŏci în adevĕr erà dascăli şi popi officiali; ânsĕ adevĕraţii nostri dascăli nici titlul aquesta nu cuteḑarŏ a şi'l ênsuşi, şi avem dela dênşii tóte cărţile Ecclesiei, într'un eclectismu din dialectele naţiunii que devenì limba unitară a Ecclesiei, legĕmêntul que unesce pe Românii din tóte părţile.

In aqueastă limbă apoi vorbirŏ şi scrisserŏ Myronii, Urechii, Grecenii, Cantimirii, Văcărescii-Ienache, Slălineni George Clainii. Sincaii, Petri-Maiorii, Tichindelii, pînŏ la Veniamini şi Grigorii, pînŏ la Beldimani.

Dela aqueastă limbă plecând continuarŏ înainte I. Văcărescul, G. Lazar, Poteca, Assakii, Marcovicii. F. Aronii, Nigruzzii, Alexandri, Laureanii, Maiorescii, şi toţi scriitorii şi poeţii mai nuoi, al quăror nume le tăcem, pentru quŏ, contimpurani

www.dacoromanica.ro

ai nostri fiind, sunt póte unii şi de façă aquì cu noi. Despre quelle respectabili, quând ne appropiem sau quând se appropiă denoi, tăcerea arată respectul quel mai legitim.

Quare decret 'ia numit pe toţi aquestia instructori sau professori publici, autori sau poeţi ai Românieì? De unde 'şi au luat, nu salariul, ci însărcinarea spre a'şi mendicà pâinea cu sacul pe umeri cà Sincai? spre a murì de persecuţiuni şi de dureri lăssându'şi vĕduva şi copii săraci, cà Dem. Tichindeal? qua să móră affurisit cà Petru Maior, pentru quŏ a afflat miḑlocul quel adevĕrat de a representà dupŏ natura limbeì, prin litterele latine tóte sonurile din limba Românilor din tóte părţile? Quine a dat sarcina sau missiunea lui G. Lazar qua să fiă allungat din locul nascerii salle, şi să viiă a predicà Românismul în Bucuresci în miḑlocul Românilor phanariotis ţi, şi să facă lecţiuni pentru prima óră în limba română de Theologie pentru quei destinaţi a se preoţì, de Mathematice cu applicaţiunile lor şi de Philosophie; a ţine conferinţe cà aquestea alle Atheneului, în quare pe străinul fără rărunchi şi conscìinţă, pe phanariot îl qualificà cu numele de *răpitor al casei părintesci*, şi unde, cum se ḑicea pe attunci, Tîrgul întreg venià să'l auḑă, şi să se prepare a facce causă commună cu Revoluţiunea que venià cu Vladimirescul de peste Olt, iar cu queea que venià de peste Prut cu Hypsylante? — Lazar, cà primul inginer român, fortificŏ, dupŏ quererea lui Vladimirescul Cotrăcenii. De attunci datŏ şi persecuţia assupra lui.

Pentru fiă-quare sciinţă sau cathedra de alle lui Lazar, astăḑi sunt numiţi şi salariaţi quâte trei şi patru professori officiali, şi el peste tot cu tóte cathedrele făcea singur cu mai mare spor, quâte se facu astăḑi într'un gymnasiu întregu şi

www.dacoromanica.ro

specialităţii, pentru un salariu prin quare abiă îşi susţinea existenţa, şi din quare nu'i a remas în lunele din urmă alle vieţei salle, nici cu que a se ducce cu frigurile morţii să móră în Avrigu, satul său de nascere. — Fraţii lui au venit şi'l au luat cu spesele lor fórte modeste de săteni (cu altă occasiune vommu arătà de unde'l au luat). (1)

IX

Ne înfiorăm a ḑicce queva şi de professorii officiali. Descrierea este durerósă. Salariuri mari şi îndoite şi întreite, aristocraţie privelegiată! tótă sarcina instrucţiunii o duce ḑioa întrégă plebea de professori din clasile de jos.

S'ar părea cui-va din quâte ḑisserŏm quŏ noi n'am dorì de quât timpii pe quând Homerii îşi mendicà pâinea pe quând Socraţii âmblà desculţi şi cu manta în sdrenţe, pe quând Ippocraţii n'avea nici o patentă sau diplomă; pe quând preoţii luà disaca la spinare şi âmblà din communnă în communnă şi din stat în stat; sau quŏ dorim qua professiunile să nu fiă nici decum remunerate, — Ferească Dumneḑeu! Ci voim să arătŏm quŏ în timpii primmitivi, în epochele organice, geniurile talentele, devin victimă şi holocaust focului sacru que 'i devoră; şi în timpii de desolaţiune, în epochele critice, mediocrităţile iau locul geniurilor şi talentelor, şi societatea, publicul devin victimă în folosul aquestor mediocrităţi favorisate şi officiali. — Noi nu putem vedé binele de quât în equilibrul antithesilor. Dorim qua tóte să viiă la locul lor propriu, qua tot que este

(1) Aqueste fiind ḑise în Athenеul în annul trecut, astăḑi aflăm occasiunea a o arătà în nota dela fine

www.dacoromanica.ro

geniu, talent capacitate, specialitate să fiă remunerat, şi chiemat la officiul seu, la predestinarea sa.

Preotul Melchisedec, dorim qua să fiă însărcinat cu păstoria. Philosophul Platon să reveste toga philosophului în timpul său, Poetul Homeru, să fiă prinçul poeţilor în epocha sa.

Dorim qua geniul que vine din ceruri cu missiunea sa, să fiă recunoscut şi pre pământ, si ómenii să nu cuteţe a dà titluri şi daruri, que numai Dumneţeu le póte dà.

X

Să ne returnăm la Bardii primitivi, neofficiali ai Gallilor, qua să terminăm introducţia nóstră în poemele ossianice. Aquestia, în bucuria, în enthusiasmul quŏ au scăpat de despotismul theocraţiei Druidilor, îşi crearŏ din Trenmor un rege ideal dăndu'i tóte perfecţiunile unui suveran herou. Aquesta devenì typu sau model suciesorilor, şi inspirò alţi noi bardi spre a cellebrà victoriele şi înţellépta lui administraţiune ; în quât din generaţiune în alta pînŏ la Fingal, suveranii şi capii clanurilor se întrecurŏ în heroism şi în bună guvernare. Bardii creà idealele, generaţia viitóre le traducea în realităţi, que inspirà la rôndul lor pe Bardi.

Iertaţi'mi o asserţiune que serve a explicà aquest myster miraculos al poesiei. Nu viiu a mĕ dà de poet, ci, daqua debilul póte ajutà la que-va, óre-que n'ar puté facce tarele ?

XI

Avem în historia nóstră Mirci, Vlaḑi V, Stephani, Michai, Moşoroi que devin Movilí, Buzesci, Calofiresci, Farcaşi etc. Aquestia nu sunt nisce personage fictive, create de poeţi, c

www.dacoromanica.ro

realităţi, bărbaţi, que'şi au appĕrat legea şi moşia, şi tot d'auna victorioşi. Faptele şi documentele que attestă despre dêaşii sunt de dominul historiei,

Quine scie ânsĕ amenuntele planurilor, întrevorbirilor lor, şi multe din relaţiunile lor intime, passiunile şi intrigele que putea fi şi pe attunci cà tot-d'auna, virtuţile ascunse que ar'fi putut resiste passiunilor şi intrigelor, limbagiul que ar fi provenit din assemenea virtuţi şi passiuni, şi mai mult de quât tóte, gradul de perfecţiune la quare ar fi ajuns aquesti bărbaţi de ar fi trăit mai mult? Eattŏ regiunea creaţiunilor poetului; din aqueastă regiune Homeru îşi creă nu numai Agamemnonii, Nestorii, Ulissi, Achilii şi Ajacii sĕi, ci şi ênsuşi Thersitii, cà nisce umbre la lumini.

Citind quine-va, spre exemplu, Cântul II din Michaida, vede în Euthimiu un Mitropolit, în Issar Logofetul, şi Radul Buzescul, ast-fel cum toţi Românii ar' dorì să véḑă pe toţi păstorii şi ducii de popoli în tot-d'auna şi mai vîrtos în timpii critici, dând exemplu cu vorba şi cu fapta, prin heroimu şi abnegaţiune, folosind prin instrucţiunea, consiliul lor şi prin luminarea situaţiunii, quând vine vorba despre jugu şi libertate, despre scuturarea jugului barbar şi ajutorul dela puteri mari şi rafinate în arta de a amăgì şi sub jugà, poetul din regiunea creaţiunilor le pune în sufflet şi în gură principe şi simtimente cà quelle următóre :

Este vorba, cà declarând resbel Turcilor, să se allie cu puterile chatolice vecine, şi să quéră ajutor dupŏ propunerea Banului Udrea, éttŏ que ḑicu capii ţĕrrei.

www.dacoromanica.ro

LOGOFĔTUL ISSAR

Que ajutor nea Udreo?
Prorupse Logofĕtul Issai cu carte multă.
. . . . . Iar daqua mergi cu mintea
La Neamţ, sau Leah, sau Ungur, să querem ajutóre,
La ast-fel de împrumute, e cammăta prea mare;
Şi lipsa d'ajutóre, que nu le mai póte ducce,
Nu vĕ ţcurcaţĭ cu şóngheri şi cu puteri de aste,
Quŏ unii că aquestia or să ne puiă capul
In numele credinţei. D'o fi să scăpăm astăqi
Qua să cădem iar mâine, schimbând mereu la juguri,
Sau să întindem mâna cerşind quând ici, quând colo
Scutire şi protecţii, mai bine, fraţi cu Turcul.
Protecţii d'alde astea la nepoţeii nostri
Au să le dea prin pelie . . . . . .

CALOFIRESCUL

Boieri, cu alte vorbe
Imi place mie palla cu doă ascuţişuri
Que luce pe d'asupra popórelor corrupte,
Şi capul que se 'nalţă mai sus de séma dréptă
Mi'ţi'l reteaqă iute să viiă la mĕsură.
E bună qĕu mĕsura! Şi 'n noi capete multe
Le vĕqu quam ţuţuiaţe

BUQESCUL

E bună vorba, Tiza,
S'a îngânfat boierul, s'a sfemeiat cu totul,
S'a dus aquea virtute de sufflete române...
. . . . . .
Boier è messerie do appĕrarea ţĕrrei,
Iar nu nobilitate, quŏci nobil. tot Românul

www.dacoromanica.ro

A fost în tot u'a-una că cetățean de Roma.
Și una dela botezu'i de împĕrat și preot.
. . . . . .

MITROPOLITUL EUTHIMIU

O fiilor, să fiă cu dumnea-vóstră Domnul,
Que bună vĕ è vorba și mintea bărbătéscă!
E mare tyrannia quând chiară și sinceră
Se dă d'a drept pe față, și nepărtinitóre,
N'allege micu sau mare, egali pe toți îi face
C'à cerului Dreptate. In cas se'nvîrtoșéță
Și braçu și pept spre luptă, și sufflet se 'nbărbată.
Se sanctifică Omul în asprele catene:
Sunt frați în férre sclavii, se iubărescu în Domnul:
Se petrifică braçul la bendele metalici,
Și quând într'ènsul bate oçellul tyrannidei,
Rescaperă schinteia divină-a Libertății,
S'apprinde inimi, sufflet, herou devine sclavul.

Abià s'a împărțit prin manuscrise aquest cânt; și junii officeri, junimea întrégă din tóte stările societății, dela Severin pînŏ la Foxani, clerul întregu, dela preotul de țérră pînŏ la Metropolit, fiă-quare ostean simțià în sine pe Buzesci și Calonfiresci, fiă-quare preot, pînŏ la quel mai debil de sănetatea, Metropolitul Neophit, simțià în sine pe Euthimie zelosul, și quând venì óra, costituția dela 1848 fù dictată de națiunea întrégă; autorul ei numai a scris'o.

Eattŏ prodigele que operă arta prin ideal.

XII

'Mi am propus; mai 'nainte pe la 1834 cà membru și director al societății philharmonice quare dette începutul theatru-

www.dacoromanica.ro

lui român, o programmă de a tractă prin drame din historia patriei quâte va sujete demne de a figurà în ori-que litteratură dramatică, şi primul sujet que alleseiu fu Mircea, dela quare dată confederaţia nóstră cu Orientul, pe quare s'a basat şi existinţa nóstră politică.

Mircea, Lazar kneazul Serbiei, şi cumnat al lui Mircea, Spătarul Dan que s'a fost turcit, Amurat, Baiazet, Despa, surora lui Lazar, captivă la Amurat, sunt personagele principali şi reali que figură în aquéstă dramă. Craida, mirésa herolui que uccide pe Amurat în tinda lui, este un personagiu quam fictiv.

Scena se petrece în ambele câmpuri, rumano-serb de o parte, şi musulman de alta.

Dupŏ îndelungi şi heroice lupte din ambele părţi, Sultanul vĕḑêndu'şi oştirea stătută. trimitte pe renegatul Dan spre a propunne pace Chrestinilor. Scena que voiescu a reproducce este quând Mircea se consultă cu alliatul şi cumnatul sĕu Lazar. daqua se cuvine să accepte condiţiunile que au să fiă propuse prin Dan. Cititorul póte distinge quâte în versurile que vomu cità sunt de dominiul historiei, şi quâte din alle poesiei.

MIRCEA ŞI LAZAR

MIRCEA

. . . . . .

Restristea que ne'npăcată d'atâţi anni ne-a allungat
Aqueeaşi ne şi unesce şi ne légă nencetat.
Sorta armelor zimbesce aquestui commun vrăşmaş,
Ş'aţiţă, appriinde intr'ênsul aquel nesaţiu trufaş:
Va să ne propuiă pace cu un chip defaimător,
Sol spre aqueasta ne trimite ênsuşi p'aquel vânḑător,

www.dacoromanica.ro

P. Dan. que sete a Domnici, setea de a guverna
Il făcù să'şi vêndă cuget. Dumneḑeu şi legea sa.
Spre-aqucasta chiemaiu boierii către un sfat de resboiu;
Âusĕ mai 'naĭnte, Knéze, sfatul tĕu ênsuşi îl voiu.
Legea, politica, starea, rudenia dintre noi
Légă-alle nóstre folóse, fericiri cum şi nevoi.
Eu voiescu a ta părere.

LAZAR

Părerea mea o poţi sci ...
Veḑi quine este vrejmaşul, şi gôndesce cum pot fi:
Prădătorul ţerrei melle, uccigaş tatălui meu,
Gonitorul casei nóstre, gonitor de Dumneḑeu.
Răpitor al sorii melle, de altare destructor,
Păgân vĕrsător de sânge, al lumii pustietor.
Condiţiile 'i sunt lege, şi protecţia lui jugu.
Iar pacea... o preparare de nelegiuiri que'i fugu.
Âncŏ veḑu rana fatale a tatalui meu jertfit;
Âne' auḑu ţipet de sânge nordului îngrozit;
Oraşele'mi învŏlvóre âncŏ le vĕḑu a luci,
Câmpul âncŏ 'nchiagă sânge que nu'l póte înghiţi.
Şi a sori-mei ruşine în lanţul lui o sci...?
Şi resbunarea mĕ 'mpinge şi pe dêns'a o jértfi.
S'o sciu mórtă e un balsam l'al meu sufflet sfţsiat.
Nu, domne, cu hotărire între noi nu e tractat.
Voiu să sbor cu mórtea'n mână prin mijlocul quellor morţi,
Să vĕḑu tabăra'i apprinsă d'alle resbunării torţi;
Arḑă şi 'nsuşi a mea ţéra, péră tot norodul meu;
Ca un strigoiu după dênşii resbunând să remâiu eu;
Să ommor pe uccigaşul şi iarăşi să'l mai omor,
Să'l sugrum, să'l sparg, să sfîşiiu; de resbunare să mor

www.dacoromanica.ro

De que, domnii mei, nu s'a putut conservà dupŏ evenimentele dela 1848 drama întrégă? De que în urmă, în doă-ḑeci de anni apprópe de sufferinţe şi multe şi varii n'am putut avé nici repaos, nici miḷlócele exsistenţei qua să pot împlinì programma que îmi trăssesem, a punne în drame tóte faptele mari alle Românilor, a vĕ arătà pe Vlad V, ast-fel cum a fost, ast-fel cum îl vede suffletul meu, cà mântuitor al ţĕrrei de jugul barbariei Islamului de o parte, şi de jugul feudalităţii de alta, de fanatismul Turcilor de o parte şi de fanatismul şi mai netolerent a inquisiţiunii de alta. Mântuitorul României, heroul meu de predile ţiune jace necunoscut.

Poeţi contimporani, poeţi ai venitorului quâţi veniţi în lume cu missiune de a creà ŏmul ideal, măriţi pe Mirci şi pe Vlaḑi, măriţi heroii Românii, înăltaţ'i pînŏ la ideal, daţi-le tóte perfecţiunile de quari erà capabil, şi veţi creá o generaţiune nuoă de heroi, de bărbaţi de Stat, de înţellecpţi que vor mântuì ţĕrra de situaţia actualĕ.

Pe quât s'a putut, aşà s'a preparat în 25 de anni începênd serios dela 1823, annul 1848. Aşa puneţi-vă cu toţii spre a preparà o eră nuoă. Frumósele vóstre ideale, vor devenì realitate.

Să revenim la Ossian. S'a vĕḑut în cursul aquestei introducţiuni quŏ originalul poemelor salle s'a conservat prin tradiţiune în limba gaellică, dupŏ quare Mac-Pherson îşi publicŏ tractiunile salle.

Europa întrégă nu possede originalul, dupŏ cum possede pe Homeru, Virgiliu şi poeţi cunoscuţi din diverse naţiuni, de limbele lor proprie.

www.dacoromanica.ro

Prin urmare poema următóre Fingal nu póte fi o traducțiune cà a Eneida, Ierusalemme și altele, ci o elaborare în propria nóstră limbă. De aqueea nici nu se póte da în numele lui Ossian, ci în numele nostru propriu, cà producțiune română și originale, subt tillu, nu de Ossian, ci de Ossianice.

NOTA

DESPRE GEORGIU LAZAR

In Currierul roman din annul 1839 am scris biographia aquestui bărbat. Aquì însemnăm împregiurarea ducerii lui de pe patul frigurilor spre a murì și a fi îngropat în locul seu de nascere.

Fiind amalat greu și străin în ruinele din Santul Sava, și vĕdênduse maltractat, într'o dì de un servitor al sĕu, mĕ învitò în aqueeași dì (pentru quŏ veniam în tóte dillele spre a'l vedé) să mĕ duc la Tîrgul d' afarŏ, și să caut în viiele din faça moșilor, pe un George vătaș de Ungureni, cum se dicea pe attunci, quare dicea quŏ îi este vĕr, și să'i dicu a veuì la dêusul în santul Sava.

Aflând pe George și adducându'l la Lazar, aquesta îl rugò să'l ia în coliba lui, și cà omu cu soție să'l caute la alle lui sufferințe, sperând quŏ îi va plecà mai spre bine cu căutarea

Mutânduse acolo, și vĕdĕnd quŏ rĕul crescea fărŏ speranță de întremare, scrisse la frații sĕi din satul Avrigu de pe dominul lui Brukental să vină să'l ia qua să'l ducă în locul nascerii salle.

Aquestia venind, se și făcù cunoscut elevilor sei și părinților lor despre dioa și ora departului sĕu.

www.dacoromanica.ro

Mulți ne dusserăm din preună cu părinții nostri în trăsure mai multe și dela Tîrgul d'afară îl petrecurăm pînă la Bănéssa. Acolo la despărțire ne bine cuvêntò pe toți, și plecò qua să nu ne mai vedem.

In lacreme și eu cà și quei lalți elevi, și reintrând în trăssură cu tatăl meu, îl luaiu de gât, pusseiu capul pe peptul lui și îl rugaiu să cumpere cum va sci aquea viiă, de unde 'șia luat adio Lazar dela Români.

Tatăl meu promitêndu'mi cu voie bună, nu avù multă difficultate de a o cumpĕrà, pentru quŏ, fiind proprietate a unui Alexandru nisestarul, socrul învețĕtorului dela Barrieră Rădu-canul, quare, cà mulți din pregiur cunoscu aqueastă împregiurare, și aquest Alexandru avênd necessitate pentru industriasa și avêndut viia cu mare mulțumire.

Aqueastă s'a întêmplat în annul 1823. Dupŏ cinci anni, la annul 1828 am pus acolo Typographia, ardicând edifițiul pe ênsuși locul unde fussesse coliba în quare zecusse Lazar, și făcênd distribuțiunea qua tótă aquea căgcióră să cadă în salla destinată pentru presse.

In locul patului unde zăcusse, am pus prima pressă din quare a eșit primul numĕr al Currierului Român, și în quare mai pe urmă eșirŏ tóte scrierele publicate dela 1828 pînŏ la 1848, și ênsuși Constituția proclamată în Județul Romanaților la Islaz. In quât pot dicce în 9 Iuniu 1848 aquelluiași an în tótă convicțiunea quŏ Regenerația Română a eșit de acolo de unde Lazar abandonò România nóstră.

Intêmplarea addusse iarŏ la 1865 qua prima exposițiune a productelor de agricultură, industrie și arte române să aibă locu în aquelleași case, și spontaneu, atât D. C. Bozieanul que

www.dacoromanica.ro

erà attunci primu ministru, quât şi D. Aurelian Directorul schólei de Agricultură în cuvintele cu ocasiunea aquellei solemnităţi exprimarŏ quŏ locul sau casele aquellea au fost *predestinate.*

Dupŏ atâtea împregiurări şi convicţiuni, eu potu adăogì quŏ dupŏ a lor predestinare elle, fiind de dominul historiei, apparţin la naţiune. Starea lor de ruine le face mai splendidă şi mai gloriósĕ de quât palatul unde domnirŏ principii dela 1848 înquà celebrând anniversara lui Iuniu sau a Moşilor peruinele aquellea.

A ! sunt peste doĕ ḑeci de anni de quând filia unui suveran din Italia, în poema sa întitulată: *La triplice Alleanza* m'a rĕsbunat de tóte sufferinţele şi de modestie n'am cuteḑat a facce cunoscute Românilor aquelle accente de consolaţiune.

Acum ânsĕ iau curagiul, dupŏ o apathie atât de cynică din partea Domnitorilor, a communicà Românilor aquelle poeme typărite la Paris în annul 1850 din quare citeḑu aquì versurile urmĕtóre.

Molti costì regnar' prencî furfanti ;
I lor nomi perir' ancŏ viventi ;
Il tuo gloria fu d'este contrade.
Epoca festi, l'epoca d'Heliade.

www.dacoromanica.ro

FINGAL

POEMA IN SÉSE CANTURI.

www.dacoromanica.ro

LA MARIA

Maria, copilla mea! Te-am perdut, nu mai esci; sufletul tĕu însĕ nu mĕ abandonă; îl simtu în fiă-quare linie a aquestei poeme.

Eram singuri în străinătate, şi veghiam lûngŏ pntul de durere al frigurilor Talle.

« Tată, îmi ḑiceai, scrie que-va qua să mai uiti-situatiunea în quare te veḑu; citesce'mi şi mie que scrii; póte voiu mai uità şi eu din durerile corpului şi din alle sufletului. »

Incepussem de mai multi anui poema lui Fingal din quare abià scrissesem primele şei-ḑeci de versuri.

Credinţele Gallilor primitivi despre nemurirea sufletelor şi despre relatiunile aquestora cu quei vii se cuvenià mult durerilor que simtiam şi quari mĕ mai asteptà.

Nedeslipit de lûngŏ tine, începuiu a continuà opera de quâte ori somnul venià să'ţi mai alline sufferinţele.

www.dacoromanica.ro

Mĕ simţiam ferice qând citindu'ţi quelle scrise, vedeam quŏ 'ţi se mai lumină ochii, ţi se mai consólă sufletul, şi mai ferice ânc ŏ quând prin scăldarea în apele dela Piostyan, vedeam quŏ ţi se nşură durerile braçului.

Speranţa que începuse a'mi surrîde îmi ţinea locul, cà la quei antici, unei Muse, pe quând fiinţa ta, cà a unui angel custode, îmi susţinea viaţa qua să nu mor eu înaintea ta de durere.

Vai ânsĕ speranţele pînŏ în urmă mĕ amăgirŏ. Te perdŭiu, copilla mea, şi în locul tĕu îmi remasse aqueasta poemă, querută de tine.

Publicând aqueastă operă, e singurul monument que potu erige în momoria Ta şi spre a mea consolare.

De unde esci, consimte la aquest avênt al inimei melle pînŏ quând...

www.dacoromanica.ro

FINGAL

POEMA IN SÉSE CANTURI

CĂNTUL I.

Arto, rege al Irlandiei, murisse de curênd in palatul sĕu de Temora, lâsând pe Cormac filiul seu in légĕn ancŏ. Clanurile sau sementiele se adunaiŏ qua să dee un epitrop moştenitorului şi regent al regatului. Allesserŏ pe Cuchullin, filiul lui Semo, suveranul uneia din insulele Heberidelor. Abia se aşşedasse Cuchullin spre a luà puterea în mână, şi venirŏ a'i dà de scire quŏ Swaran rege al Loclinului, din Scandinavia se preparà a venì cu flota sa în Irlandia. Trimite in dată pe unul din officierii sei pe Moran qua să quérĕ ajutor la Fingal, capul aquellor Caledonieni qne locuià cósta occidentalĕ a Scoţiei. Fingal vine cu ajutor quând Swaran amenință deja Ulsterul una din provinţiele Irlandiei. Cuchullin rŏnduisse in batallie elita clanurilor sub murii Turei şi vedettele lui supraveghià tótă costa.

Aquì incepe poema; actia dură cinci ḑille şi cinci nopţi. Scena se petrece pe cămpiele lui Lena, apprope de Cromla, pe costa Ulsterului. Fingal, tatăl lui Ossian, şi rege al Morvenului, sau al munţilor Scoţiei, este heroul aquestei epopee gallice.

Subt arbure la umbră, subt frunḑătura désă
De vênt inflorată, acolo lùngŏ stâncă
De muschiu şi de verdură, de flori accoperită,
Stà Cuchullin pe gònduri cu mâna p'a sa frunte
Şi 'ntr'un repaos bellicu jos lùngŏ murii Turei.

www.dacoromanica.ro

D'alăturea pe hérbă, şi scutul ş'a lui lance
Jăcea în nemişcare. — Heroul în tăcere
Erà cu totul dus : visà ḑille de glorii,
Visà la bellatorul şi cruntul Cairbar
Pe quare 'l uccissesse în luptele-i trecute.
Attunci d'o dată-appare Moran quare fussesse
Spre-a preveghià oceanul, şi speriat cu totul :
— La arme Cuchulline! în sus! răpede striga.
Swaran ş'alle lui nave sunt lûngŏ noi aicia.
E mult, tare nemicul! şi Marea negurósă
Cu fiă-quare undă desfăşură şi 'ntinde
Cu miile heroii!
— O filiu al lui Fithi, prorumpe-attunci heroul
Cu ochii cà seninul, tot tremuri şi tot tremuri!
Nemicul nu è mare, ci frica ta 'l măresce.
De unde scii quŏ nu è belloniul Fingal
Al munţilor silvestri şi rege şi domnu filiu
Que vine sa'mi ajute pe verḑile campii
Alle Ullin-ei nóstre?
Vĕḑut-am p'al lor duce, adaosse Moran;
E 'nalt şi spăimêntabil, cà stâncele de ghiaţă;
Cà pinul din ainte'ţi se 'nalţă a lui lance,
Şi pavesa'i stă frunte cà lun'a quând è plină
La horizon pe margini. Se pusse pe o stâncă
A pruntului, şi rônduri trecea, trecea ostirea'i,

www.dacoromanica.ro

Se destindea 'n pregiurui'i cà norii vijăliei.

– – « Drum bun! o căpitane! de bellatori esci duce.
'I-am ḑis, şi cu tot dreptul porti nume de potente
Şi mare între ómeni. Ci ia bine a minte
Quŏ lûngŏ murii Turei, heroi unul şi unul,
Armată numerósă, te sfidă şi te-astéptă. »

Cà uetul de undă que muge furiósă,
Aşà auḑiiu vocea, respunsul lui Swaran.
« — Hei! quine 'n aste locuri s'ar mĕsurà cu mine.
Ş'ar mierge mie semen? Să viiă toţi heroii,
Să dea cu mine façă, quŏ 'n pulbere îi sémĕn
Jos unul quâte unul.

« Fingal şi nimeni altul, Fingal faimosul rege
Al muntilor silvestri, aquella mai cutéḑă
Să 'ntêmpine în façă în lupte pe Swaran.
Şi ne-ammu luptat o dată p'a lui Malmor colliṅă,
Sub pasurile nóstre terrêmul tot din selbă
Fu resturnat în sulcuri; şi din temeie smulse
Şi rostogol lă valle cădea una pe alta
O stâncă peste stâncă. — Spumósele torrente,
Cotind, schimbându'şi cursul fugià la valle răpedi
Lovind din pétră 'n pétră şi vijiind cu trosnet.
Incepem şi rencepem trei ḑille 'ntrege lupta,
Şi bellatorii nostrii, de parte nemiscati,
Stà aşteptând în spaimă. — Infine 'n ḑioa-a patra

www.dacoromanica.ro

Fingal răpede strigă; şi câmpul tot resună :
« *E jos Swaran ! căḑut'a!*
— *E în picióre, uite'l!* respunsuiam şi eu. —
Du-mi-te dar, copille al lui Fithil, Morane,
Şi domnului tĕu spune cu quine-are d'a facce.
Să viiă să se 'nchine heroului que sfarmă.
Şi spulberă în calle'i şi om, şi carru, şi arme
Cà răpedea tempestă, tempestă de Malmor. »
— Cum ! de o dată strigă nenvinsul Cuchullin.
Cum eu să'mi inclin fruntea la ómeni?... Nici o dată.
Moran, nu perde timpul : ia lancea mea şi batte
In pavĕsa sonoră lui Cairbar strĕbunul
Que este suspendută la porţele de Tura;
Şi glasul ei d'aramă în inim' să resune,
Şi spiritul bătăiei să 'mi 'l auḑu quŏ svólă
Din munte pînŏ 'n munte da lungul peste vălli.
Moran se duce 'n dată, şi 'n pavĕsă lovesce,
Şi văile şi muntii resună şi respund,
Şi 'n selbe lung se 'ntinde, resunetu 'n departe;
P'a lacurilor margini cà 'mpuns cerbul tresare
Şi attentiv ascultă, şi speriat 'i-a fuga.
Curach è şi 'n picióre, şi răpede s'avêntă
Sarind din stancă 'n stâncă. Connal nu mai astépta
Şi lancea 'i sângerândă împumnă cu vigóre.
Crugal, fiiul Belleţei, ascultă 'e neastempĕr,

www.dacoromanica.ro

Si peptul i se înflă, şi inima'i palpită,
Fiiul lui Favi sare, şi turnul negru lassă
Pe culmele collinei, s'avêntă cà vulturul
Din crésta unui munte.
Ronnar, cà împuns strigă : è scutul quel de guerră!
Ne chiamă Cuchullin!
— E agera lui lance! strigă Lugar şi dice :
Calmar, copillul Mării, la arme! şi reveste
Occellul lucerante! In sus, la arme, Funo!
In sus herou terribil! — Eşi Cairbar din selbe,
Din selbele lui Cromla! — Te scólă Eth, mladie'ţi
Genuchii d'alabastru, quŏ 'ţi iau alţi 'nainte.
Descinde cà torrentul din marginea lui Lena!
Caolt, încórda 'ţi braçul, şi musculi 'ţi desvóltă,
Aquei musculi cà ferrul, şi culcà sub picióre
Şi tufele şi spinii, păsciunile lui Mora;
Eşi răpede cà vêntul; uşure esci cà spuma,
Şi cóstele'ţi sunt albe, cà spuma Mării albe
Quând crivĕţul o 'mpinge, şi valul o aruncă
De stânce şi de scopeli, de scopelii lui Cuthon.
Sunt adunaţi toţi capii, toţi principii de clanuri
Superbi şi plini d'orgolliu de primele victorii.
S'apprinde al lor sufflet la marea suvenire
Străbunilor bellonii. — Din ochii lor esu flacări,
Şi caută nemicul. Nervósele lor mâne.

www.dacoromanica.ro

Impunnă lânci, detună, şi strâng heroic gladiu
Intrégă armatura cà fulger pe ei luce.
Din munţi descind la valle impetuoşi cu toţii;
Iar căpitanii-avanţă luceferanţi cà stella
Que pórtă dupŏ sine teribil'a sa cómă;
Sau dupŏ dênşi-ostenii se vĕdu venind cà norii
Que-adducu cu sine plóie şi grândine,
Quând fulgeru 'n sin pórtă ş'urméḑă 'n negre valuri
Un meteor sinistru.

D'a armelor clangóre greu aerul revibră;
In urmă şi 'n ainte sunt aţiţaţi vênacii
Şi latră cătând prada, cătând pe inemicul.
Vocile tóte 'ntónă cântarea bătăliei;
Spoluncele lui Cromla, şi văile şi munţii
Resună : bătălie!

Ajunşi in sus pe Lena, oştirea se întinde
Pe cóstele-'i tufóse. Nu sémĕnă oştire,
Ci negură de tómna que'şi strânge şi radună
Vaporii que s'exală uşori de pe câmpie
Şi suie, şi se'ndésă pe culmi caliginóse,
Şi 'ncet încet 'si 'nalţă mai sus de al lor creştet
Spre ceruri al sĕu cap.

— Bine-aţi venit, bellatori! le ḑice Căpitanul,
Progenitură bravă a văilor! şi voi toţi vênătorii
Ai selbelor umbróse! E vênătóre mare!

www.dacoromanica.ro

Aveţi alte vênături. Nemicul ne 'mpresóră,
Cà valurile vine, cà unda destructóre
Que róde-a nóstre ţĕrmuri.

Luptà-ne-vommu cu toţii, sau stà-vommu şi vommu cede·
Noi forţei scandinave conduse d'al ei rege
Ferocele Swaran? — Să cedem ţérra nóstră
Cu verdile ei câmpuri? Inisfail se póte
Loclinului suppune? —

Connal tu mai 'nainte din bravii toţi vorbesce,
Tu quare-atâtea pavesi ai sfărimat şi scuturi.
De multe-ori lovit'ai şi ai bătut de mórte
Loclinul ş'ai lui ómeni. Voiesci tu ânc'o dată
Să mânui aquea lance que o 'mpunà ferice
Belloniul tĕu pater?

— Duce, Connal respunde, è ascuţită lancea,
Quŏ'i place ei tot una şi strălucirea luptei,
Ş'a sângelui rugină. Cu braçul quer bătaiea,
Cu inima voiu pacea.

Te uită, căpitane, te uită jos spre mare
Vedi flota inemică : catartele'i se 'nalţă
C'arundinea sau stufu al lacului de Lego;
Iar navele ei tóte, pare qu'ar fi o selbă
De negură coprinsă, quând arburii se plécă
D'o parte şi de alta, şi unul dupŏ altul
L'a vêntului sufflare. Iar multul de bellatori,

www.dacoromanica.ro

E mare formidabil! — Connal îți ḑice astăḑi
Quŏ 'nclină către pace; quŏci și Fingal el însuși
Dintre bellatori primul s'ar dà în laturi astăḑi,
Ar' amênà resbellul, Fingal que bellatorii
Ii măturâ ș'asvîrle cum spulberă tempesta
Și paiele și frunḑa, quând uet de torrente
Turmentă și spăimêntă echoele lui Conna
Și quând nóptea se pune pe munți și peste déluri
In manta sa de brumă; Fingal s'ar dà în laturi
De braçul lui Swaran!

— Fugi dar și piei d'aicea, codard amicu al păcii!
Calmar attunci prorupse. Piei, du-mi-te d'aicea
In selbele'ți tăcute și vĕduv' de trophee;
Te du și urmăresce din Cromla căprióra;
Străpunge cu săgeata ai cerbului puiandri
Din selbele lui Lena.

Ci tu, o Cochulline, al luptelor arbitru,
Fiiu demn d'al tĕu genitor, cu noi vino, și bate
Allungă inemicul que vine din Loclin.
Să nu remâie unul, să le 'nnecăm in sange
Și nume și orgolliu, și marea cuteḑanță,
In sangele lor propriu, qua nici o dată navă
Din țerrele Ninsorii să nu viiă să salte
Pe undele-Inistorului.
Sculați-vĕ, o vênturi Erin-ei, sufflati, bateti;

www.dacoromanica.ro

Mugiţi, vijălii, tunet! să mor să peiu mai bine
In miḑlocul tempestei, răpit pe nori în vortici,
De fantasme turbate a mortilor din seculi,
De quât să caḑu vr'o dată să'mi placă vênătórea
Mai mult de quât ardórea, beţia de batallii!

Connal cu pacea 'n sufflet respunde fórte rece :
Eu n'am dosit vr'o dată; din contra, tot-d'auna
In frunte-am fost la luptă ş'am commandat ostenii;
De şi al meu renume nu este 'ntíns atâta,
Vĕḑuiu ânsĕ batallii şi lupte sângeróse,
Victorii repurtate de căpitani celebri.
Ci-ascultă a mea voce, o filiu al lui Semo;
Te rogu addu'ţi a minte d'antica vóstră casă.
De thronul lui Cormac!
Dă aurul cu pumnii, regatu 'n jumĕtate,
Şi nu 'ncepe bătaiea; aştéptă pîn' s'ajungă
Fingal cu a lui flotă, c'oştirea lui întrégă;
Aqueasta 'mi è parerea. — Doresci, ânsĕ resbellul?
Attunci mĕ cunosci bine : şi gladiul şi lancea
Ascultă d'a mea mână, şi inima m'aruncă
In miḑlocul bătăiei : ori-unde è pericol,
Acolo al meu sufflet se 'nalţă, se 'nbărbată
In vorticele luptei.

Iar Cuchullin respunde : eu vuetul de arme
Il simţu cu bucurie; cà tunetul îmi place

www.dacoromanica.ro

Que tună primăvéra premergĕtor al plóei.
Adune-se oştirea, să'mi vĕdu toţi bellatorii
Que sunt a luà parte la sórta que m'astéptă;
Să'i veḑu trecênd în rônduri prin désa frunḑĕtură
Şi lucitori cà fulger que-annunţa vijĕlia,
Quând Austru cu forţă rostogolesce norii,
Şi gem, trosnescu stejarii Morvenului silvestru
D'a lungul peste ţĕrmuri...

Ci unde'mi sunt amicii şi soçii de credinţă
In ḑioa de pericol? Unde esci, Cairbare,
Terribile bellator? — Ducômar unde este
Al bătăliei fulger? — M'abandonaşi, o Fergus,
Şi tu 'n ora tempestei? Erai quel mai 'nainte
La serbători, ospeţe, o filiu ăi lui Rosa,
Terribil braçu al Morţii; venì-vei şi acuma,
Cu paşii tĕi quei răpeḑi, cà rapedea căprióră
Din muntii lui Malmor?...

Bine venişi, o Fergus!... dar que nor se respânde
Pe fruntea'ţi temerară?

Respunde trist şi Fergus: De Cairbar nu-e vorbă:
Se 'nalţă patru petre pe grópa que'l coprinde;
Şi Ducomar heroul, fu pus în sînul terrei
De ênsuşi a meă mână. — O Cairbar illustre!
Luciai precum străluce un astru între stelle;
Şi tu, o Ducomare, erai fatal sinistru

www.dacoromanica.ro

Cu aburii que-exală paludele lui Lano,
Quând se întind pe tómnă pe câmpuri ş'adducu morburi
Şi mórte peste popoli. — Iar tu, 'ntre vergini, bella
O Morna, tu dormi somnul que mai dormişi în urmă,
Şi stai în nemişcare în scorbură de stâncă,
Căḑut'ai în tenebre cà stella quare cade
Şi 'n aer se şi stinge, quând retăcit străinul
Vrea s'aibă vr'o lumină!
Lui Cuchullin tu spune cum amêndoi căḑură
Heroii din Loclin.
Perit'au ei sub ferrul străinului belloniu,
Al fiilor Loclinului, luptânduse în câmpul
Al Morţii ş'al onorii? sau quare motiv altul
Făcù să caḑă răpedi în strimţa şi funebra
Eterna locuinţă?
Adaosse-apoi Fergus:
In singulară luptă perì fiiul lui Torman
De braçul formidabil lui Ducomar barbarul.
Iar Ducomar venit'a apoi la grotta Turei
Şi s'adressò la Morna cu vorbele aquestea:
« A lui Cormac copillă, bellissimă 'ntre vergini.
O Morna, que stai ast-fel de petre încongiurată
Şi singură, tăcută în sînul unei stânce?
Işi murmură pîrîul plânsórea fugitivă;
Pe vênturi se înalţă al arburilor gemet;

www.dacoromanica.ro

E turbure aḑi lacul, un nor cà întunerecu
Accopere aḑi cerul; iar tu esci albă, Morna,
Esci albă cà ninsórea neattinsă de pe ramur';
Şi pĕrul tĕu ondulă cà aburi que 'ncorună
Sus creştetul lui Cromla, quând dela sóre-appune
Sunt coloraţi de raḑe; şi sînul tĕu resare
Cà globuri d'alabastru cascadelor lui Branno;
Iar braçele'ţi n'au semeni, sunt albe cà albéţa
Colónelor lucinde palatului regale
Al marelui Fingal.»

— De unde vii, întrébă copilla întristată,
De unde, Ducomare, o! negură 'ntre ómeni!
Sprincénă încruntată şi négră cà pericol!
Din ochii tĕi sinistri esu flacăre de focu.
Esci cobe tot de relle; de sigur quŏ vr'un bine
N'a să 'mi adduci acuma. — Que scii din partea Mării?
S'appropie Swaran!

— Viiu, Morna, dela munte, din muntele cu cerbii.
De trei ori vibraiu arcul, trei căpriori căḑurŏ
Străpunse de săgete; trei alte devenirŏ
Vênacilor mei pradă. (1)

Bellissimă 'ntre vergini, a lui Cormac copillă.
Esci scumpă l'al meu sufflet! Uccis'am pentru tine
Un cerb que n'are séměni : înaltele lui córne

(1) Câini.

www.dacoromanica.ro

Sunt desvoltate 'n ramur'; uşure în picióre,
Săriă, svolă că vêntul. — O! scumpă'mi esci, o Morna!
— Iar tu, o Duconnare, 'mi esci odios şi negru,
Quŏ inima'ţi è aspră şi dură că o stâncă....
Ci tu, o Cairbare, tu filiul lui Torman!
Tu esci amorul Mornei, şi tu ai pentru mine.
Blândeţea unei raţe a sórelui que uscă
Dupŏ o lungă plóie collinele ridente!..
Ia spune'mi, bellatóre, vĕţut'ai p'al meu june
Frumosul Cairbar?
Vĕţutu-l-ai pe munte, pe muntele cu cerbii?
Quŏci fata lui Cormac, astéptă 'n neastêmpĕr
Pe fĕtul lui Torman
— Şi 'l v'asteptă mult Morna; quŏci sângele lui este
Aquì pe al meu glaudiu... Va asteptă mult Morna;
Quŏci junele ei jace pe ţermurii lui Branno;
Şi'i voiu 'nălţă mormêntul pe muntele lui Cromla.
Iar tu, vergine junĕ, consólă-te şi vino,
Vino voiósă 'n braţe'mi; quŏci braţul meu è tare
Şi iute că tempesta.
— Que a trăit s'auţă a lui Cormac copillă?
Que! jace al ei june pe ţermurii lui Branno?
El spaima şi terrórea nemicului que vine?
El quărui vênătorii şi ênsuşi quei mai răpeţi
Nu'i appucă 'nainte, nu stă cu el da laturi?

www.dacoromanica.ro

O Ducomar fatale, pe quât esci de feroce
P'atâta şi de barbar : tu'mi ai uccis amorul
Pe scumpul Cairbar !...
Dă'mi, crude, al tĕu gladiu; 'mi è scump sângele-aquesta.
La lacrĕmele Mornei se 'nmóie Ducomar.
Şi'i cede al sĕu gladiu.
Ea 'l smulge, şi 'l înfige, în peptul lui 'l înfige.
El cade cà o stâncă que fulgerul o sparge
Ş'o rumpe de pe munte, şi cade tot cà barbar,
Quŏci ultima cătare aruncă către Morna :
— O Morna ! 'mi ai dat mórtea, şi simţu oçellul rece
In peptul meu cà gerul....
Eram visul de aur amorului Moinei
Ea mĕ amà copilla!.... Dă corpul meu la dênsa :
Ea 'mi va 'nălţà mormêntul să fiă 'n suvenire
La vênători o pétră spre semn qu'am fost cà dênşii,
Aibi pietat', Morna ; de graţie, ascultă :
Retrage'mi din pept ferrul, quŏ simţu înghieţul morţii.
Ea crede, lăcrĕmédă, şi gladiu 'i retrage.
El îl appucă 'n dată c'o mână tremurândă,
Şi 'l plântă cu turbare în sînul fetisórei.
Que cade despletită pe umida ţĕrrênă.
Ea geme, ş'al ei sânge roşasce alabastru
Al corpului ei tênĕr ; s'agită şi expiră....
Şi gemetul din urmă fu repetit de grotta

www.dacoromanica.ro

Funebră dela Tura.

— Eternă pace fiă cu suffletele mari
Heroilor din seculi que nu se mlădiară
Vr'o dată în pericol! strigat'a Cuchullin.
Veniţi tóte 'mpregiuru'mi, o umbre glorióse.
Prin norii que vĕ pórtă! L'appoprierea vóstră
Al meu sufflet simţi-va cum cresce-a lui putere,
Şi braçul meu mai sigur va răpedì mai forte
Şi fulgerul şi mórtea.

Iar tu, o Morna, vino, appare'mi legĕnată
P'a lunei dulce raḑă. Vino să'mi mângâi somnul
Quând voiu uità resbellul şi voiu avé 'nainte
Repaosele păcii.

In sus, clanuri, cu toţi, la inemicu 'nainte!
Veniţi cu toţi în urma carrului meu de guerră;
Ammestece-se 'n cursu'i şi hymnul bătăliei.
D'alăturea mea puneţi trei lănci fulgerătóre;
Svolaţi cu toţi 'n urma fugoşilor mei cai
Albiţi de a lor spumă; — şi 'mbetese-al meu sufflet
D'ardórea şi curagiul amicilor bătăiei,
Amicilor mei proprii, quând lupta şi ommorul
Vor incetà 'mpregiurul stătutului meu gladiu,

Precum torrentul curge impetuos la valle
Din cimele lui Cormla, săltând din pétră 'n pétră
Cu uetul de tunet que sfişie, despică

www.dacoromanica.ro

Pădurea resturnată de fulgere 'mmulţite,
Assemenea şi âncŏ mai iute, mai terribil
S'avêntă 'n numĕr mare toti filii Erin-ei.
In cap è al lor duce assemenea balenei
Que undelor precede, şi valurilor tóte,
Sau unui înflat fluviu que'şi vérsă-a salle ape
Pe ţĕrmuri înundate şi 'nnécă pom şi hérbă.
Audu din depărtare şi fiilii Loclinului
Aquel tumult şi uet, impetuósă fugă.
Swaran în scutu'i bate, şi'şi chiamă scutierul
Pe filiul lui Arno.
— Que este aquel scomult que vine urruind
Da lungul pe colline şi quare par' quŏ este
O burdonare surdă insectelor de séră?.
Inisfail să fiă, adunătură multă?
Sau mugetul de vênturi în selbele din valle?
Aşà urlă Gormalul, quând valuri agitate
Se sparg l'a lui picióre de stâncele'i profunde
Si 'n spumă se ardică qua să recaḑă iarŏ.
Te suie pe collină, o filiu al lui Arno,
Te uită şi observă : veḑi que s'aude-acolo.
Se duce Arno, vine, şi speriat cu totul
Nu scie să vorbéscă, quŏ limba 'i è legată :
Uimit è la vedere şi inima'i palpită.
Prin vorbe întrerupte să 'ncércă să rappórte :

www.dacoromanica.ro

In sus fiiul Oceanului,
In sus, scólă-te, Swaran!
Geniul resbellului
Vĕdu quŏ descinde din munţi
Vin, éttŏ vin filii Erin-ei;
Rônduri, rônduri descind la valle.
Carrul de guerră al lui Cuchulin urrue;
D'o parte şi de alta mórtea are d'allăturea.
Allunecă că valul pe o câmpie liquidă.
Că un nor d'aur que străbate văile.
Petre nestimate,
Aur, strălucire
Iţi iau vederile
Pe părepii carrului
In miḑlocul noptii, Marea schinteiaḑă
Marea fosforisă cu mult mai puçin
In pregiurul navei.
Timonul carrului este... de tax lucerant este
Scaunul, os d'elephant albesce
Străluce d'albeaţă?
Faşce, faşce de lănci în pregiurul Heroului;
La drépta timonului sare un cursier superb
Nu è altul mai uşure, mai ager!
Bate cu piciorul,
Ninchiaḑă în aer;

www.dacoromanica.ro

Resună văile,
Cóma'i fâlfiie vêntului
Cà aburii dimineţei fâlfiie!
Membrele'i svelte
Gesturile răpeḑi.

Un pĕru luciu şi fin, lucind îi desémnă corpul
Numele lui... numele lui este Sifadda.
La partea stângă un alt currător,
Fugos în neastêmpĕr tot cà quel din drépta,
Puiu răpede-al munţilor,
Cu que orgolliu îşi scutură cóma şi pĕrul negru!
Cum îşi adduce piciorul şi sare l'auḑul estrului!
Filii gladiului îl numescu Dorosnal.
Carrul è suspendut pe mii de curelle.
Zăballele sunt măcinate în miḑlocul spumei.
Petre radióse sunt pe curellele frênelor
Hăţurile....
Svolà, se légĕnă pe gûtul maiestos al cailor.
Numai singure hăţurile, numai a lor vêntulaie
Le imprimă rapiditatea assupra văilor.
Par'quŏ veḑi avêntul căpriorilor,
Par'quŏ simţi forţa aquilei,
Aquilei que se răpede assupra pradei.
Şueră aerul în a lor trecere
Cà vêntul iernelor assupra nivei Gormalului.

www.dacoromanica.ro

In carru stă în picióre drept filiul lui Semo
El Cuchulin è duce. — E blândă a lui façă,
Pîrlită şi închisă, că arcul meu de 'nchisă.
Din ochi îi ese fulger, şi quând îşi plécă corpul
Si îşi agită lancea, îi ventulă în urmă
Roşatica lui cómă în unde flăcărante
O! fugi, o căpitane, al Mării rege, fugi;
Tempesta è d'a lungul al văilor sonore.
— Si mai vĕḑut vr'o dată fugind, fiiu al lui Arno?
Am numĕrat vr'o dată nemicii? şi la scuturi,
La gladiuri, lanci, carre, uitatu-m'am vr'o dată?
De que esci micu la sufflet, fără curagiu bellator?
Am bravat tempestele,
Tempestele lui Gormal bravat'am,
S'affundătura valurilor.
Am înfruntat vijĕliele,
Spiritile uraganelor,
Geniul fulgerelor,
Si să fugu d'un bellator? —
Nu, viiă Fingal, Fingal ĕnsuşi viiă.
Hei! colo! în sus fiilii Loclinului
La luptă bravii mei bellatori.
Muri de oçel staţi în pregiuru'mi,
Cingătóre de oçel giur în pregiur
Pepturile vóstre!

www.dacoromanica.ro

Stati neclintiţi împregiurul ducelui vostru,
Ca stâncele nóstre quând bravă tempesta
Şi manta lor de selbe
Oppun la furia venturilor.

D'ambele părti heroii viu unii către alţii.
Precum doi nori de tómnă, plini, incărcati de fulger;
Din munti oppuşi cu totul se 'ntêmpină în trăsnet;
Precum doĕ torrente oppuse viu la valle
Ş'ajung impetuóse, se varsă unu 'ntr'altul,
Si apele 'şi ammestică în muget şi în spumă;
Assemeni, şi mai răpeḑi în inimă cu urra
Armatele-amêndoĕ viu una peste alta,
Se 'mping cu mare forţă, s'amestică, se luptă.

Inisfail străbate, Loclin 'n apoi respinge;
Duce pe duce sfidă; oşteau p'oşteau attacă;
Oţel în oţel bate, şi coifuri sfărîmate
Sar în bucăţi şi svóla. — Pe arcurile 'ntinse
Greu vibră tótă córda, şi şueră în aer
Sägetele-arripate. — Brandul reteaḑă lancea
Si lancea sparge peptul. Fumând sangele curge.
A armelor clangóre reschinteie sinistru
Si ţipetele Morţii resţipă-ammestecate.
Oceanul ast-fel urlă quând vine o tempestă
Să'i sbucine rarunchii, să'i sfredele adincul.

Quând Bardi sute şi sute, toti bardii lui Cormac

www.dacoromanica.ro

S'ar întruni cu toţii să cante astă luptă,
A lor voci în preună cu tóte n'ar fi 'n stare
Să pótă să transmită la fiitorii secoli
A nume pe toţi morţii que 'n astă ḑi periră.
Heroi cu toţi căḑură peste heroi atâţia,
Şi sângele lor curse precum şi riul curge.
O bardilor, voi plângeţi pe bravul Sithallin.
Şi gemetul Foinei să facă să resune
Deserta locuiuţă pré scumpului Ardan!
Ei amêndoi căḑură cà doŭ căprióre
De mâna lui Swaran.
Swaran mugià terribil în miḑlocul bătăiei,
Mugià peste oştire cà spiritul tempestei
Quând svólă peste vênturi pe norii lui Gormal,
Şi urlă 'n bucurie vĕḑênd cum se înnécă
Matloţii 'n naufragiu.
Ci nu stà ş'a ta mână, o căpitan şi rege
Caliginósei insul', şi tu, o Cuchulline,
Şi tu repedişi mórtea d'atâtea ori ş'atâtea;
Se desemnà 'l tĕu gladiu c'al fulgerului şérpe
Que luce, şi uccide d'o dată într'o clipă
Grămmada unde cade, şi sbuciună incendiul
Din crestetul collinei.
Sifadda dând în sânge, sărià să nu se'ntine,
Şi Durosnal pe corpuri nu se putea reţine:

www.dacoromanica.ro

Săria, ninchieța ambii, și pare qu'avea arrip'
Sub pașii lor câmpia eră greu laborată
Că brasdele lui Cromla quând spiretele nopții
Rescólă vijĕlia que pradă ori-que hérbă
Și tórce, resucesce giganții vechi ai selbei,
Plangi, filie bellissimă, mai bellă de quât spiritul
Și geniul collinelor quând dela sóre-appune
S'aventă peste rațe și 'nundă de lumină
Câmpie și dumbravă, livedile tăcute
Morvenului al nostru. Plângi fata Inistorului
Plecată-assupra undei. —

S'au despletit pădurile,
Și plâng cu tine stâncele,
Resună de dor văile;
Quŏci junele amorului
Și filiul resbellului
Amantul tĕu quel dulce
Câțîn și nu mai este.

E palid, fără viață quŏci mulți pățiră ast-fel
Que-au cutețat să brave pe Cuchullin în față;
Neimpăcatu'i gladiu 'i-a dat pe mâna morții.
Plângi, pentru quŏ cu dênsul perì ș'a ta speranță
Si basea casei salle, virtuțile strĕbune,
Regal'a maiestate, prestigiul heroicu
Dilectu-inimei talle, Trenar nu mai există.

www.dacoromanica.ro

O fată-a Inistorului. — Fedelii zăvoi urlă
În curţile'i deserte, văţêndu'i a lui umbră
Trecênd din stanţă 'n stanţă palatului în doliu.
Destins îi este arcul în vĕduva cabană
Si 'n miḍlocul pădurei tăcerea plânge astaḍi.
A lui Swaran ârmată s'avanţă că şi Marea;
Precum stâncele ânsĕ sfăramă şi respinge
Tot valul que le-attacă, assemeni bellatorii
D'Inisfail astéptă şi bravă şi respinge
A lui Swaran oştire
Vocile tóte Mórtea le 'nalţă împreună
Le-ammestecă'n clangórea de pavese şi ŝcuturi!
Heroii, fiă-quare stau drept că o colónă
Fantasmă de tenebre, şi gladiul în mană
Că para de focu luce.
Câmpia da lung geme că ferrul que se bate
De sute de ciocane quând ese din focariu
Si roşu schînteiaḍă, şi sfirriie în laturi
Oştirea este mare, ne'nvişi sunt bellatorii
Pe câmpii şi palanca, păsciunile lui Lena;
In marele amestecu ostirile amêndoĕ
Se întrunescu într'una scoţênd aquellaşi scomult
Aqueeaşi scintillare, clangóre tot aqucea.
Doi nori într'al lor tĕmpin, s'amestică tot asfel
Si fulgeră şi tună, şi lumea înspăimêntă.

www.dacoromanica.ro

E timpul d'a s'allege din vingĕtori învinşii,
Dar nici unii nici alţii nu ced şi nu se lassă
Si cată să 'nceteḑe quŏ pregetul le este
Egal cà ş'a lor forţă.
Dar quine sunt aqueia que se distingu în luptă
Si-alergă pretutindeni spre a separà întrĕgul
In doĕ clare câmpuri?
E fiiul Mării unul, ferocele Swaran,
Si altul al Erin-ei şi căpitan şi rege
E Cuhullin heroul.
Sunt éttŏ separate oştirile amĕndoĕ
La locu stau neĉlintite şi 'n mare neastempĕr
Si attentive fórte la fiă-que mişcare
D'o parte sau de alta.
Dar nóptea cu-a ei umbre ascunde căpitanii
Si le suspende lupta.

Pe spatele lui Cromla Dorglas prepară focul
Spre a frige-o căprióră conquistă matinalĕ:
A fost vênat pe munte 'nainte d'a descinde
La vallo spre bătaie.
O sută juni bellatori adună lemne, paie;
Trei sute-allegu la petre tot una ş'una lucii;
Ḑece heroi aţiţă, nutrescu, scormună focul;
Iar fumul se respânde ş'annunţă în departe

www.dacoromanica.ro

Serbarea şi ospĕţul.

Erà şi adunată oştirea 'n pregiur tótă,
Si Cuchullin d'o parte ţinut pe a sa lance
S'adressă la bĕtrânul Carril quel venerabil
Si cantorul quel mare al faptelor trecute :
« — Aquest ospeţu heroicu la quare regi se 'nvită
Se póte 'ntinde numai şi numai pentru mine ?
Si regele Loclinului să stea uitat acolo
Pe ţerm̧urii Ullin-ei, departe d'a lui ţérră,
De sĕrbători, concerte que-avea în tot-d'auna
In stanţele'i regale ?
« Te scólă, venerabil, şi du-te la Swaran,
Ducênd vorbele melle. Arată astui rege
Quŏ Cuchullin sĕrbeaḑă şi dă un ospĕţ mare
La toţi soţii de arme, la bravii sĕi bellatori.
Să viiă şi el s'asculte la murmura pădurii,
Să ne-'ncălḑim cu toţii şi să petrecem nóptea
L'aquellaşi focu şi masă ; quŏci triste şi 'nghieţate.
Sunt vênturile ţerrei de unde el ne vine.
Du-te Carril, şi spune'i să viiă să asculte
A harpelor accórde ş'a Bardilor cântare. »
Carril bĕtrânul plécă, şi vocea lui quea dulce
Invită cu blândeţe pe regele feroce
Al scuturilor negre : « Al selbelor domn̄ mare,
Swarane, te rogu, scólă din aşternutul mólle

www.dacoromanica.ro

Al pellilor flocóse, de vênători trophee.
Quŏci Cuchullin dă astădi ospeţul bătăliei.
Vino, de fă onóre l'aqueastă sĕrbătóre.

Swaran c'o voce aspră, cà murmura lui Cromla
Nainte de tempestă, Swaran ast-fel respunde :
Si êusuşi de s'ar stringe, junele talle vergini,
Inisfail, şi-ar tinde în rugă către mine
Aquelle braçe albe şi pure cà ninsórea,
Si 'şi ar' desface peptul, şi tóte în preună
M'ar' învità ferbinte cu ochii plini d'ardóre
Si amoróse lacrĕm' ; să scii quŏ Swaran rece
Si nemişcat cà muntii, d'aicea nu se mişcă ;
Si sta-va pîn' la ţio să viiă qua să'l vaţă
Cum bate şi restórnă, pe Cuchulin uccide.

Urechiea 'mi è dedată cu vêntul din Loclin
El suffiă p'a mea Mare, el muge pîntre vele
Cordagele de nerve a răpedilor nave ;
El îmi adduce-a minte pădurile umbróse
Si désa capellură a muntelui Gormal,
Al quăruia resunet reproducea sufflare'i
Prin désa frunţătură quând lancea mea suppusă
Jos pironià mistretul.

Aquestea îmi placu mie cà şi urechii melle,
Iar nu cântări mollatici, şi bune de femei.
Du-mi-te dar bĕtrâne, şi domnului tĕu spune

www.dacoromanica.ro

Să'mi cédă 'n voiea bună domnia quea antică,
Si-a lui Cormac coróna; quŏci alt-fel al lui sânge
Roşî-va aquea spumă torrentelor Erin-ei.
Carril îndată plécă, şi vine cu respunsul :
« De bine nu sunt semne, quŏci vocea lui Swaran,
« Accentele ei straniĭ, accente sunt sinistre. »
— Sinistre pentru dênsul, prorumpe Cuchullin.
Carril, înalţă vocea, şi spune de ai nostri.
De timpii lor de glorii;
E lungă şi grea nóptea, şi fă-o mai uşóră
Prin cânturile talle; reîmple-al nostru sufflet
D'o dulce reverie, quŏci ţérra Inisfail-ei
A devorat mulţime d'heroi şi june vergini
Create spre amor.
E dulce ascultarea cântărilor durerii
De quare Albion-a ş'anticele ei stânce
Resună quând încétă al vênătorii uet.
Si quăror le respunde pîraiele lui Cona
Quând cântă Ossian.
Carril aşà începe : « In timpi d'o dinióră
Copii Oceanului cu forţa descindurŏ
Pe ţĕrmi Inisfail-ei, şi sute de vasselle
Venià săltând pe unde, venià qua să desbarce
Po văile 'nflorite Ulin-ei îndolate.
Iar fiilii Erin-ei eşirŏ înainte

www.dacoromanica.ro

Să 'ntimpine nemicii.

Erà între ai nostri şi primul dintre ómeni
Ne'nvinsul Cairbar, şi junele, frumosul
Bellatorul Grudar.

« Fussesse mare cérta între aquesti bellatori;
S'au fost luptat o dată mai mulţi anni între sine
Si lupta le-a fost numai pentru bălţatul taur.
Que capiu păscea hérba pe muntele Golban;
Si se certà pe dênsul să'l aibă fiă-quare,
S'adesea pîn' la mórte venià în punta spadei.

« Iar quând venì străinul să prade a lor ţérră,
Aquesti doi adversarii sciură a'şi dà mâna,
Si filii oceanului de faça lor să fugă.
Que nume se mai află în tótă Inisfail-a
Ilustre mai cellebre de quât marile nume
Grudar şi Cairbar?

« Dar vai! pentru que óre fatalul aquel taur
Nu sta din al său muget pe muntele Golban?
Cum îl vĕḑură junii. sărind iar alb cà nivea,
Vederea lui apprinse din nuou a lor furóre.

« Iar începură lupta, şi luptă d'heroi drépta
Pe câmp pe hérbă verde, pe ţĕrmul lui Lubar
Si junele celebru Grudar căḑu jos mort.
Iar Cairbar ferosul lăsându'l mort acolo.
Venì în vallea Turei, în quare Brasolide

www.dacoromanica.ro

Quea mai distinsă bella din alle lui surori
Sta singură şi tristă şi 'n cânturi melancholici
Îşi exprimà durererea. — Cântà 'n singurătate
Şi acţiuni ş' amorul pré scumpului Grudar,
Allesul şi dilectul inimei salle vergini.
Mult se temea copilla de quâte-erà possibil
Să paţă la bataie pericoli şi nevoi.
Suspine, lacrem', cânturi avea spre consolare,
Cum şi speranţa mare d'a'l revedé o dată.
Intredeschis vestmêntul lăssà să i se védă
Al ei gût alb cà nivea şi splendid cà şi luna
Quând ese radiósă din velul diaphane
Crepusculei de séra.

Cu mult mai puçin dulce è harpa de quât vocea'i
Quând îşi cantà durerea, Grudar şi Grudar numai
Îi occupà cu totul şi inimă şi suffilet.
Ai ei ochi pretutindeni îl căutà să viiă
Şi 'n cugetarea'i tótă, în peptu'i pe tăcute
Erà aqueste verbe: « Quând voi venì, o scumpe,
In tótă strălucirea victorielor talle,
O bellator cellebru, allesul meu Grudar! »

Ci Cairbar în fine fratele ei appare
Şi'i ḑice: Brasolide, ia pavĕsa aqueasta
De sânge-accoperită, şi pune-o sus d'assupra
La uşa stanţei melle. E pavĕsa aqueea . . .

www.dacoromanica.ro

E scut de adversariu.

La vorbele aquestea, a ei inimă sare,
Şi pallidă, uimită că 'n svol è şi ajunsă
Pe câmpul bătaliei. Acolo p' al ei june
Îl află mort în sânge, în propriul lui sânge,
Şi cade şi ea mórtă apprópe lîngŏ dênsul.
In pólele lui Cromla.

Aquì, o Cuchuline, cenuşa lor reposă
Şi doi *braḑi* solitarii crescuţi pe a lor grópă,
Cu quât crescu către ceruri cu-atât alle lor ramur'
Voiescu să se mărite.

Erà biata copilla, frumósul flórea vălliı;
Grugar erà-ornamentul al munţilor orgolliu,
Şi braḑii le conservă şi numele şi dorul
Şi le transmit în secoli să scie fiitorii. »

— Me 'ncântă a ta voce, allesule 'ntre bardi
Adaosse heroul şi regele Erin-ei.
Îmi placu spusele talle din timpii din ainte
Cà bura cristalină que cade primă-vara
Quând sórele straluce pe verdele câmpiei
Şi nori 'ntr'al lor trécăt mângiie pe d'assupra
Al munţilor 'nalt creştet.

Ia'ţi, barde, din nuou harpa, preludă şi celebră
Ş' amorurile melle. Ia cântă p' amea bellă
Retrasă 'n solitute, al vieţei melle astru

www.dacoromanica.ro

Luceafĕr din Dunscar.

Mai spune'mi de Bragella aşà cum scii tu spune
Şi ḑi'mi s' aud d' aqueea que singură-am lăssat'o
In insola de ceţe.

« Uxor şi démnă sóçă a fiiului lui Semo,
Veghieḑi ḑioa şi nóptea pe stânce, să descoperi.
Să veḑi quât de departe svolând pe mări bandiera
Lui Cuchulin doritul, vasseliele lui tóte.
Vai! ânsĕ, valuri multe, şi mare 'ndelungată
Sunt între voi, Bragella! A undelor spumare
In umbrele de nóptea îţi amagesce ochii ;
O vei luà drept vele a flotei que aştepţi.
Retrage-te, dilecto, quŏci umbra este rece
Şi venturile nopţii înghiaţă ai tĕi carmeni,
Reintră în palatu'mi în stanţele d'ospeţe.
Reintră, şi viséḑă la quând eram cu tine.
Nu voiu venì a casă în alle talle braçe
De quât quând vor fi stinse resbellul ş'a lui focuri.
Connal, spune 'mi de lupte, d'a gloriei splendóre
Allungă pe Bragella diu trista'mi cugetare
Quŏci scumpă 'mi este fórte, ea fiia lui Sorglan
Cu sînul d'alabastru, cu capellura négră.

— Vrei să vorbescu de guerră? Te teme 'n astă oră,
De filii Oceanului. respunse cu ton gravid
Prudentele Connal.

www.dacoromanica.ro

Trimitte-o despărţire din bravii tĕi bellatori
Trimite'i să observe armata lui Swaran
Cunosci, o Cuchulline, quŏ eu sunt pentru pace
Pînŏ ş'ajungă-o dată copii lui Morven,
Pînŏ Fingal o dată heroilor orgolliu
Să facă să lucească pe câmpurile nóstre
Luceaferul victoriei.

Sunŏ attuncĭ Heroul în scutul sĕu alarma
Şi bellatorii quari căduserŏ la sorţi
Pentru veghierea nopţii se pusserŏ 'n mişcare;
Iar quei remaşi în óste, culcaţi peste collină
Dormirŏ 'n întunerecu l'a vêntului murmură.

Planà pe lûngŏ dênşii pe norii lor purtate
Heroicele umbre a morţilor din urmă,
Si 'n vasta şi profunda tăcere a lui Lena
Nu s'auḑià 'n departe de quât mortal'a voce
Fantasmelor errante, premergătóre-a morţii
Quŏci ast-fel dorm eroi, şi ast-fel ei viséḑă.

www.dacoromanica.ro

CANTUL II

www.dacoromanica.ro

CANTUL II

Umbra lui Grugal, uccis de Swaran, appare lui Connal şi predice disfata lui Cuchullin. — Connal se duce să destepte pe duce le Irlandilor, que bravă amenințările fantasmei. Ţioa resare: ambele oştiri sunt în luptă, şi unul din capii de clanuri din câmpul lui Cachullin se sperie şi-şi communică frica panică în oştirea întrégă, făcênd'o să fugă. Connal şi Cuchullin îi accopere retragerea. — Către séră se vede la horizon flota lui Fingal, şi în dată céța mării o ascunde din vedere. — Cachullin plângênduse de a lui disfata, o attribue la mórtea amicului seu Ferda pe quare 'l a fost uccis el ênsuşi într'o luptă singulară. — Bardul Carril îi realță curagiul, cântându'i historia lui Connal şi a Galvinei.

Connal întius pe hérbă lîngŏ tulpina vechie
Unui stejar gigante, dormià dus la murmura
Torrentelui d'apprópe cu capul pus p'o pétră,
Fantasmele nopturne se strecurà pe hérbă
Prin tufele lui Lena şi vocile ascuțite stridentelo lor voci
Venià quare de quare spre a'i attinge-urechica.

www.dacoromanica.ro

Erà cu totul singur, şi tras mult la o parte
Din quei 'lalţi bellatori; quŏci, fiiu al Bataliei,
Bravà cu nepĕsare ori-quare suprapriuderi.
Heroul în vis vede un glob de focu cà róta
Venind răpede 'n valle din creştetul collinei,
Şi pe Crugal călare p'ast meteor de flăcari,
Crugal quare perisse de mâna lui Swaran
Luptânduse cu dênsul p'a gloriei câmpie.
Erà la façă palid cà luna quând appune
Şi brumele collinei îi coperià tot corpul
Cum copere-un linţolliu. — Stinşi ochii de vedere
Părea doĕ lumino apprópe d'a se stinge;
Pe pept avea o plagă profundă, fórte négră.
„ Tu esci, Crugal, îi ţice intrepidul Connal,
Faimosule o dată pe muntele cu Cerbii?
Şi quare è motivul, o fiiu al lui Dedgal
De esci aşà de palid, coprins de întristare,
Tu quare tot d'auna sfărmai şi lănci şi scuturi?
Tu n'ai cunoscut frica; de unde-'ţi vine aqueastă
Şi-atâta turburare, o puiu de munţi silvestri? »
Fantasma 'ntinde mâna pe dênsul înghieţată
Şi rauca ei voce abià murmură stinsă
Cà vêntul trist de séra que plânge şi suspină
In stufuł de arundini al lacului de Lego.
« — Connale, a mea umbră cà ratacită plană

www.dacoromanica.ro

Pe munți și pe colline pe unde 'mi a fost traiul;
Iar corpul meu jos jace și fără îngropare
P'arena de Ullin.

« De astadi înainte, Grugal nu 'ți mai vorbesce
Nu, n'a să'i mai vedi pașii nici urma lor assupra
Păsciunilor din crânguri. — Ușure sunt cà vêntul
Que svólă peste Cromla, sunt numai cà vapórea
In formă fugitivă.

« Al lui Colgar demnu filiu, venit 'am spre a'ți spune
Quŏ vedu întunecosul și negru nor al Morții
Venind sinistru fórte, și uite-'l quŏ s'arrestă
Si plană pe câmpia coprinselor lui Lena.
Cà spicele cădé-vor jos filii Erin-ei. —
Nu sta, te depărteadă din locurile-aquestea
Lugubre, îndolorate și pline de fantasme. »

Cà luna que s' eclipsă, dispare și fantasma
P'un vortice de vênt.

Conual, uimit o chiamă: Stai, amicalĕ umbră!
Aștéptă, sau mai vino pe rada ta cerésca;
Spune 'mi pe quare munte îți este locuința,
Asilul de repaos? — Mai audì-voiu ânco,
Amice, a ta voce, în vuetul tempestei,
Sau în murmura apei cascadelor spumóse,
Quând fantasmele nóptea străbat peste deserte
Pe arripe de vênturi?

www.dacoromanica.ro

Connal sare în picióre, şi armele 'i resună.
Se duce bate în scutu'i la Cuchullin apprópe
Şi căpitanul sare deştept cu mâna p' arme.
P' aquì qua să lovească...
Connal, tu esci, amice? de que îmi turburi somnul?
Uimit în întunericu puteam să dau în tine;
Şi Cuchullin la urmă să plângă a ta mórte.
Vorbesce 'n voiea bună, o fiiu al lui Colgar
Un curagios bellator îşi póte dà părerea,
Qu'aqueasta lumineaţă pe capii que commandă.
— O filiul al lui Semo, îi ḍisse-attunci Connal,
Dormind îmi venì umbra heroului Crugal.
Fantasma avea fruntea cà stella schinteindă
Cà stella radiósă în raḍe tremulante,
Şi vocea ei egalĕ cu-a rîului murmură
Que 'n depărtat s' aude.
Crugal è messagerul que-ameninţă de mórte
Quŏci vocea'i è un echo que ese din morminte.
Or pacea, Cuchulline, or fă să ne retragem
Din locurile-aquestea.
— Que vrei să 'mi spui de umbre, tu stirpe-a lui Colgar
Nu 'ţi a vorbit fantasma, părere-a-fost or vêntul
Que murmură în spellunce şi scorbure din Lena;
Sau, daqù' a fost vr'o umbră, fantasma lui Crugal,
De que n'ai reţinut'o? de que nu ai forţat'o

www.dacoromanica.ro

Să viia să s' arate s'o vĕḑu şi eu cu ochii?
Ai întrebat'o unde îi este a ei grottă?
Şi 'n quare locu repausă fiinţa ei de aburi?
Qu'attunci 'mi ar sci de sigur şi gladiul s'o afle
S'o forţe, daqua scie, a spune viitorul.
Dar que ne-ar spunne óre? Erà 'ntre noi ieri âncŏ,
N'a avù încai nici timpul d'a trecce mai încolo
De locurile nóstre; şi quine 'i putù óre
Descoperì disfata que ḑice quŏ ne-aşteptă?
— Tot spiritul se 'nalţă, pînŏ la nori se suie,
Şi svólă peste vênturi, adaosse Counal.
Şi spiretele tóte repaosă 'n preunâ
În alle lor caverne, şi convorbescu adessea
De sórtele umane.
— Vorbéscă quât le place de toţi quâţi mor pe lume;
Dar să'mi 'l lasse 'n pace pe Ducele Erin-ei;
Le rogu să facă bine, în alle lor caverne,
Pe mine să mĕ uite. — Eu nici o dinióră
Nu voiu fugì de nimeni, şi cu atâta âncŏ
De unul cà Swaran.
De voiu cădé, mormêntu-'mi în viitor và spune
De sórta ş'a mea viaţă.
Va trece vênătorul şi lacrĕme sincere
Udà-vor a mea pétră, şi dolliul va 'ncinge
Giur în pregiur palatul, retragerea Bragelei.

www.dacoromanica.ro

Eu nu mĕ tem de mórte. mĕ tem ânsĕ de fugă.
Fingal în tot-d'auna veḑuţu-m'a în victorii.
O fantasmă, rea cobe! De que nu 'mi eşi 'nainte?
Ia vino 'mi p'aquea raḑă din stinsa ta lumină,
Ş' arată'mi a mea mórte, s'o vĕḑu 'n a ta mână,
S'o vĕḑu cu-ai mei ochi proprii, şi m'ei vedé attuncia,
De fug, sau te 'nveţu minte, o debil puiu de aburi!
Te du Connal şi batte in scutul de aramă
Lui Cairbar, greu batte, s' auḑă bellatorii,
Cu toţii să resaie cu mâinile pe arme
În sus la lupte nuoĕ.
Fingal de întârḑie, învinge-vommu şi singuri,
Sau, de ne-aştéptă mórtea, murî-vommu cà heroii
Pe câmpul bătăliei. »
De|parte se respânde al scutului grav sunet;
Se scólă bellatorii, è în picióre óstea.
Aquest fel într'o selbă stejarii se mlădie
D'o parte şi de alta quând suflă uraganul
Al iernelor, şi vêntul pădurele străbate
Şi trosnetul resună al cracelor uscate.
Căruntul, vechiul creştet lui Cromla se distinge
Şi 'ncepe să se véḑă mai sus de quât toţi norii.
Lumina resărindă cà tremulând appare
Pe umeda câmpie que-abià è luminată.
O céţa albăstrue que cu încetul passă

www.dacoromanica.ro

Ascunde bellatorii Erin-ei din'aintea
Nemicului în veghie
La arme! Swaran strigă, în sus, copii, la luptă!
Quŏ éttŏ inemicii fugirŏ din'ainte.
Să nu 'i lăssăm d'apprópe, şi să le ţinem callea
Pe văile lui Lena.
Tu Morla, svólă 'n dată l'a lui Cormac palate
Şi nu'i dà timp, sommédă'l a se suppune mie,
Să n' aştepte să 'şi vadă averile 'n cenuşă,
Şi tot que mai resuffiă exerminat cu totul,
Ş' apoi tăcerea morţii să sperie şi munţii
Şi văile Erin-ei.
La vorbele aquestea se scólă toţi oştenii
Şi se răped în stoluri cà passeri allungate
De furióse valuri departe de pe ţĕrmuri.
S'ar fi credut quŏ este un vuet de torrente
Que se lovescu cu trosnet în văile lui Cona,
Quând dupŏ nópte négră şi plină de tempeste
Si-amestic'a lor unde la palida lumină
Alborilor que spuntă.
Precum se vede, tómna. quŏ negura se 'ntinde
Pe cóstele gălbue collinelor brumóse,
Aquest fel, şi mai răpedi mai neguroşi s'avanţă
Si passă bellatorii din stirpea lui Loclin.
Superb şi plin d'orgolliu cà cerbul din Morven

www.dacoromanica.ro

Mergea în a lor frunte ferocele Swaran,
D'allăturea lui scutul lucià c' aquelle focuri
Que trecu peste câmpie quând lumea-è cufundată
In negru întunerecu, şl quel târdiu pe calle
Infiorat se crede quŏ vede o fantasmă
In queste meteore.

Din partea despre mare un rece vênt s'ardică
Cu-a lui sufflare sparge un vĕl întins de céţă.
Que stă assupra undei.

Inisfail appare, ş'ostirea'i cete, cete
Tot ţermul arricédă. Parea quŏ ţine una
Un şir întreg de scopeli.

Vede Swaran şi strigă. Alérgă Morla 'n dată
Şi le propune pacea que regilor propunem
Quând înaintea nóstră fugu popolii înfrânţi
Ş'a lor oştire jace pe câmpul bătaliei,
Şi fetele în lacrem' şi 'n ţipete alérgă
Şi fugu peste câmpie.

Iar gigantescul Morla o plécă şi străbate
Cu mari paşi intervallul ; orgolios s'avanţă
La regele Erin-ei, şi 'i ḑice-aqueste vorbe :

«Swaran te dăruiesce cu pacea que propune
La regii toţi din lume, quând gintile învinse
'Naintea lui se 'nchină.

«De bună voie cede câmpiele Ullin-eĭ.

www.dacoromanica.ro

Şi drept ommagiu îi lassă pe bella ta soţie
Şi credinciosul câine que 'ntrece vêntu 'n fugă.
Cum poţi a le mai ţinne quând braçul tĕu nu póte.
Mai mult să le mai ducă? — De bună voie dă-le
Qua să trăesci în pace suppus puterii nóstre.
— Te du 'napoi şi spune aquellui audace
Cu inima înflată d'orgolliu fără margini,
Cu capul sec de minte; arată'i qua să scie
Quŏ nici o dinióră nu cede Cuchullin.
Îi las, facă que scie, undele mării tóte,
Să plece cum îi place. Voiŭ dà îmmormêntare
Oştirii lui întrege. — E bun mormênt Erin-a
La toţi vênturătorii, que se încred la unul
Cà ducĕtorul vostru.
Banditilor injuria, heroilor stă fapta
În cartea destinatelor şi părţilor umane.
Bragela-e suverană, consórta unui regê;
Iar quât pentru fedelul vênacele meŭ câne,
Tu poţi a'ţi schimba domnii, Luath al meu nu'şi sehimbă
Respnnse-atunci şi Morla: O conductor de carre
Creḑi tu quŏ poţi combatte pe Domnul meu şi rege,
Que cu-alle lui vasselle iţi póte ducce p'apă
A ta însolă întrégă? — Que este o biată stâncă
Un munte cà Ulin-a 'naintea neînvinsei
Puteri a unui rege şi domnu de Oceane?

www.dacoromanica.ro

— La lupte de cuvinte, la luptă de injurii.
Eŭ ced să mĕ întrécă, mĕ las mai jos, o Morla,
Iar gladiul aquesta, nu scie să se lase.
Codardul să vorbéscă; heroul scie-a facce.
Quât Cuchullin respiră cum şi Connal cu dênsul,
Erin nu va cunósce de quât legitimi domni . . .
Connal, tu que esci primul din soçii de credinţă,
Tu quare fuşi de façă la vorbele luĭ Morla,
Respunde, mai esci áncŏ, acuma pentru pace?
Ne-ammeninţaşi cu mórtea, fantasmă-a lui Connal,
Hei bine, voiu descinde în négra locuinţă;
Voiu fi luminat ânsĕ d'a glorie, faclie.
Sculaţi în sus la arme, voi fii Inisfail-ei!
Pumnaţi lăncile ager şi arcele să vibre
Assupra inimicului de fulgere săgete.
A ḑis; şi bellatorii, formând batallióne,
Trag sabii şi propassă, cà vuetul de tunet
Se 'ntind apoi cà norul que crapă-assupra vălliĭ
Quând vêntul, uraganul coprinde firmamentul.
Al lor capu è în frunte, de sus pînŏ jos arme
Si pare quŏ-è fantasmă de meteore 'ncinsă
Ţinênd în mâini săgete de fulgere tempestă.
Carril, sună bucina, trompetta de resbel,
Si 'ntonă hymnul sacru, cântarea bătăliei.
In suffletul heroilor revarsă al sĕu sufflet.

www.dacoromanica.ro

« Şi unde è acuma, cântà inspirat bardul,
Unde è bellatorul que aḑi è prada morţii,!
Crugal unde se află ? — El dórme în uitare !
E âncŏ fără grópă, şi o tăcere tristă
'Ia locuit palatul.

« A lui Crugal mireasă şi vĕduvă de junĕ,
Străină âncŏ 'n casa amantului consórte
E cufundată 'n dolliu.

« Vedeţi aquea belleţe, quea raḑă de lumină,
Vedoţi-o cum refuge de inemici să scape ;
Aqueasta è Degrena a lui Crugal consórte,
E albă cà ninsórea şi pĕrul în desplete
La vênturi jucărie. L'acerba ei durere,
De lacrĕme cocente i s'a roşit lumină
Şi vocea îi è stinsă.

« Şi ai cuvênt, Degrena, quŏci dulcele'ţi consórte
Cu quei vii nu mai este: a devenit o umbră
Informă, fugitivă, fantasmelor suror.
Ea nu mai póte-acuma de quât venì în somnu'ţi
Să'ţi murmue accente perdute plângĕtóre
Cà burdonarea-albinei.

« Dar vai ? Degrena pere cà norul dimineţei,
Cà el se şì dissipă. Pătruns îi este peptul
De ferrul unui barbar din ţérra lui Loclin.
O Cairbar, alérgă quŏ a căḑut aqueea

www.dacoromanica.ro

Que-a occupat paternul şi tênĕrulŭ tĕu cuget.
Ea astădi nu mai este. »
Lugubră è cântarea, aude Cairbar
Şi svóla l'a sa filie. — Degrena erà mórta!
Un muget singur scóte, şi răpede o plécă;
Străbate inemicii; străpunge cu-a sa lance
Pe primul que 'ntîlnesce din gintea inemică
Si lupta se începe.
D'o parte şi de alta cu scomult pretutindeni
Cad unul peste altul întinse batallióne.
Părea quŏ veḑi pădurile Loclinului bătute
Şi desrădĕcinate de furia tempestei
Sau pradă de incendiu. Şi Cuchulin străbate,
Uccide bellatorii Loclinului şi'i sparge:
Scaieţi de pe câmpie îi par toţi inemicii.
Swaran iarŏ din parte'i cu-aqueeaşi nepăsare
Pe quei din Erin bate. — Sub colpurile salle
Curach d'o parte cade, de alta Cairbar;
Morglan è în ţĕrrênă. Caolt lovit şi cade
La un fior şi móre; din pept gôlgŏie sânge.
Si blonda'i capellură s'ammesteca 'n ţerrêna
A ênsuşi ţĕrrei salle. — De quâte ori mai dette
Hercul la ospeţe şi serbători faimóse
In locurile aquestea în quare fără viaţă
In sângele sĕu jace! — De quâte ori aicia

www.dacoromanica.ro

Sub degetele'i harpa, prelud la vênătóre
Făcea să salte junii şi arcul să'şi prepare!
Mişcaţi attuncia câinii, sărià voioşi 'naintei
La sonu aquellei harpe! — s'au dus aquelle ţille!
Swaran dă înainte şi trece cà torrentul
Que ese din deserte, şi'n cursu'i rumpe stânce,
Rostogolind le duce, cu maluri quare surpă.
Ci Cuchullin 'nainte'i è neclintit cà munţii
Cà munţi inebranlabili que sfidă vijălia,
Adune-se tempesta, şi vênturile bată
Si grândinea lovéscă, torrentele restórne
Si stânci, şi arburi, maluri; quŏ muntele resiste
Infipt tare pe base, şi copere cu umbra'i
Jos văile tăcute. — stă Cuchulin tot ast-fel,
Stă firm spre a protegge pe filii Erin-ei
Mai sus de batallióne 'nălţăudu'şi superb capul.
Murià bărbaţi oştenii, şi 'n luptă fiă-quare
Cădea cà tot heroul. — Curgià 'n pregiuru'i sânge
Cà apa din sorgintea desertului selbaticu.
Dar vai! oştirea-Erin-ei din capĕt pîn' la altul
D'o dată se îmmóie, cà nivea se topesce
L'a sórelui căldură.
«Inisfail, fraţi d'arme, strigă Grumal d'o dată.
Loclin è domn acuma pe câmpul bătăliei,
Quŏ 'la coprins cu totul. — C'arundine din lacuri,

www.dacoromanica.ro

Cum mai putem resiste l'al vêntului impetuu.
Nu è de stat; la fuga! în sus, sus pe collină,
La muntele cu cerbii!

Cum ḑice-aşà şi fuge cà corbul din Morven
Şi lancea'i jos ţinută însémnă, prin lucirea'i,
Şi paşii lui în fugă. Ci pré puçini bellatori
S'aflarŏ să urmeḑe codardului exemplu.
Cu toţii preferirŏ să móră resistênd.

Drept în picióre 'n carru'i stà Cuchullin terribil
Si dà loviri de mórte, dà inte fărŏ preget.
Mai resturnând pe unul din gintea de Loclin
Către Connal se 'ntórce şi răpede îi ḑice:
Connal pré înţellepte şi primul dintre ómeni,
Tu me 'nvĕţaşi la arme, şi tu 'mi ai deprins braçul
A sci să pórte mórtea. — Din filii Erin-ei
Dosirŏ dela luptă; lassà-mĕ-vei tu singur
Să lupt cu inemicul? — Amice venerabil,
Carril, condú tu singur tot restul que 'mi remâne
Din soçii mei de arme, du'i către rugii-aqueia
De sus de pe collină, şi noi, Conal aicia,
Vommu stà şi vommu protegge retraggerea onestă
A bravilor bellatori.

Pe carrul seu s'avêntă Connal, şi ambii
Oppun alle lor scuturi que sémĕnă cu discul
Întunecat al lunei; şi Dorosnal, Sifadda

www.dacoromanica.ro

Sudênd şi plini de spumă tragea 'n sus pe colline.
Cà valuri inemicii îi urmărià d'apprópe
Si nu le mai dà pasul.
Erin, întrégă óstea în ordine ajunse
Si stette spre repaos pe spatele lui Cromla
Acolo bellatorii, stătuţi plini de 'ntristare,
Se numĕrà 'ntre sine cătânduse pe şire
Cà selba de rărite, quând fulgeru-o străbate
Si'ncendiu o răresce.
Tăcut drept în picióre, cu fruntea încreţită,
Stà Cuchullin cu cotul de trunchiul unui arbur'.
Din ochi îi eşià flacări, şi par'quŏ stà s'asculte
A vêntului sufflare que'i resfirà tot pĕrul.
În astă stare 'l află Moran al lui Fithil,
Quând de pe ţermul Mării venì; ş'aquestea'i dísse :
«Velocile vasselle din insola amică!
Fingal capul heroilor, flagellul greu de scuturi.
Fingal éttŏ'l quó vine! sub navele'i adorne
E numai spumă Marea. Catarte şi cordage
Stindarde vêntul ante înflate de vênt vele
Iţi par' quŏ sunt o sélbă prin quare străbat norii.»
Cà dintr'un vis greu sare şi strigă Cuchullin.
Veniţi sufflaţi cu tóte, o vênturi, que protegeţi
Erin-a quea fecundă! Vino Fingal cà vêntul,
Nemicilor mei addo distrucţia şi mórtea.

www.dacoromanica.ro

Amice-a talle v le îmi bucură mult ochii ;
Sunt ca lumina albei după un somn de chinuri.
Venirea ta îmi este că o de focu colónă
Que vine să conducă în întunerecu paşii.
Connal, te îmbărbată, să reluăm în dată
Curagiul şi puterea : la timp ajung amicii.
Ci nóptea se îndésă şi ne-a coprins cu totul.
Pe unde sunt acuma a lui Fiingal vasselle ?
Să stăm aquì cu toţii pîn' să resaie luna.
A vêntului sufflare se auţià prin selbe,
Torrentele-agitate sărià din stâncă 'n stâncă ;
Pe creştetul lui Cromla se preparà de plóie
S'abià s'hinteià stelle prin nori que trecea răpeţi.
Stà trist domnul Erin-ei şi concentrat în sine
P'alle rîului margini a quăruia murmură
Remurmurà cu farmec în scorbura lugubră
Unui stejar din seculi. Mai stà lùngă el âncă
Connal cum şi Carril.
«E mult disgraţiată culpabila mea mână !
Oftând ḑisse heroul ; disgraţiată-è mâna
A capului Erin-ei de quând ea dette morţii
Pe quel mai adorabil amicu plin de credinţă !
Te-am fost amat, o Ferda, că şi pe mine ênsumi !»
Connal attunci 'l întrébă :
Dar cum fu întêmplarea qu'aquest herou să péră ?

www.dacoromanica.ro

'Mi adduce eu mult a minte d'al lui Daman demn filiu.
Statura'i erà bellă, şi maiestósă c'arcul
Que de pe cer străluce încorunând collina.
Dar Cucullin s.aspină şi narră întêmplarea :
Venit din Albion-a, se pusse Ferda 'n dată
A se 'nstruì la arme în schóla dela Muri.
Aquì ne cunoscurăm, şi amicie mare
Într'amêndoi se strânse. -- Eşiam la vênătóre,
Vênam ḑioa 'npreună, şi nóptea pe verdéţă
Dormiam tot în preună.
Dengala-erà femeea lui Cairbar amicul
Mai marele Ullin-ei. Erà, que-è drept frumósă,
Minune de belleţe; cu inima eiânsĕ
Avea şi mari defecte, avea mare orgolliu
Şi nu'şi amà bărbatul, şi preferià pe Ferda
Pe fiiul lui Daman.
Pe scurt dar şi da dreptu 'ntr'o bună diminéţă
Bărbatului sĕu ḑise : «să scii, o Cairbare,
Quŏ eu d'aḑi 'nainte nu pot trăì cu tine.
Fă 'mi partea cum se cade, şi dă 'mi que este-al meu.»
Pe scurt iar şi pe neted şi Cairbar îi ḑisse :
«Ia, Cuchulin să viiă să 'mparţă pe din doĕ
Quŏci inima lui este un şodiu al dreptăţii;
Şi plécă dela mine, o stellă de belleţe!»
Eu mĕ suiiu la munte şi împărţiiu cu dreptul

www.dacoromanica.ro

Şi turme şi armente; ci mai remasse âncŏ
O singură junice şi alba cà ninsórea.
Stătuiu mult între cumpeni şi pînŏ 'n urmă, 'n urmă
Şi inima şi mintea spre Cairbar mĕ trasse,
Si'l preferiiu pe dênsul. — L'aqueastă preferinţă
Turbarea Dougalei s'apprinse în ea fórte.
— Al lui Daman copille, îi ḑisse-astă-femee,
Or Cuchullin quŏ móre or nu mai faci de mine.
Ast om îmi stă pe suffiet: offonsa lui è mare!
Or móre, or eu ênsă'mi m'arruncu, me 'nnecu în apa
A riului Rubar.
Attunci a mea fantasmă şi palidă şi aspră
Urma-va dupŏ tine, querêndu'ţi resbunare
De marele ultragiu que ai sufferit să'mi facă
Barbarul Cuchullin.
Or varsă al lui sânge, or junghie-mĕ pe mine
— Dougala! îi respunse nimit şi bietul june,
Dougala! cum se póte eu ênsumi a uccide
Pe filiul lui Semo? El singur 'mi e amicul
Şi confident la tóte secretele mai scumpe;
Si eu s'ardicu or mână or gladiu peste dênsul?
Trei ḑille 'ntregi muierea nu încetŏ din lacrĕm'
Şi se ţinea de dênsul. In fine în a patra
Cătŏ să'i dea cuvêntul quŏ s'a luptă cu mine.
Hei bine, Dougala! sfidà-voiu şi m'oiu batte

www.dacoromanica.ro

Cu fratele meu ênsuşi! Dar fir'ar fi să fiă
Qua eu să cadu de mână'i! quŏci cum o aşu mai ducce
Errând peste colline să pot vedé mormêntul
Lui Cuchulin dilectul?
Eşirom la bătaie sus pe colină Muri
Şi brandurile nóstre nitasserŏ-a mai batte:
Alunecà p'oçelul pe coifurile nóstre
Si dà loviri deşarte pe scuturi, p'armatură
Deugala stà de façă, şi rîsse de turbare:
Al lui Daman copille, îi ḑisse desdemnată,
Ţi-è debil braçulleţul şi mólle esci la vênă,
Copille, âncŏ annii nu'ţi întărirŏ mâna
Să poţi mânuì ferrul. Ia lassă-te de luptă
Şi cede a victorie la filiul lui Semo,
Quŏci uite, băeţelle, quŏ'ţi pare că un munte,
Că stâncă de Malmor.
La vorbele aquestea se inflacără heroul
Si ochii'i schinteiarŏ de dor şi de orgolliul,
C'o voce întreruptă îmi ḑisse bietul june:
— Sus scutul, Cuchulline, te appĕra, quo ochii
Mi s'au negrit cu totul. Te appĕră încontra
Amicului tĕu ênsuşi. Durerea mĕ appésă;
Ah! eŭ să dau de mórte în primul dintre ómeni?
Attunci eşì din peptu'mi suspin neexprimabil;
In sus fu al meu gladiu şi recăḑù, fatalul!...

www.dacoromanica.ro

Erà şi în ţerrênă jos resturnat amicul
Sincerul amicu Ferda, erà şi mort 'nainte'mi.
Disgraţiată mână! de quând, o svênturat'o,
Imi uccisseşi amicul!

— Historia 'ţi è tristă! o căpitan şi prode,
Si fórte durerósă, adaosse şi bardul
Carril que scià multe. Ea imi rechiamă timpii
Que nu mai sunt acuma. Am audit adesea
Despre Connal faimosul, que ênsuşi cà şi tine
Avù fatal'a sórte de a'şi uccide-amica.
Ma armele şi braçul n'au încetat să'i flă,
Ferici şi glorióse. Victoria cu dênsul
Erà peste tot locul, quŏ dispăreau nemicii.
Din faça lui ori-unde, se risipià cà fumul.

Connal erà beilàtor şi domnu din Albion a
Collinele cu sute erà în ascultare,
Suppuse l'a lui lege. Si cerbi şi căprióre
Din selbele lui tóte se adăpà la unda
A mii de rîurelle. Si mii şi mii de stânce
Erà qua se respunçă lătratului urmace
Fugacilor lui câini

Alle juneţei graţii erà pe a lui faţa
Iar braţu'i erà mórtea heroilor de frunte,
O bellă copillandră apprinse în el focul
Amorului legitim.. Erà fiiea lui Colmo

www.dacoromanica.ro

Potent in quelle locuri, şi bellă între fete
Cà luna între stelle. Erà cà pĕrul luciu
Si negru cà şi pana a corbului de munte.
Avea şi câini mulţime deprinşi la vênătóre,
Scià întinde arcul, şi quând dà cu săgéta,
Săgeta erà 'nfiptă drept unde vrea copilla,
Iar quând fu să'şi allégă pe placu-inimei sallo
Allegorea'i se pusso pe junele Connal
Quŏci ochii lor de flacări adesea so'ntêlnià.
Eşià la vênătóre, vênà tot împreună
Si tótă fericirea le stà quând erà singuri
In vorbele secrete.
Dar vai! un adversariu al junelui Connal
Ferocele Grumal, pândià pe ascuns paşii
Fericilor amanţi.
Intr'una dintr'atâtea din ḑille amoróse
Stătuţi de vênătóre, şi printr'o désă céţă
Amicii lor păḑindu'i, Connal ş'a lui Galvină
Veniră să s'aşeḑe in grotta lui Ronan
Aquì erà asylul, al lui Connal repaos,
Aquì stà suspendute, a moşilor sĕi arme
Lucià alle lor scuturi apprópe lûngŏ coifuri
Le strălucià ocellul
— M'astéptă-aquì Galvina, amorul s'a mea viaţă,
M'aştéptă în repaos, ĭi ḑisse blând Connal

www.dacoromanica.ro

Ve o nnpcaprióră pe creştetul lui Mora
Alergu şi numa 'n dată sunt iarăşi lungă tine.
— Mi è témă 'i ḑisse dênsa: Grumal nemicul nostru
Adessea ori tot vine la grotla lui Ronan
Ci armele'ţi de façă'mi ardică ori-que temeri,
Curagiul 'mi 'l realţă şi pot stà în repaos.
Dar nu 'ntârḑià, vino, o scumpul meu în dată.
Pe quând Connal pe munte îşi urmărià căprióra,
Galvinei venì 'n minte d'a 'şi încercà amantul.
Reveste-a lui vestminte, îi ia şi armatura
Din grottă esse-afară, se duce spre Connal
Aquesta de departe o vede străvestită,
Si crede, svênturatul, quŏ este Grumal ênsuşi
Si inima îi bate, şi peptul i se gônflă,
S' aţiţă, se apprinde, è palid de furóre,
I se negrirŏ ochii; întinde decis arcul
Si şuieră săgéta... Galvina cade mórtă.
Connal vine la grottă cu pasuri derîpate
Şi chiamă pe Galvina; ci nu'i respunde nimeni,
De quât al seu resunet. Mai strigă cu durere
Si echo îi restrigă.
« Unde esci tu dilecto?... »
In fine recunósce quŏ órba-aquea săgétă
Pe dênsa-a 'nemerit'o. — Mai ţipă-a doa óră:
« Au tu ai fost Galvina?... » şi farŏ simţiri cade

www.dacoromanica.ro

Pe peptul vieţei salle.
Catându'i venătorii quari vênà cu dênşii
'I aflarŏ pînŏ 'n fine precum putea să 'i afle,
Şi dându-le-ajutorul nu 'ntórserŏ la viaţă
De quât pe Connal singur.
D'aquì 'nainte singur venià, venià-adessea
Să'şi rĕtacească paşii d'assupra pe collinà,
Si convorbià 'n tăcere cu umbra-amantei salle.
Illusia aquesta ii allinà durerea.
In questea, Oceanul versŏ 'ntr'una de ţille
O flotta inemică pe ţermul ţerrei salle,
Connal împumnŏ lancea şi se luptŏ da prode.
Străini 'nfrânţi fugirŏ. Connal căuta mórtea;
Se asvîrlià ori-unde, pericol erà mare.
Dar que braçu erà 'n stare să 'nvingă pe aquella
Que disperarea 'ntrégă 'l făcusse să deviiă
Nenvins invulnerabil? 'Si asvîrle attuncia scutul
Si farŏ appărare intră din nou, se luptă.
Attunci o ratăcită segétta d'întêmplare
În peptul lui se 'nfige.
Aţi este în repaos d'allăturea cu dênsa
Cu bella lui Galvina. Al valurilor uenet
Que spumegă pe ţĕrmuri, şi flisvul Marii singur
Le cântă cà de légĕu eternul msonu din urmă.
Mormêntul lor se vede cu hederă pe dênsul

www.dacoromanica.ro

Şi muşchiul pe el cresce. — Quând timpul este dulce
Si 'n aer è seninul, matlotul que plutesce
Pe Marea Mieḑii nopţii, suspină la vederea
Aquestei triste tombe. — Toţi sciu quŏ è Galvina
Apprópe de Cennal.

www.dacoromanica.ro

CANTUL III

www.dacoromanica.ro

CANTUL III

Bardul Carril își continue cântările: spune acțiunile lui Fingal din țéra Locrinului, și mórtea Agandecheĭ surorii lui Swaran.—Calma fiiul lui Matha, quare primul invitasse spre resbel, revine vulnerat din câmpul bătălliei, și annunță quŏ Swaran se prepară de attacu; se offerĕ d'a reține în respect singur pe Scandinavi într'o strimtóre spre a dà timp Irlandilor d'a se radunà. — Cuchullin va să stea cu dénsul împreună, și ordonă bardului Carril de a conduce mai departe resturile armatei salle. — Aurora appare. — Calmar móre de plagele salle. —Flotta lui Fingal se arată la cóste, și Swaran își abandonă projetul de a'și oppunne tóte forțele la desbarcul Caledonienilor. — Cuchullin, rușinos de a sa disfată se duce a'și plânge soldații în cavernele muntelui Cromla. — Lupta. — Fingal admiră curagiul lui Oscar, fiiul lui Ossian, que a arătat în bătaie d'allăturea lui. — Dă, dupŏ victorie, junelui herou laude și consiliuri. —Episodu despre Fanais-Ollide.

Imi place peste tóte a bardilor cântare!
Suspină Cuchullin.
Imi place s'audu quelle din timpii de demult;
Aquestea's pentru mine că pacea dimineței,

www.dacoromanica.ro

Cà roa recorósă que umedă collina
Quând sórele'şi aruncă pre clina ei quea verde
A lui langhidă raḑă, şi quând limpede-albastru
Lin lacul dormitéḑă în văllile ridenti.

Carril mai alţă vocea, şi mai repeţi o dată
Din cânturile Turci, aquelle vivaci cânturi,
Que 'mplea de bucurie palaturile melle.
Sonantele lor stanţe quând la sĕrbări regale
Şi splendide ospeţe Fingal erà de faţă
Şi ochii lui ca stelle lucià la suvenirea
Virtuţilor străbune.

Carril îşi sună harpa şi cântă: «Salutare!
Fii lăudat, Fingale! cap glorios, mărire!
Heroicele'ţi tapte 'ţi au semnalat juneţea,
Adolescente âncŏ, focul miniei talle
A consummat Locliuul pe quând a ta belleţe
Se disputà în fraged cu-a junelor copille,
Quând verginile nóstre îşi arătà ommagiul
Prin candida ardóre la graţiele tóte
Que 'mbobocià pe faça bèllatorului june.
Attunci el, copilandru, în mâini erà cu mórtea
Erà terribil tare cà undele lui Lora.
Amicii din pruncie venirŏ dupŏ dênsul,
Si 'nvinserŏ 'npreună p'orgolliosul Starno,
Pe regale Loclinului. — Sunt generoşi heroii,

www.dacoromanica.ro

Şi'i detterŏ regatu 'napoi si libertatea.
Ci inima lui Starno erà gonflată, plină
D'invidie ş'orgolliu, şi meditâ în fundul
Sinistrului seu sufflet să pérdă p'al seu june
Şi vingĕtor protector; quŏci nimeni nu putusse
Vr'o dată pîn' attuncia a împilà trufia
Intrepidului Starno, afarŏ de Fingal.
Cum se întórse Starno în statele silvestre,
In salla mare intră şi chiamă ; e Snivan:
Om vechiu cărunt cu totul şi quare fórte-adesea
Cu laude cântasse şi circondasse cercul
Celebru dela Loda. — La sonul vocii salle
Sâltà pétra puterii, şi 'n dată schimbà sórta
Pe câmpul de bătaie.
« Bĕtrâne, dişse Starno, te du l'aquelle stânce,
La stâncele Avernului de Mâre 'ncongiurate
La regele desertelor la bellul din bellatori,
Şi du aqueste vorbe la regele Fingal:
Quŏ voiu să'i dau pe fiia mea, quŏ fiia mea e bellă
Din vergini mai alleasă. Albeţea ei întrece
Si albul din nisóre, a sînului blândeţe
Ii è cu mult mai fină de quât a Mării spumă.
Curat è al ei sufflet şi generos şi candid,
« Să viiă dar aicia, luând să'l însoţiască
Toţi junii mai illustri din ţérra lui fecundă;

www.dacoromanica.ro

Să viiă în voiea bună a'i dà pe Agandeca,
De sóre nevĕḑută, de vênturi neattinsă,
Crescută sub veghiere în stanţele secrete
Palaturilor melle.

« Snivan plecă, ş'ajunge la munţii Albion-ei.
Fingal plecă cu dênsul; amorul îl conduce,
Şi inima şi suffletul 'i appucă înainte
Şi 'ntrecu şi svolul rapid velocilor lui nave,
Străbate marea, ajunge la curţile Loclinului.

« Bine ai venit, îi ḑisse intunecosul Starno,
Al stâncelor Morvenului, o rege maestóse,
Bine venit să fii! — Si voĕ salutare!.
Heroilor soçi d' arme, copii ai Bătăliei
Ş' ai insolei retrase. Veţi celebrà trei ḑille
Serbarea şi ospĕţul în stanţele regale
Palatului meu splendid. Veţi urmărì trei ḑille
Mistreţul de prin selbe, qua renumirea vóstră
S'ajungă să străbată pînŏ 'n secreta stanţă
Asylul fetei melle, frumósei Agandeca.

« Ci regele Ninsorilor precugetà la mórte
Quând offerià serbarea, ospĕţul amiciei.
Fingal n'avea credinţă în faça şi în vorba
Nemicului sĕu Starno; şi appĕrù 'n serbare
Armat cà de bătaie.

« În spaimă assassinii, perdurŏ tot curagiul

www.dacoromanica.ro

Şi nu se mai puturŏ, susţine nici stà façă
La căutarea francă Heroului şi ospe.—
Fugirŏ din ainte'i.

« In questea începurŏ accentele voióse;
Şi harpele sonore se 'nfiorà sub mâna
Atâtor barḑi maestri. — Cântà la rônd cu toţii
Şi gloria în lupte ş'ai verginilor carmeni.
Ullin bardul Erin-ei, amicul lui Fingal
Şi cantorul celebru collinelor din Coma
Cântŏ şi el la rôndu'i belleţea şi candórea
Inaltei fetişóre a regelui de nive,
Şi gloria heroului heroilor Morvenului.

« Bellissima-Agandeca l'aqueste dulci accente
Eşì din al seu thalam din stanţa de suspine
Şi radiósă-appare d'o splendidă belleţe
Cà luna quând resare la Orient din nori.
Splendórea nedescrisă vestmintelor şi carmeni
In tot giurul o 'ncinge cà cercu de o lumină,
Augustă aureolă. —

« Nu attingea pământul uşórele ei pasuri,
Al lor susur exoticu cà-harmonie cerésca
Uimià simţirea tótă.

« Cum vede ea, şi amă p'heroul ei şi mire,
De dor inimă'i bate, pudórea o reţine;
Iar ochii ei cerulii, cătându'l se reposă

www.dacoromanica.ro

Cu mare tinerețe pe 'ntréga lui ființă.
Și sufletul ei face urări spre fericirea
Și prosperarea 'ntrégă heroului și mire,
Heroului Morvenului.

« Cu totul radiósă a treia di resare
Și 'n selbele mistreților străbat alle ei rade;
Iar perfidul de Starno în cugete ascunse,
Eșì la vênătóre, și 'nvită dupĕ dênsul
Pe óspele Fingal.

« Vênarŏ înpreună, și pe la mieḑul ḑillei
Erà plină de sânge pătrunḑĕtórea lance
Heroului și óspe, de sângele mistreților
Gormanului silvestru.

« Attunci venì și filia lui Starno qua să'l afle
Cu totul lăcrĕmósă d'amor, de disperare
'I adresă-aqueste vorbe:

« Fingal, illustre june, să nu te 'ncreḑi în Starno,
In inimă'i superbă; quŏci in aqueastă selbă
Intinsă 'ți stă o cursă; sunt puși să te ommóre,
Feresce-te d'aqueste funeste cotiture,
In quare stă la pâudă și te aștéptă mórtea,
Ai ânsĕ pietate d'acerba mea durere;
O rege al Morvenului, și salvă p' Agandeca
D'a tatălui furóre.

« Fingal făr' a se teme și sigur d'al seu gladiu.

www.dacoromanica.ro

S'avanţă-avênd cu sine amicii de credinţă. —
Eşirŏ dela pândă ladronii, ş'attacarŏ.
Ci cadu cà toţi codardii que nu sciu dà în façă
Cadu morţi unii, iar alţii o iau pe locu d'a fuga;
Şi selba în tot lungul resună d'al lor ţipĕt,
De spaima, de vendictă.

« S'adună vênătorii în curţile lui Starno.
Aquesta sub tufóse sprâncene neguróse,
Rotà 'ntărîtaţi ochi, sinistri de turbare.

« — Să mi s'adducă-aicia a unică de fată
Aquì ênsuşi de façă cu-allesu inimiei salle,
Cu-ăl rege al belleţei que vine din Morven.
Quŏci blandele'i cuvinte 'şi au şi făcut effectul
Şi nu'i furŏ deşarte; quŏci mulţumită dênsei
Fingal îşi are mâna 'mmuiată pînŏ 'n cóte
In sângele Loclinului, amatului meu popol.

« Ea vine tremurândă, cu ochii plini de lacrĕm'
Cu pĕrul în desplete, symbol durerii salle.
Gol sînul ei şi candid i se gonflà 'nsuspinuri.

« Nici mai aştéptă Starno; ardică al seu gladiu
Ş'o 'njunghie cu-a lui mână. — Ea cade precum cade
O spumă de ninsóre que-allunecând se rumpe
Din stâncele Ronanului în miţlocul tăcerii
A unei ţi de iarnă.

« Fingal în disperare îşi chiamă bellaorii

www.dacoromanica.ro

Si armele resună că ênsuşi glasul morţii.
Se 'ncaieră greu lupta; cadu morţi quei din Loclin,
Şi alţii scapu cu fuga. Fingal ia p'ai sei umeri
Pe bella Agandeca, şi mórtă o depune
In propria sa navă . . . .

« Mormêntul ei stă astădi pe culmele Arvenului
Se 'nalţă solitariu; şi marea înpregiuru'i
Quând geme, quând suspină. »

— Profundă fiă pacea cu dulcele ei sufflet,
Şi bardului que scie cu cânturile salle
Să misce şi să'ncânte, — suspină Cuchullin. —
Fingal fù redutabil în prima sa juneţe
Şi redutabil âncŏ è în annii căruntetii
Din nuou Loclin cădé-va sub regele Morveuului. —
Arată-te, o Lună! pe margine-argintie
Reţellei que circundă vestmêntul tĕu de gazuri
Vestmêntul que te-'mmantă în norii diafani
Lumină peste valuri albuele lui vele;
Şi daqua vre un spirit, predomnitor a nopţii
Şi conductor de vênturi descinde pe pămênt,
Bine-voiesce-o lună! si'i appĕră de specoli
Şi nave şi vasselle ammeninţate-atâta
D'al nopţii'întunerecu.

Aquest fel de urare se rovĕrsà din sînul
Lui Cuchullin, ferbinte lungŏ torrent pe margini,

www.dacoromanica.ro

Quând filiul lui Matha appare pe collină,
Venind de pe câmpie. Erà vulnerat tare,
Erà 'mmuiat în sânge, se susţinea pe lance
I se îmmuiasse braçul ; ci suffletul seu âncŏ
Îşi conservà puterea.

— Bine ai venit, Calmare, îi disse attunci Connal
Amicii te aştéptă. Ma quare è suspinul
Que înnecat se scapă din sînul que vr'o dată
N'a cunoscut de frică ?

— Şi nici quŏ va cunósce, adaosse Calmar,
Quŏci suffletul meu cresce quând este în pericol,
Tresare 'n bucurie la uetul bătăiei.
Cunosci tu a mea stirpe : Calmar a fost tulpina
Din quare casa nóstră îşi are inceputul,
Calmar sfidà tempesta, şi se jucà cu dênsa
În luntrea lui quea négră săltà assupra Mării,
In contra vijăliei.

Un spirit intr'o nópte se pusse să întărîte
Şi vênturi ş'elemente ; şi valurile se înflă
Şi stâncele se sbucină ; vin rapede şi norii
Plini, încarcaţi de fulger. — Calmar coprins de frică
Revine sus pe ţermuri ; ci 'ndată 'i è ruşine
D'a-sa împuçinare şi răpede s'aruncă
Pe valuri furióse ; şi bravă audace
Al venturilor spirit. Pe quari cirmuià luntrea

www.dacoromanica.ro

Trei juni cu braçul tare, el stà drept în picióre
Cu gladiul în mână ; ş'un nor que se lăssasse,
Quând răpede în calle'i trecù pe lûngŏ dênsul,
El nu mai perde timpul, cà fulgèrul răpede
Şi 'nfige ferru 'ntr'ênsul, în bruma'i tenebrósă
Iar spiritul tempestei se sperie şi lassă
În pace firmamentul, şi iarŏşi lună, stelle
P'a cerului câmpie appar mai radióse.

Din astfel de părinte se trage a mea stirpe :
Străbunii îmi lassarŏ aqueea'şi nepĕsare
Şi intrepiditate. — De bravi Rĕul s'ascunde;
Fortuna p'audace ajută şi protege.

Ci voi, fii ai Erin-ei, ai verdilor ei câmpuri
Trăgeţi-vĕ din vallea lugubră a lui Lena,
E plină 'ncŏ de sânge. Cu toţii împreună
Quâţi sunt âncŏ de luptă să passe la Fingal,
Loclin vĕdu quŏ s'avanţă, 'l am audit cum vine
Cu paşii în cadenţă. Eu remâné-voiu singur,
Şi singur voiu combatte ; şi vocea mea în aer
Va resunà cà tunet, cà răcnete confuse
A mii de bellatori.

Ci să'ţi adduci a minte de mine, Cuchuline,
Să faci cà dupŏ datin' onorile din urmă
La corpul lui Calmar
In dată que Morvenul va devastà cu totul

www.dacoromanica.ro

Pag. 122.

Stabilim. litfogr. G. Heneberg. Bucuresci.

www.dacoromanica.ro

Oştirea lui Loclin, mĕ pune subt o pétră
Drept monument 'nălţată, să spuiă d'al meu nume
La timpul quare vine, cum mama mea bărbată
Să 'şi stérgă a ei lacrĕm' vĕḑênd aqueastă tombă
Quare va stà de martur d'a fiiului valóre.
— Nu fiiule lui Matha, respunse Cuchullin
Eu nu mĕ mişcu d'aicea, şi sta-voiu lûngŏ tine
Quŏ bucuria 'mi este să lupt cu forţe-egale
Tot înaintea morţii, tot unde è pericol,
Acolo ş'al meu sufflet îl simtu quŏ se'ndoiesce
Connal, şi tu Carrile, al meu bard venerabil,
Conduceţi voi oştirea; şi quând luptând veţi vinge
Veniţi d'aflaţi căḑute în luptă-a nóstre corpuri.
Moran, alérgă 'n dată, şi spune lui Fingal
Quŏ- Erin-a è căḑută pe mâinile străine
Şi 'nvită'l, fă'l quât póte să viiă mai currênd.
Incepe diminéţa cu încetul să albéscă
Sus creştetul lui Cromla, şi fii Mării suie
Pe cóste peste ţermuri. Calmar îi şi astéptă
Determinat cu totul, înfipt şi firm cu pasul
Curagiul i s'apprinde în irritatul suflet,
Ci éttŏ qu'a lui faţă è palidă — Que are?
Se 'mmóie, se mai ţine în lancea lui paternă,
În lancea que-a fost smuls'o din domele lui Lara
Fiind acolo façă şi lăcrĕmósa'i mater.

www.dacoromanica.ro

Aşà se ţinea omul, şi 'ncet încet heroul,
Perdêndu'şi al lui sânge de tot puterea perde
Şi cade cà un arbor' pe câmpul Connei mort.
Iar Cucullin remâne silenţios şi singur
Si nemişcat cà stânca în miḑlocul arenei
Să viiă Marea 'n unde, spumeḑe peste capu-i,
Quŏ stă pe locu'i stânca, şi cóste'i resping
Assaltul d'ori-que valluri. —
In fine la-horizonte din sinul gri v al brumelor
Appar' albele vele a flotei lui Fingal
Si se părea quŏ este o selbă miscătóre
Plutind tot de o dată cu locul inundat.
Swaran de pe colină le vede şi abandonă
Si castrele şi lupta şi răpede se duce
Să ésă înaintea 'nemicului que vine
Precum oceanul Nordului de sine se retrage
Prin sutele de insole sporade-alle-Inistorei,
Assemeni batallionele Loclinului vin repeḑi
Iar înapoi să bată oştirea lui Fingal.
Iar Cuchullin pe gônduri cu ochi 'ntunecaţi
De lacreme cocente, şi înclinat cu capul,
Cu pasul rar se mişcâ, tîrrînd greu dupŏ sine
Indelungata'i lance. S'affundà în pădurea
Umbrósă a lui Cromla, şi plânge despre mórtea
Amicilor sĕi d'arme. 'Iè şi rośine ânc ŏ

www.dacoromanica.ro

Să dea façă cu façă 'naintea lui Fingal,
Que nu 'l vĕḑusse alt-fel de quât în luptă tare
Şi splendid de victorii.
« Şi quâţi din heroi, ḑisse, din capii-Inisfail-ei
A quăror voie bună făcea şi bucuria
Şi marea-cuviinţă ospeţelor regale,
Quâţi astă-ḑi, pe câmpie jacu morţi fără îngropare!!
N'am să mai veḑu acuma ai lor paşi pe verdéţă.
In urma capriórei è stinsă a lor voce.
Muţi, palidi, fără viaţă în proprinl lor sânge
Jacu fraţii mei de arme!
O spirite heroici que m'aţi amat atâta,
Veniţi în solitute la Cuchullin al vostru;
Veniţi de vênt purtate, s'auḑu înfioratul.
Al frundăturei gemĕt din grottele de Tura,
Si 'n trista aquea murmură să'mi paiă qu'auḑu vocea
Si visitele vóstre, să 'mi paiă quŏ mĕ aflu
In convorbirea vóstră. — Acolo 'ndepărtare
De lume, de umane, voiu să 'mi termin în pace
Si ḑillele din urmă — Nici bard nici monumente
Nu va adduce-a-minte qu'am existat vr'o dată;
Nimicu să nu atteste nici ênsuşi d'al meu nume.
Plângi singură, Bragela! o veduvă consórto,
Quŏci Cuchullin s'ascunde, de viiu între morţi este
Si quŏci al lui nume è stins perì cu totul.

www.dacoromanica.ro

Aşà capul Erin-ie gemea retăcind singur.ş
Prin selbele deserte pădurilor lui Cromla
Fingal, stà drept pe navà'i, şi lancea'i oçellósă
Vibrà în a lui mână, şi armatura'i tótă
Lucià pe el terribil cà focurilè stranie
Din meteorul morţii que sperie căllĕtorii
In ora quând s'eclipsă şi luna de pe ceruri.
« Al bătăliei spirit pe câmp sémĕnă mórtea!
Strigò Fingal, şi sânge d'amici veḑu pretutindeni.
S'au coperit de dolliu câmpiile lui Lena;
Domnesce solitutea în selbele lui Cromla,
Perit'au vênătorii în plină fortitute
Si elle furŏ marturi la marea lor căḑere.
Si filiul lui Semo....que s'ă fâcut cu dênsul?
Copii mei, voi Ryno, Fillan,...să sune cornul
Vĕ duceţi pe collină, suiţi-vĕ pè pétra
Mormêntul lui Lamdarg.
«Swaran, quât despre dênsul, eu 'mi 'l aştept aicia;
Să viiă odiósul cu clanurile'i tóte.
Vedé-vor svênturaţii quât d'aspri la vendictă
Si rapeḑi sunt consângii amicii quellor morţi!
«Svólă cà fulger Ryno, Fillan 'l urméḑă gravid
Cu paşi mai puçin răpeḑi; căutătura 'i este
Cà negura de tómna. — Le-a şì resunat vocea
Prin văile lui Iena. Cu toţii Loclinenii

www.dacoromanica.ro

Semênța Oceanului, recunoscură în dată
Si cornul şi bucina, semnalul lui Fingal.
Valul bătut de vênturi cu mai puçină fugă
Descinde peste pruntul regatului de Nive
De quât fii Loclinului în jos de pe collină
Se răpeḑia la valle în bellicul impetuu.
In fruntea lor avanţă ferocele Swaran
Cu-amenințarea 'n gură şi 'n peptui cu turburea
Vĕrsà schinteie ochii, şi răpeḑià săgete,
D'ommoritor săgete.
Fingal şì recunóşce pe filiul lui Starno
Si îşi adduce-aminte de scumpa Agandecca.
Swaran cà june âncŏ 'şi a fost deplâns suror-a.
Eingal trimite 'n dată pe bardul sĕŭ Ullin
Spre-a 'l învità să viiă la un ospĕţ de guerră :
Erà mişcat în sufflet Fingal şi fórte 'ndolorat
Quând îşi addusse-a minte de primele'i amoruri.
Ullin cu târḑii pasuri, cà vechiu de ḑille multe,
La filiul lui Starno venì şi 'i ḑisse ast-fel :
O tu, que-ai alle talle de noi fórte de parte
P'alte terrêmuri colo în ţérra de Loclin.
Vino la serbătórea a regelui Morven-ei ;
Treci ḑioa d'aḑi cu pace, petrece-o în repaos.
Şi mâine ne vommu batte, vommu sparge d'alle scuturi.
— Nu mâine, ci 'nsuşi astăḑi să spargem d'alle scuturi,

www.dacoromanica.ro

Swaran prorupse 'ndată. Te du currênd d'aicia,
Si domnului tĕŭ spunne quŏ mâine serbătórea'mi
Va fi pe bătătura mormêntului sĕŭ propriu.
Ullin tăcut se 'ntórce de unde şi plecasse.
— Hei bine! attunci îi ḑice Fingal cu un surrîs.
Să dea dar Swaran mâine faimósa'i serbĕtóre,
Si aḑi să 'i facem voiea : să sfărîmăm la ṣcuturi.
Stăi, Ossian cu mine ; ascute'ţi, Galle, brandul ;
Întinde'ţi arcul, Fergus ; Filan, prepară'ţi lancea ;
Toţi ardicaţi cu toţii în sus largele ṣcuturi,
Si crestele la coifuri... cómele Morţii fiă!
'Nainte noi! şi 'n urmă şi gloria urmeḑe.
Să nu ne-appucce nóptea. Iar daqû' alle ei umbre
Ne-or supraprinde 'n faptă, lucenta'mi armatură
Va fi stindardul vostru, stindard de radunare.
Turbarea vijăliei peste Morven destinsă
Sau valurile-oceanului que vin înfuriate
Si 'nnécă-alle lui ţermuri sunt mai puţin terribili
De quât marele-ammesticu al amênduror popoli
Incăieraţi în luptă pe vastul câmp de Lena.
D'o parte şi de alta mor bellatori dând mórtea.
Si ţipetele 'n gemĕt a quellor quari mor
Resbumbă în departe c' al fulgerului urlet
Quând în puterea nopţii sunt sparţi sfişiaţi norii
Pe creştetul lui Cona şi se aud terribili

www.dacoromanica.ro

Strigările-ascuţite fantasmelor în vortici
De vênturi resucite.

Fingal cà fulger intră ori unde sunt mai dese
Grămmadele-inemice. Stejarii gem cu trosnet
Şi stâncele se surpă sub paşii grĕi şi răpeḑi
Atâtor batalióne. —

Cà apa din fôntâne curgea sânge şîróie
Pe unde trecea Tată-meu, şi se formà pêraie.
Îşi adducea a minte de luptele juneţei
Şi în răpedea lui cursă 'nainte şi în urmă
Redevorà distanţa, întreg campul bătăiei.

S'avanţă Ryno 'n urmă'i, pară de focu s'avanţă,
Dau Gallu, Fillan şi Fergus, dau lovitur' de mórte.

Eu ênsumi stam d'a drépta tatălui meu Fingal
Şi braçul meu assemenea dà lovitur' de mórte.
Quŏ n'appucà să scapere al brandului meu fulger
Şi jos erà al morţii ori-quare 'mi stà 'nainte
Eram attuncea june şi nu 'mi albisse pĕrul,
Şi nu 'mi tremurà mâna d'atâtea bĕtraneţe,
Şi nu 'mi erà vederea cà aḑi accoperită
De negura eternă. Eram iute la gesturi
Şi ager în picióre.

Quine putea să numere or morţii or heroii
În astă ḑi celebră quând forţa lui Swaran
Fu tótă împilată d'a lui Fingal valóre?

www.dacoromanica.ro

Dintr'o collină 'ntr'alta un gemet la alt gemet
Un ţipet la alt ţipet îşi devenià resunet
Şi 'nfiorà auḑul. Şi ast-fel venì nóptea
Să copere tot câmpul în desele ei umbre.
Iar quei din Loclin repeḑi se retrăgea să scape
Înfiorați şi paliḑi cà turmi' de caprióre
Que tremură cà frunḑa.

Se tragu şi vingĕtorii, se ducu să se aşĕḑe
S'auḑă sonul harpelor lûngŏ Lubar pe margini.
Fingal ascultă bardii cum cântă şi celebră
Victoria'i purtată. — A vèntului sufflare
Prin albu'i pĕr se jócă, şi 'n unde i'l resfiră,
Iar cugetele salle se 'ntórnă melancolicu
Spre ḑillele trecute. — Apprópe lùngŏ dênsul
Sta junele şi scumpul dilectul meu Oscar.
Se reposà în lancea'i, şi admirà 'n uimire
Pe Bunul sĕu şi rege. Se exaltà în sufflet
L'a bardilor cântare que lăudà trecutul
Spre-a facce viitorul mai splendid, mai ferice.

« Al fiiului meu filiu îi ḑisse Magnu-rege,
A junilor onóre, Oscar, 'ţi am vĕḑut braçul
Şi gladiul terribil în callea gloriósă.
Te-ai semnalat, copille! Vei urmărì exemplu
Străbunilor bellonii; vei imità pe Trenmor,

www.dacoromanica.ro

Pe primul dintre ómeni, şi pe Trathal celebru.
'Şi au onorat junetea în lupte amêndoi,
Şi amêndoi cu glorie furŏ de bardi cântaţi.
Deprinde-te cà dênşii a 'nfrânge inemicul
Que bate şi resiste; dar, fĕtul meu, scutesce
Pe quel que nu è tare: într'ênsul să nu dai,
Înjunghie inemicul cu armele în mană;
Pe desarmat protege; dupŏ victorii iartă
Pe toţi quari s'adresă, şi 'mploră-a ta clemenţă.
Trenmor aşà trăit'a; aşà a fost Trathal
Şi ast-fel è Fingal.

Am susţinut cu braçul pe quel subt împilare
Şi quel fărŏ putere scăpare a aflat
Sub scutul meu protector.

Eram june cà tine, Oscar, qŭand înainte'mi
Venì aquea frumósă, încantătóre fată
Fainas-Ollis, fiica a regelui de Craca.

Eu descindeam pe ţermuri din culmele lui Cona
Avênd pe lângŏ mine quaţi-va d'ai mei bellători.
Un fraged squif s'arată la horizon pe mare,
Erà cà un nor negru que tot 'l întórce vêntul,
Quand vine vijălia. Peste puçin s'appropiă,
Si éttŏ o copillă în tótă disperarea,
Palidă, speriată; pe faça'i răpitóre,
Pe sînu'i d'alabastru curgea lacrăm' şiróie.

www.dacoromanica.ro

O filia belleţei 'i-am ḑis din plinul sufflet
Que plangi, o copilliţă? Pot eu a te protegge?
Puté-voiu să te appĕr, o vergine a Mării?
Să scii quŏ al meu gladiu se póte frange, sparge
Pe scutul unui prode, în mii bucăţi să svóle;
Dar inima'mi nu póte să suffere rival.
— Sunt éttŏ-mĕ în mâna'ţi, îmi ḑisse ea 'n suspine
Heroe al heroilor, esci generos, mĕ scapă.
Sunt singura copillă a regelui de Craca
Si tatăl meu cu mine se stimă de ferice:
Eu sunt din quelle scumpe objectul quel mai scump
Dilect inimei salle, familliei orgolliu.
Suspine amoróse, ferbinte adressate
La mine svênturata, au repetat adessea
Resunetele văilor şi selbelor lui Cromla.
Borbar, rege de Sora a pus ochii pe mine.
Ast rege è celebru de multa lui bravură;
Ci ochiul lui se 'nflamă d'un focu fórte sinistru,
Şi vijălii d'orgolliu în sînul lui se 'ncuibă.
De dênsul, svênturata fugu ast-fel peste valuri;
Quŏcĭ el mĕ urmăresce.
— N'ai témă, te allină, 'i-am ḑis qua s'o rassigur,
Să nu'ţi mai fiă fricâ de cruntul ş'odiosul
Despotul dela Sora. Îl vei vedé cum fuge,
De 'mi va respunde braçul l'ardórea que mĕ 'nsuflă.

www.dacoromanica.ro

O filie a Mării, bellissimă 'ntre vergini,
Te-aşu fi putut ascunde cà pe un scump thesaur,
În vr'o secretă grottă. Fingal ansĕ nu scie
Să fugă de ori-unde 'l ar'aşteptà pericol.
Te 'ncrede sub scutirea potentului meu gladiu,
Reposă-te la umbra întrege'mi armature.
Vĕḑuiu attuncia lacrăm' pe faça-i virginalĕ
Şi devenì mai bellă, lucià cum luce ploïa
Într'un senin de sóre; şi suffletu'mi cu totul
Remasse în uimire.
Nu trece mult, şi éttŏ quŏ ochiul meu în flacăr'
Şi vede de departe vassellul lui Borbar
Venià în pline vele. Albià, se sfărmà unda
Sub cóstele carei ei; venià cà vêntul nava.
« Bine-ai venit, o rege, 'iam ḑis cu voie bună,
Vei fi stătut pe calle; desbarcă 'n siguranţa
Şi vino să iei parte cà óspe la ospĕţul
Din stanţele'mi regale: palatul meu s'offere
D'asyl la toţi străinii. »
Fainas-Ollis tristă, stà palidă, tremândă,
Şi se lipià de mine. — El sbîrnie-o săgétă;
Ea cade jos şi móre.
— Dai bine, dar esci perfid, Borbar, quŏci biata fată
Erà neoffensivă.
Eşirŏm la bătaie în luptă singulară

www.dacoromanica.ro

În luptă furiósă, şi s'a luptat da prode.
Cu tótă-a lui valóre, cătò să cadă 'n fine
Şi 'şi dette resufflarea sub colpurile melle.
În doĕ mari morminte de pétră-am ḑis să puiiă
Într'unul pe copilla, Fainas-Ollis bella
Şi într'altul pe barbarul ferocele amant.
Ast-fel am fost în annii fugoşi din tinereţe,
Ci tu, Oscar, imită pe maturul Fingal.
Să nu queri nici o dată, să nu 'mbli dupŏ luptă;
Ci quând ea se presentă, să nu dosesci de dênsa.
Fillan, Oscar, la veghii! svolaţi cà vêntul rĭpeḑi
La valle pe câmpie; vedeţi que facu nemicii.
Auḑu o 'ncurcătură, un scomult que proviue
Din spaima 'n quare s'află. — Duceţi-vĕ şi faceţi
Qua nu cum-va s'o plece puindu-se pe mare,
Să scape de vendicta voracelui meu gladiu.
Sunt mulţi bravii Erin-ei que jacu peste câmpie;
Ei quer o resbunare precum quer îngroparea.
Ambii heroi svolarŏ cà doĕ fantasm' răpeḑi
Premergĕtori ai morţii.
Attunci fiiul lui Morni Gallu vine cu-a sa lance
În sus, şo attitute intrepidă şi demnă.
— Fingal! strigă heroul, ḑi bardilor să cânte,
Să chieme somnul dulce peste stătuta céna
A bravilor bellatori; şi tu, repune 'n thecă

www.dacoromanica.ro

Uccidĕtorul gladiu; pe mâine lasă lupta.
Vedé-vei cum s'or batte da bravi a nóstre clanuri.
Noi stetterŏm aicia mollatici şi obscuri,
Şi numai campoduxul se luptă şi triumfă.
Reposă-te; şi mâine în alba dimineţei
Observă de departe, şi vei vedé qne-ommu facce,
Să viiă bellatorii Loclinului, mĕsóre
Şi ferrul meu que dórme. Fă cum să aibă bardii
Să cânte şi al meu nume. — Precum făcurŏ o dată
Străbunii tĕi quei nobili, aşà fă şi tu astădi
Ne'nvinsule Fingal.

— O filiul al lui Morni, respunse şi Heroul
Îmi place-a ta bravură. Vrei să te lupţi? îmi place;
Ci lancea'mi pretutindeni te va urmà d'apprópe
Să'ţi appĕr pretutindeni curagiul temerariu.

Uniţi vocile vóstre, cântaţi, bardi, în preună
Prin vocile 'nspirate adduceţi peste mine
Repaos, somnul placid. Fingal và şi el somnul
Şi và dormì aicia la frémĕtul prin frunde
Al vêntului de nóptea. — Şi tu, o Agandecca!
De óre cum p'aicia pré blandul al tĕu sufflet
Se află printre filii dilecţi patriei talle,
Sau daqua plani în svolu'ţi în giur, şi peste flotta
Şi velele Loclinului; attunci vin' şi la mine,
Fanstasmă graţiósă, mĕ visită în somnu'mi,

www.dacoromanica.ro

Şi fii cu-a melle visuri, o vergine amată,
Que'mi fuşi atât de scumpă încantă'mi suvenirea
Prin splendida bellețe.
Mii d'harpe 'n harmonie şi voci melodióse
S'unirŏ şi cântarŏ victoriele multe
Heroului şi rege, si gloria străbună
A stirpei lui întrége.
În hymnul lor adessea se auḑià assəmeni
S'al lui Ossian nume . . . .
Ci vai! Ossian astăḑi è cufundat în dolliu.

www.dacoromanica.ro

CANTUL IV

www.dacoromanica.ro

CANTUL IV

In nóptea que precede ḑioa a patra, Ossian îşi cântă propriele salle fapte lûngŏ lacul de Lego şi amorurile salle cu Evir-Allin, muma lui Oscar. — Umbra Evir-ei-Allin appare, şi îi ḑice quŏ Oscar este în luptă cu un avant-post al inemicilor şi în pericol d'a perde viaţa, — Ossian dă alarma şi alérgă în ajutorul fiiului seu, - Fingal se scólă, îşi cheiamă Bellatorii şi 'i incredinţéḑă commandei lui Gallu; iar ellu se pune assuppra unei colline spre a observà lupta, — Incepe bătălia ; Oscar, subt ochii tatălui sĕu Ossian îşi arată valorea. — Gallu attacă pe Swaran, ânsĕ forţa nu'i correspunde cu curagiul, — Fingal trimite pe bardul Ullin spre a'i realţà curagiul prin cânturile salle Swaran învinge, şi Caledonienii sunt respinşi. — Fingal descinde de pe collină, reţine pe ai sĕi din fugă şi se întórce înapoi assupra inemicului. — Cuchullin aude sgomutul luptei de unde se afla pe muntele Cromla, vasă allerge la Fingal şi să péră în aquel ammestecu ; ansĕ amicii sĕi, Connal şi Carril nu 'l lassa. — Dupŏ victoria Caledonienilor. Cuchullin trimite pe Carril spre a felicità pe Fingal, ragele Morvenului.

Şi quine è aqueea que cântă şi descinde,
Descinde dela munte, ridente radiósă
Cà curcubeul păcii que majestos coronă
Collinele 'nflorite şi umede de Lena ?

www.dacoromanica.ro

E verginea que 'nspiră cu vocea sa amorul
E alba fetişóră, copilla lui Toscar.
O tu quare adessea 'ţi ai înclinat auḑul
S'ascultaţi a melle cânturi, şi 'ţi-am vĕḑut adessea
Curgênd dulcile lacrĕm', vii óre-a-fi de façă
La alle nóstre lupte? sau qua s'asculţi cântarea
A faptelor illustre valorii lui Oscar?
Quând a se 'ncetu a geme şi singur tot a geme
Pe margini la murmura pîraielor lui Lena?
Quŏci scursu-mi-s'au annii juneţei în bătăllii
Şi astăḑi me 'mpresóră durerea 'n bătrâneţe.
Malvina, eram june şi respiram lumina,
Nici orb eram attuncia nici veşted de amaruri,
Nici delăssat de lume în ochii mei cu nóptea
Şi lacrăm' nencetate.
Evir-Allin attuncia m'amà cu tinereţe
Evir-Allin fecióra, cu pĕrul negru luciu
Cu sînul alb cà crinul, cà dênsul o dorifer
Cà crinul din vălcelle.
Mii de heroi celebri îşi offerià dorinţa
Da peţitori illustri în casa ei paternă,
Şi ea n'a vrut de dênşii.
Mulţi bravi şi demni bellatori rempinşi cu omenie
S'au tras cu doru 'n sufflet.
Din toţi Ossian singur a fost allesul ei.

www.dacoromanica.ro

Pag. 140.

Stabilim. Litogr. G. Storaberg Bucuresci

www.dacoromanica.ro

Plecaiu şi eu spre Lego, spre negrele lui unde
Plecaiu spre-a'i quere mâna.
Bellatori doi-spre-ḑece, tot unul şi tot unul
Toţi filii ai Morvenului, din stirpea ş'al meu sânge
'Iam fost luat cu mine; ş'ajunserŏm în curtea
In domele lui Branno, recunoscut cu nume
De ospitalitate d'amicu la toţi străinii
Cum ne vĕḑù ne ḑisse: De unde, din que locuri
Ne vin aqueste arme străine 'n ţérra nóstră?
Hei! nu-è aşà de facil conquista frumuseţei
Que-a refusat atâţia bellatori din Erin.
Dar tu să fii ferice, o fiiu al lui Fingal;
Ferice è femeea que te-a luà pe tine!
De aşu avé frumóse doĕ spreḑece 'n casă
Quari să'mi ḑică tată, le-aşu offerì pe tóte
Ş'allegi pe quare'ţi place, o fiiule illustre,
Dilect al renumirii.
La vorbele aquestea ḑeschisse locuinţa
Sau camera secretă unde trăià retrasă
Evir-Allin quea bellă. — Cerésca ei candóre,
Cerésca'i frumuseţe cà fulger străbăturŏ
Oçellul armaturei, şi feccerŏ să batà
Sub el inima nóstră. — Urarŏm fericire
La filia lui Branno.
D'o datà-attunci appare d'assupra pe collină

www.dacoromanica.ro

Oştirea numerósă a lui Cormac superbu.
Mii după el bellatori urmă focoşi de luptă
Şi strălucia câmpia d'a armelor splendóre.
Erà 'ntre dênşii Colla cu Duna în preună
Adorni de cicatrice din luptele trecute;
Bravul Toscar şi Tago, Frestal victoriosul,
Venià în a lor urmă Dairo bellicosul
Şi fericit în lupte, şi Dara bulevardul
Oştirii în retrageri.
Cormac în a lor frunte cu ochii plini d'ardóre,
Ţinea în mâna brandul că flacără de focu.
Ossian luò cu sine opt din ai sei bellatori:
P'Ullin impetuosul, pe generosul Mullo,
Scelacha graţiosul, pe nobilul Olgan,
Şi pe Cerdal fugosul, şi pe Dumarican,
Cu fruntea încreţită, cu ochii plini de flacări.
Dar pentru que pe tine să te numescu în urmă
Olgar faimos atâta pe munţii lui Arven?
Olgar sfidă pe Dala, şi esu la luptă drépţă
Olgar trage pumnalul; de noă ori 'l înfige
În cóstele lui Dala.
Se întărîtă lupta; esu şi eu înainte
Si dau loviri de mórte assupra lui Cormac.
De trei ori a lui lance în scutul meu se rumpe
De trei ori a mea lance străbate al lui scut;

www.dacoromanica.ro

Îl puiu jos, îi taiu capul, îl iau de pĕr şi 'l scutur
De cinci ori înaintea amicilor sĕi proprii,
Îl scutur plin de sânge, şi toţi o iau la fuga.
Ori-quine-attunci, Malvina, s'ar fi cercat a'mi ḑicce
Quŏ a s'ajung vr'o dată infirm şi orbu cu totul
Şi nopţile-a petrecce plângênd ḑillele negre
In tristele deserte, aquella, vai de dênsul!
Ar'fi avut nevoie d'un nepătruus thorace
D'un braçu que nu se 'nvinge.

Dar que tăcurŏ tóte? nimicu nu se mai ude
In nópte, pe câmpia întinsă a lui Lena;
Şi harpele încetarŏ, şi bardii nu mai cântă.
A nopţii vênturi suflă cu mare violenţă
Ş'assupra mea stejarii suspină a lor frunḑă.
Eram coprins de cugete, ş' Evir-Allin consórtea
Îmi occupă cu totul şi inima şi mintea.
Quând éttŏ quŏ'mi appare în tótă strălucirea
Frumóselor ei forme, pe norul ei quel splendid
Si 'n lacrĕmi cristaline cu ochii sei scăldaţi
C'o voce fórte lină şi debilĕ îmi ḑice;
Te scólă, Ossiane, şi salvă p'al meu filiu,
Pe scumpul meu Oscar.
Apprópe de stejarul din ţermul lui Lubar

www.dacoromanica.ro

Copillul meu combate pe gintea lui Loclin.
A ḑis şi intră iară în norul que-o ascunde.
Luaiu armele 'n dată, şi lancea mĕ susţine
Si'mi precipită paşii. Oçel'ul de pe mine
Resună ; şi repetam în sine'mi, precum mĕ învĕţassem
Heroicele cânturi din timpii de de mult.
Bellatorii Loclinului îmi auḑirĕ paşii,
Si fugu, lăssând bătaiea, Oscar nu le dă pasul
D'apprópe'i urmăresce.
Viu' fĕtul meu, revino, strigaiu eu dupĕ dênsul
Reintórnă-te la mine, şi lassă inemicii.
Nu'i urmări mai mult.
Ascultă el de vocea'mi, se 'ntórce în apoi,
Nemulţumit de frêul que'i reţinea curagiul,
Baldanţa lui quea junĕ.
De que'mi reţinuşi braçul ? îmi ḑisse cu durere,
De que'mi tăiaşi avêntul să i taiu pinĕ la unul ?
Nu scii quĕ odioşii au cutoḑat, barbarii
Pe fiiul tĕu s'attace şi pe Fillan amicul !
Scii quĕ veghià teribili l'alarmele de nóptea ?
Ci gladiele nóstre au stins pe mulţi dintr'ênşii.
Ca valurile Mării împinse de tempestă
Pe prunturile Morei, aşà îndesaţi şi răpeḑi
Bellatorii Loclinului fugià fărĕ simţire
Si unul peste altul p'alle lui Lena câmpuri.

www.dacoromanica.ro

Fantasmele nopturne strigă, ţipă sinistru
Si schinteiea terribil lugubre meteore
Premergĕtóre Morţii.
Mĕ lassă a mĕ ducce a deşteptà in dată
Pe regele Morvenului que cresce în pericol,
Din ochi varsă peirea şi a quărui mână cade
Cà fulger unde cade.
Fingal erà 'n picióre, din vis se deşteptasse,
Si sta cu a sa mână pe scutul lui Trenmor
Din panoplia 'ntrégă, faimósă mostenire
Que-ai sĕi străbuni o dată îşi transmitea 'ntre sine
La filiu de la tată.
Herou 'n somn vĕḑusse în lacrĕm' p'Agendecca
Despre Ocean venisse, si singură cu 'ncetul
Àjunse pîn'-la Lena pe 'ntinsa ei câmpie.
Erà la façă palidă, scăldată de plânsóre
Din velul ei de aburi scotea lividă-o mană
Şi o tindea tăcută assupra lui Fingal,
Şi deturnându'şĭ ochii.
— De que atâtea lacrĕm' o filia lui Starno ?
Suspină ş'o 'ntrébă Heroul cu durere.
De que îţi este faça şi palidă şi tristă
Dispare peste vênturi îndolorata umbră
Si pe Fingal îl lassă în miḑlocul tăcerii
Ş'al nopţii întunerecu. — Venisse qua să plângă

www.dacoromanica.ro

Pe filii resbellului ş'ai naţiunii salle
Que-aveau qua să mai péră din mâna lui Fingal
Heroul se deştéptă, şi 'n cugetile salle
Tot p'Agandecca vede.
Aude attuncia paşii şi vede scutul lucid
Al lui Oscar que vine; quŏci raḑa dimineţei
Trecusse în tot lungul pe creţul ondulante
Al Marii de Ullin.
— Que face inemicul? întrébă Magnu-Rege.
Coprins, împins de spaimă luato-a da fuga
Pe valurile Mării? Sau dórŏ quŏ aştéptă,
Cà ieri, vr'o altă luptă? — Dar que mai întreb óre,
Quând vêntul dimineţei 'mi adduce-a lor strigare
Şi vocile confuse?
Oscar, alérgă 'ndată, şi fă gyrul câmpiei,
Deştéptă toţi amicii să salte spre bătaie.
Fingal se pune-apprópe de stânca lui Lubar
De trei ori dă un strigŏt cà dênsul de terribil.
Cerbii tresar apprópe de apele lui Cromla
Si stâncele se sbucină d'assupra pe colliuă.
Precum norii s'aduna spre-a grămmădí tempesta,
Ş'a 'ntunecà seninul, assemenea accură
Ostenii clanuri, clanuri la vocea lui Fingal
Fiori sunt bellatorii, de bucurie tremur',
D'ardórea d'a uccide. Se 'ndésă în pregiurul

www.dacoromanica.ro

Heroului şi duce que-atâtea ori ş'atâtea
'Ia dus la prada mare înfrântului nemicu.
— Veniţi ai mei bellatori, veniţi cu mórtea în mână:
Fingal va vedé lupta d'aquì de pe collină
Şi voĕ al meu gladiu va fi stindardul vostru
Cà semn de radunare. Fiă qua nici o dată
Să nu aveţi nevoie de ajutorul meu,
Pe quât fiiul lui Morni în locul meu se luptă.
El vĕ conduce astă-ḑi, şi fiă qua valórea'i
S'ajungă-a fi celebră, şi gloria'i eternă
În cânturile nóstre.
O voi auguste umbre heroilor celebri,
Uşori óspeţi ai norilor, descindeţi înaintea
Bravilor mei bellatori que merg 'naintea morţii,
Le daţi locul de pace apprópe lûngŏ voi
Acolo în munţii vostri, în domele beate
Ş'asyle nepumnabili! Să pótă şi-ei o dată
Să trécă peste vênturi, şi peste mări să svóle,
In somnu să mĕ visite, să mĕ consóle 'n doruri
Quând m'aflu solitariu în miḑlocul tăcerii.
Fillan, Oscar, tu Ryno, să-fâlfâie la vênturi
A coifurilor pene în callea gloriósă;
Urmaţi, cu bărbăţie şi nobilĕ ardóre,
Urmaţi fiiului Morni, şi gladiele vóstre
Că emule întrécă-se cu gladiul lui propriu.

www.dacoromanica.ro

Protegeți pe amicii quei buni tatălui vostru,
Și heroii toți din timpii antici, quei mai celebri
Să vĕ 'ncongiure 'n luptă avêndu'i înainte.
De veți cădé aicia pe câmpurile-Erinei,
Copii mei, în dată viiu și eu dupŏ voi,
Currênd a nóstre sufflete în nori vor fi 'n preună,
Și vor svolá 'n preună pe arripe de vĕnturi
Și vor străbatte munții, collînele lui Cona.
Cà norul que è gravid să nască vijălia
Ș'a quărui cóste falve îi scaperă de fulger,
Așà se depărtéda cu pași tardii și gravidi
Si regele Morvenului. Cu doĕ javeline
Îi este armată mâna, și esu focuri sinistre
Din capu'i lucerante. Iar pĕrul alb și mólle
Îi è lăssat la vênturi. — De quând în quând se 'ntórce
Și dă quăte-o cătare pe câmpul de bătaie.
Trei bardi sunt dupŏ dênsul 'nadis quea să transmită
Commandele 'n oștire la capii que-o conducu,
S'așédă sus pe cima lui Cromla, și cu lancea'i
Que luce cà un fulger prin gesturi reg.uléda
Și mersul și mișcarea suppușilor bellàtori.
Străluce bucuria pe fruntea lui Oscar;
Si lacrĕme ardente îi scaldă 'i apprind ochii.
In mână al sĕu gladiu îi schinteie vorace,
Avanță și surride, dicênd lui Ossian;

www.dacoromanica.ro

O pater, Domnu al luptelor, ascultă a mea rugă
Retrage-te d'aicia, şi du-te pe collină
La regele Morvenului, şi lasă-mĕ pe mine
Să am eu a ta glorie fruntând ori-que pericol.
Şi de voiu perde viaţa, attunci îţi addu-a minte
De verginea dilectă de fiica lui Toscar.
Te du şi o consolă quŏci pare qu'o şi veḑu,
Plecată-assupra rîului, apprinsă l'a ei façă,
Cu pĕrul în desplete şi respândit pe sîn,
Uitânduse la valle de sus de peste munte
'Nnecată de suspine şi cugetând la sórta
Que-aşteptă pe Oscar. — De voiŭ murì arată 'i
Quŏ m'am 'nalţat la munte unde trepassă-heroi;
Si spunne'i qu' al meu sufflet purtat de nori cà 'n légèn
Eşi-va în ainte'i.
— Oscar, nu eu, tu 'nalţă mormêntul meu mai bine
Nu pot să te lassu singur a te luptà în locu'mi
Voiu sa mĕ lupt şi braçu 'mi să secere 'n pregiuru'ţi,
Si să te 'nveţe-a 'nfrânge, a vinge inemicii.
Si d'oiu murì, copille, addu'ţi a minte-a punne
Apprópe lîngŏ mine şi cornele de cerb,
Si gladiul şi arcul în strîmta întunecósă
Eterna 'mi locuinţă, pə quare, spre sciinţă,
Să pui cu a ta mâna o pétră 'n faça brumei.
Oscar, nu am pe nimeni să 'i lassu vocea din urmă,

www.dacoromanica.ro

Pe tine te am singur. Evir-Allin è dusă
Evir-Allin, Copilla lui Branno excellentul,
E pentru tot d'auna de mine despărţită.
Ast-fel vorbiam quând vecea lui Gallu s'aude tare.
Heroul brandà 'n aer al tatălui seu gladiu
Si furios dà răpede prin mórte prin carnagiu.
Armatele-amendoĕ s'attacă, şi se luptă
Bellàtor cu bellàtor şi prode cu alt prode.
Bat gladiele 'n scuturi, reschinteie 'n lovire;
Si unele şi altele se spargu cu greu resunet
Clangórea este gravidă; cad ómeni, svólă coifuri,
Si Gallu s'avanţă, sare cà vortici din Arven,
Destrucţia è 'n urmă pe unde braçu'i trecĕ.
Swaran este terribil, sinistru cà incendiu
Que arde crânguri, hérba, fêneţe, arături
Cenusă lassă 'n urmă pe câmpii lui Gormal.
Cum 'mi aşu puté adduce în cânturile melle,
A minte de atâtea şi-atâtea morţi şi nume?
S'a semnalat assemeni şi Ossian în luptă
Iar tu, Oscar, o scumpe, mai marele şi bunul
Din toţi copii mei! . . .
Erai fórte terribil, crescea inima 'n mine
D'ascunsa'i bucurie, quând braçul ş'al tĕu gladiu
Călcà jos inemicii cà spicele de grâu.
Fugià desgraţiaţii orbi unul peste altul

www.dacoromanica.ro

Pe vaile lui Lena. — Precum resaltă pétra
Din stâncă peste stâncă; precum securea bate
Lovesce şi resună din arbure în arbur;
Cum tunetul resbubue din munte pînŏ 'n muute,
Şi trăsnetul lui urrue prin văi peste colline,
Tot ast-fel şi din mâna a mea ş'a lui Oscar,
Cădea, şi cadea răpeḑi şi una peste alta
Cà grândinea lovirile, distrucţia şi mórtea.

Swaran cu-ai sĕi s'avêntă, şi cà un cercu de valuri
Incinge şi 'mpresóră pe filiul lui Morni.
Îl pun cu toţi la miḑlocu.

Fingal aqueasta vede; se scólă, şi cu lancea 'i
Un semnu face şi ḑice:

Ullin, bard veuerabil, sai, şi alérgă 'n dată
La Gallu que se 'mlădie; ajută 'l să uu caḑă;
Rechiamă 'n suvenirea 'i şi luptele ş'exemplu
Heroilor străbuni.

Prin cânturile talle apprinde al lui sufflet,
Realţă'i tot curagiul. — quŏci cânturile-animă
Şi 'nalţă pe bellàtori.

Ullin sublimul cantor iuţesce la drum pasul
Ajunge şi adressă lui Gallu bellice cânturi.

Copil din clime-allese în quare nascu cai ageri
Fugosii cursieri.

O june rege al lăncilor, braçu tare în pericol!

www.dacoromanica.ro

Curagiu neassĕmĕnabil, tu quare conduci braçul
Şi colpurile Morţii, dă, bate şi restórnă
Şi stinge inemicul. — Nici unul din vasselle
Să nu se mai întórcă spre cóstele Inistorei.
Cà trasnet fiă'ţi braçul şi ochiul tĕu cà fulger.
In sus herou cu scutul; împlantă şi remplantă
In filii Loclinului terribilul sĕu gladiu,
In peptul lor 'l împlată.

La cânturile aquestea Gallu flacără devine
Şi inima îi saltă. — Swaran ânsĕ turbĕdă
I se încórdă vinele, i se 'ndoiesce forţa
C'o lovitură sparge scutul lui Gallu que 'i svólă
Din mână în bucaţi. — O dată dătatură!
Terribilĕ lovire! — Cu toţii se 'nspăimêntă
Toţi filii Erin-ei, ş'o plécă toţi d'a fuga.

Vede Fingal, se scólă, terribila lui voce
De trei ori se aude. Echoele lŭi Cromla
De trei ori o repetă. — Fugarii se arrestă
Uimiţi plini de ruşine, cu capetele 'n jos
'Naintea campo-ducelui.

Quŏci regele Morvenului cà vijĕlia vine
Quând vine furiósă în ḑillele cocente
D'o vară arḑătóre.

Iar regele Loclinului îl vede de de parte
Şi nemişcat 'l aştéptă, înfipt şi cu piciorul,

www.dacoromanica.ro

Infipt şi cu cătarea, feroce, spăimêntabil :
Stă drept pe a lui lance şi 'ntr'o tăcere mornă.
Un vechiu stejar din secoli lûngŏ Lubar pe margini
Aşà în sus se 'nalţă, ş'aşà îşi plécă capul
In jos assupra rîului, quând rămurosu'i trunchiu
'Iè sfîşiat de trănsnet que 'l au luat da lungul.
Avanţa, se retrage, tot circonspect în pasuri;
Elita óstii salle 'lincongiură, se 'n deasă,
Si norul bătăliei se formă pe câmpie.
Fingal ; cà domnu al luptei străluce între-ai sĕi
Cu gestul şi cu vocea pe toţi însuffletesce.
«Destindeţi'mi stindardele, lăssaţi-le să fâlfâie
L'aventului sufflare, cà precurmaţii aburi
Que ḍioa îi desparte din sute de colliue. —
Quând elle se 'nfióră şi tremùră în aer,
Attunci elle ne 'nvită, ne-aţîţă spre bataie.
«In sus fii Erin-ei, veniţi cu toţi vĕ strângeţi
In giurul meu cu toţii, şi ochii şi auḍul
Ve fiă 'n ascultare la scurtele'i commande.
Gallu, braçu nenvins al morţii, şi tu june Oscar,
Tu filiul resbellului ; Connal mintos bellàtor
Dermid, tu Cómă-négră, tu Ossian dilecte
Al hymnurilor rege, veniţi, cu toţi ve puneţi
Sub scutul meu protector, sub scutul lui Fingal.
E 'nsus şi Soliflamma, stîndardul lui Morven

www.dacoromanica.ro

Şi glorios se ventulă; se 'nsuffleţesce câmpul
Tresare tótă inima, heroii se'nbărbată,
De bucurie saltă l'aspectul astui semn.
Emblema de victorii. — Cu aur semĕnată
Fâltâie Soliflamma, velă d'azur nopturnă
Fâşie svolătóre din bolta înstellată.

Attunci regele-magnu s'adressă şi mai ḑice:
Vedeţi óstea Loclinului cum ruptă se desparte,
Şi pare o pădure de tari şi vechi stejari
Pe unde trece focul, şi arsă ici şi colo
Rărită de incendiu, se pot vedé printr'ênsa
Din firmament fragmente, şi nóptea meteore
Svolând din queea parte.

Vedeţi dar fiă-quare din duci şi căpitani
Amicii mei de arme, allégă'şi şi attace
Quâte-o grămmadă 'ntrégă din inemicii noştri.
Si pentru quŏ ne bravă şi ne oppun o frunte
Que suveran ne 'nsultă, pentru aqueea ênsuşi
Nici unul dintre dênşii să nu mai pótă-ajunge
Cu fuga l'a lor nave.

— Eu unul iau assupră'mi pe ducii-aqueia sépte
Que 'mi au venit aicia din marginea lui Lano;
Mĕ 'ncarcu să le puiu capul. Din toţi respunse Gallu
— Al Inistorei rege să fiă dat pe mâna'mi
Adaosse Oscar.

www.dacoromanica.ro

— P'al Inistorei rege lassați'l p'a mea mână,
Prorupse 'n neastêmpĕr Connal cu sânge rece
Şi inimă d'oçellu.
— Mudan or eu de sigur dormi-vommu astă sĕră
Jos pe pământ, prorumpe şi junele Dermid.
Iar eu pussessem ochii şi 'mi am alles nemicul
Pe cruntul, bellicosul tyrannul de Terman
Şi n'aveam d'a mai ḑicce nici alta d'a mai facce
De quât or mort acolo or la Fingal 'nainte
Cu scutul lui pe umeri.
Vĕ duceți, şi 'nainte cu glorie, victorii
Heroi mei şi principi! Făcù urări Fingal.
In quât è pentru mine, cu a melle carunteţe,
Eu cu Swaran m'oiu punne.
Attunci cà mii de vênturi que bat înfuriate
Si spulbĕră, restórnă tot que le stă 'nainte,
A nóstre batallióne se 'mpart şi se răped
Assupra inemicilor. — Echoele lui Cromla
Resună 'ndepartare.
Cum 'ți aşu descrie tóte înaltele bravure
Que-au illustrat atâta pe bellatorii nostri?
In astă luptă mare, ş'horribilul ammesticu.
O scumpa mea Malvina. o filia lui Toscar!
Ne-erà mâinele pline şi fumengând de sânge,
Şi cetele Loclinului, superbe disperate

www.dacoromanica.ro

Cadea în mare-amestecu şi una peste alta
Cum cadu maluri surpate din muntele lui Cromla.
Ori-undè erà ai noştri, venià în urma nóstră
Acolo şi victoria. — Toţi ducii pîn'la unul
Toţi Capitanii nostri 'şi au împlinit în tóte
Cuvêntul que 'şi au dat.

Ai stat fórte adessea apprópe lungŏ rîuri,
La appele lui Branno, o filia lui Toscar,
Şi sînu'ţi virginale s'înflà si s'ardicà
Cà puful alb al lebedei que 'nnótă lin pe apă,
Pe faça'i cristalină qând zephyrii îi suffiă
Goflatele ei arripe. Acolo 'n multe rônduri
Vei fi vĕḑut adessea un sóre învelat
D'o cĕţă aurie, şi descindênd cu 'ncetul
Către appus din dosul unor roşatici nori;
Ţi s'a 'ntêmplat iar póte să veḑi nóptea adunâudu'şi
Pe munte-a salle umbre, quând vêntul suffiă 'n vortici
Si muge şi turmentă resunetele 'ntinse
In văile profunde, şi grândinea quŏ bate,
Şi tunetul quŏ bubue, şi fulgerul cum şerpuie
Şi stâncele calcina; şi spiretele tóte
Cum suie şi se 'nalţă, pe raḑe de focu svólă,
Torrente destructóre cum vijie în valuri
De sus din culmea munţilor; Hei bine, o Malvina,
Tot ast-fel, o copillă, urlà, tunà în trăsnet

www.dacoromanica.ro

Şi spiritul Resbellului în astă ḑi funestă.
De que să plângi, copillă, o vergine illustră,
Onórea ţerrei melle. Lamente-se şi plângă
Feoiórele Loclinului, quŏci óste li se dusse.
Cu miile străinii din ţérra depărtată
Cu miile căḑurŏ, ş'al lor sânge roşit'a
Alle vendictei arme, şi armele victoriei.

. . . . . .

. . . . . .

Attunci Fingal luptânduse vĕḑù întru durere
Căḑênd din lovitura'i un luptător da prode
Herou necunoscut,
Disgratiat bellator! i se tîrrà 'n ţerrênă
A lui căruntă cómă şi cautà la rege
Cu ochii sĕi muranţi.
— Ah! fost'a qua de mâna'mi să peri, o svênturate!
Strigò Fingal din sufflet quând îl recunoscù
O tu al Agandecchei amicu quel dupŏ urmă!
Veḑut'am pentru dênsa curgênd a talle lacrĕm'
Subt bolţele lugubre lui Starno paricidul.
Tu nu ai fost complice de assassini codarḑi
Ai fost ênsuşi nemicul nemicilor yictimei;
Simţişi aquea durere que şi eu am simţit'o;
Ş'apoi de amea mână să pei, o svênturate!
Ullin, înalţă tomba a fiiului lui Mathon,

www.dacoromanica.ro

Şi 'n cânturile talle adaoge-al lui nume
Pe lângŏ-al Agandecchei, al verginii amate
Que-o plângu âncŏ şi-acuma cu nopţile întrege.

Din fundătur' ascunsă a grottelor lui Cromla
Se auḑià clangórea bătăiei omucide.
Attunci Cuchullin chiamă pe bravul sĕu Connal
Şi pe Carril mintosul. La vocea lui heroii
Cărunţi unul cà altul, cu lăncile în mână
S'avantă, şi se uită şi vedu din depărtare
Al bătăliei sânge cà valuri ondulênd
Quând vênturile mării în furia tempestei
Le-asvîrle peste ţermuri.
L' aquest aspect horribil s'aprinde Cuchullin
Si 'ncruntă-a lui sprêncénă. — D'o dată pune mâna
Pe gladiu, moştenirea que-avea dela străbuni
Si'l face greu să vibre. Din ochi schitei de mórte
Spre inemici răpede. De trei ori va s'alerge
In miḑlocul bătăiei, de trei ori îi reţine,
Connal a lui ardóre, şi'i ḑice allinându'l
O Domnu, şi mare rege caliginósei insuli,
Fingal triumfă astăḑi; que vrei să iei o parte
Din gloria'i legală? El, uite quŏ depradă,
Distruge cà tempesta.

www.dacoromanica.ro

— De este-aşà, Carrile, te du şi felicità
Pe regele Morvennlui. Indatà que armata
Loclinului s'a sparge, şi va perì cum pere
Torrentul dupŏ ploie; în datà que tăcerea
Pe câmpul bătăliei va fi predomnitóre,
Te du . . . şi a ta voce o fă să se audă
L'a lui Fingal urechie, şi cântă alle lui fapte
Victoria'i celebră. Du lui din a mea parte,
Du'i gladiul aquesta, al lui Caithbat străbunul
Quŏci Cuchulliu de astădi nu mai è demn să pórte
Nici să mai ţiiă armele que'i vin dela părinţi.
O umbre solitarie, din muntele lui Cromla.
O generóse spirite heroilor celebri,
Fiţi de acum cu mine, veniţi spre consolare
In grotta solitariă que'mi am alles din tóte
Qua să'mi ascundu durerea, qua să'mi ascundu ruşinea.
Ci vai! quŏ al meu nume s'a şters diutre heroii
Dilecţi a renumirii.
Cà rada de lumină lucit'am şi-am trecut
Trecut-am cà şi dênsa; şi per cum per vaporii
Que îi dissipă vêntul quând alba dimineţei
Se varsă pe colline. — Nu'mi mai vorbì, Connale,
De arme şi de lupte, quŏ gloria 'mi è mórtă.
Remâi cu sănĕtate! mĕ ducu departe-a geme
A geme pîn's'a şterge a paşilor mei urmă.

www.dacoromanica.ro

Si tu a mea Bragelă, consórtĕ svênturată,
Mai mult eu înainte'ţi nu pot să mai apparu
Pentru quŏ sunt învins.

www.dacoromanica.ro

CANTUL V

www.dacoromanica.ro

CANTUL V

Cuchullin şi Connal vedu pe Fingal şi pe Swaran luptânduse corpu la corpu. -- Swaran este învins. Ossian şi Gallu sunt însărcinaţi cu a'l preveghià. — Fingal urmăresce inemicii. — Episod al lui Orla unul din capii din Laclin. — Mórtea lui Ryno filiul lui Fingal. — Bardul Ullin cântă amorile lui Lamdarg şi Gelchossa. — Cuchullin se retrage în munte spre a'şi plânge gloria şi amicii perduţi.

Pe spatele lui Cromla Connal stând în picióre
Lui Cuchullin adressă cuvintele aquestea:
O filiu al lui Semo, de que întristarea-aqueasta?
Te uită, amicii nostri triumphă pretutindeni;
Si quât è pentru tine, renumele îţi este
In de ajuns celebru qua să mai ai durerea
Să fii gelos d'o luptă în quare a ta lance
Nu a luat vr'o parte. In de ajuns Bragela
A ta consórte demnă, d'atâtea ori ş'atâtea
Eşită înaintea heroului sĕu soçu
Quând ellu la alle salle venià triumphător,

www.dacoromanica.ro

Victorios ferice. — Nemicii tĕi attuncia
Stà cu terrêna 'n gură şi muţi în a lor grópă,
Şi bardii împlea aerul de laudele talle
Cântând a talle fapte.

— Veḍi pe Fingal Connale, te uită cum avanţă
Şi incendiul torrentele, tempestele sunt viia
Imagine întrégă a forţei lui quei mari
Ferice d'al tĕu popol, Fingal! de el ferice!
Quŏci braçul tĕu se luptă combate pentru dênsul
Tu esci din heroi primul; tu, prode 'n bătălie,
Quel mai prudent în pace şi quel mai cu sciinţă
Din toţi regii din lume.

Vorbesci? ai tĕi bellatori suppuşi, dau ascultare.
Oçellul tĕu resună? Nemicii se 'nspăimêntă,
Ferice d'al tĕu popol! Fingal, de ellu ferice!

Dar quine-e gigantescul bellator formidabil
Que pasă, şi cu pasul şi calcă un cadaver?

— Şi quare, quine altul ar' cuteḍà să viiă
Să sfide façă 'n façă pe regele Fingal,
De quât fiiul lui Starno. — Te uită şi contêmplă
La lupta-amênduroro.

Assupra Oceanului aquest fel doĕ spi̧rite
Se cértă pe domnia, imperiul tempestelor,
Şi sus de pe collină aude vênătorul
Al forţelor lor uet, şi valurile vede

www.dacoromanica.ro

Înflânduse suinduse spre ţermurii d'Arven.
Connal vorbià aquestea quând amêndoi heroii
Se întêlnirŏ 'n façă în miḑlocul bătăiei.
Al luptei bellatorilor căḑênd de pretutindeni.
Ciocnirea armaturelor înspăimêntà câmpia.
Terribilĕ fu lupta între aqueşti doi regi.
Fulger aşià din ochii amênduror bellatori;
Se spargu ambele scuturi şi amêndoĕ coifuri
La unul şi la altul le svólă în bucăţi.
Şi unul ş'altu-aruncă trunchiatele lor arme.
Şi se răped s'appuce cà 'nclesce p'adversariu.
Sunt corpu la corpu acuma; nervósele lor braçe
Sunt unul peste altul, se strâng unul pe altul,
Se tragu şi se balancă la drépta şi la stânga;
In strângerea de mórte li se desvóltă muschii
Şi nevrele se 'ncórdă; şi quând a lor furóre
Işi desvoltŏ în fine şi ultimele sforţuri,
Collina sbucinată d'a lor sgnduitură,
Tremŏ cà de cutremur sub paşii lor înfipţi
A lui Svaran vigóre infine se deséca,
Mai gôfiie şi cade.
Pe locu Domnul Loclinului è şi în férre pus.
Aşà vĕḑuiu o dată pe muntele lui Cona
Que ochii mei acuma nu pot qua să'l mai vadă
Aşà vĕḑuiu o dată gigantici doĕ stânce

www.dacoromanica.ro

De forţa înpetuósă unui torrent terribil
Din basile lor smulse. Intregul lor cu totul
Clinat unul spre altul, s'appropià ; şi cima
Pinilor de d'assupra se attingea în aer.
Nu mult, şi amendoĕ căḑurŏ în preună
Attuncia derîpate şi rostogol ammesticu
Cu arburi ş'alte stânce schimbà la rîuri cursul ;
Ruinele roşatice surpatelor pămênturi
Lassarŏ să 'nspăimânte în fórte de departe
Pe căllĕtori pe calle.

» Copii mei ! strigat'a Fingal triumphător,
Pe regele Loclinului îl lassu pe mâna vóstră
Vedeţi să nu vĕ scape, fiţi voi prevegietorii.
Quŏci are-atâta forţă quât forţa-a mii de valuri
Unite în mânie. Şi braçul lui cà mórtea
E de fatal terribil. A stirpei lui vigóre
Unită şi întrégă îi întăresce membri ;
Ferru oçelit îi face.

Tu Gallu, brave bellàtor, tu Ossian dilecte,
Sub custodia vóstră è fratele-Agandecchei.
Urmaţi'l, consolaţi'l, şi pacea, voia bună
In întristatu'i sufflet da bravi restabiliţi.

Iar voi, Fillan şi Ryno, Oscar, nu làssaţi arma
A tot que mai remasse din inemicii nostri,
Qua nici o dinióră să mai cuteḑe o navă

www.dacoromanica.ro

Să viiă să profane călcând mările nóstre.
Plecarŏ, şi svolarŏ cà fulgerul de răpeḑi.
Fingal cu pasuri gravide urmându'i naintéḑă
Cà norul quare duce peste sub dênsul fulger.
'Naintea lui schinteie rescapĕră din gladiu.
In calle întêlnesce un june bellator.
Erà unul din capii Loclinului, şi'i ḑice;
Cà quine è aquella que stă atât de mândru
Cu cotul sĕu pe stâncă? Torrentul îi stă contra.
Superba'i conteninţă annunţă un herou.
D'allături are scutul, şi lancea'i se înalţă
Cà arbure 'n deserturi. — Flăcăule, esci óre
Din inemicii mei?
— Sunt unul dintre filii Loclinului, respunse
Bellatorul; şi braçu'mi a resturnat atâţia
Dintre amicii tĕi.
Soçia mea în lacrăm' şi 'n dor m'asteptă-a casă;
In van ânsĕ, quŏ Orla a casă nu mai vine.
— Vrei să te dai cu bine? sau vrei a te luptà?
Fingal îl mai întrébă. — Nemicii nu triumphă
Quând sunt cu mine 'n façă. Amicii tot d'auna
In domele'mi regale sunt omeniţi cu tóte.
Urmeaḑă-mĕ străine, şi vino să ici parte
La sĕrbătórea nóstră; să facem în preună
O bună vênătóre.

www.dacoromanica.ro

— Nu, îi respunse Orla, eu nu sunt cu quel tare
Şi nu dau ajutorul de quât quellui căḑut.
Iar gladiul şi braţu'mi nu îşi aflarŏ âncŏ
Un semeni pînŏ astăḑi. — Infrunt darŏ Morvenul
Şi îl braveḑu în façă, bravând pe al lui rege.
— Nu, Orlo, nici o dată Fingal nu are semeni.
Trage din thécă gladiu şi-allegeţi adversariu
Din numerósa óste heroilor mei toţi.
— Dar que! ór' Capitanul refusă d'a se batte?
Din tótă-a lui famillie, Fingal singur mai póte
Fi demn d'a fi rivalul lui Orla. — Ci, o rege,
Tot bellatorul cată să péră şi-el o dată;
Şi daqua'n astă luptă va fi să cadu în fine
Fă'mi grópa, şi mĕ punne în miḑlocul lui Lena;
Şi fă qua să domine mormêntu'mi peste tóte,
Şi peste mări trimitte ast gladiu al lui Orla
La buna lui consórte, să pótă cà o mumă
Cu lacrĕm' să'l arate la fiiul sĕu adessea,
S'apprinḑă 'ntr'alui sufflet amorul bataliei.
— Disgraţiate june adaosse Fingal
De que prin aste vorbe deştepţi a mea durere?
In adevĕr quŏ vine şi ḑioa dupŏ urmă
La fiă-que bellator, şi cată qua să móră,
Şi quŏ alle lor arme mâncate de rugină
Să fiă suspendute sus pe păreţii casei

www.dacoromanica.ro

Să stea întru vedere spre-exemplu la copii
Aqueastă-ata dorinţă va fi 'mplinită, Orla.
Iţi voiu 'nălţà mormêntul, şi bella ta soţie
Va plânge p'armatura'ţi.
Eşirŏ dar la luptă, şi ambii se luptarŏ
Pe câmp, pe hérbă verde. Ci Orla erà debil
Quŏ îi stătusse braţul. — Al lui Fingal greu gladiu
Se lassă cu putere şi drept în doĕ scutul
Lui Orla îl despică. Bucătile lui svólă
Şi cad jos lucitóre cà luna 'n mieḑul nopţii
Resfrântă assupra undei.
— O rege al Morvenului, ardică al tĕu gladiu
Şi îmi străpunge sînul. — Cà vulnerat în luptă
Eu remassessem singur; d'amici abandonat,
Quine putea să scie de trista mea sventură.
Am vrut dar să am mórtea luptându-mĕ cu tine
Quŏci astă aventură va ducce al meu nume
Pe marginea lui Loda şi va puté să-ajungă
Pinŏ l'amea dilectă 'ntr'a ei singurătate
Unde 'n asyl trăiesce cu suvenirea mea.
— Aqueasta nu se póte, respunse lui, Fingal
Tu nici o dinióră nu vei perì de mâna'mi:
Eu voiu qua ta consórte să te mai vaḑă-o dată
Pe marginea lui Loda. Eu voiu qua vechiu'ţi tată,
Que póte nu mai vede, să'ţi mai auḑă vocea

www.dacoromanica.ro

Şi să te ia în braçe.
— Nici tată, nici soçie nu au să să mĕ mai vaḑă
Quŏci am să mor aicea în văile lui Lena.
Străinii bardi vorbì-vor de mine, d'a mea sórte . .
sunt vulnerat de mórte, şi, uite, baldricrul
'Mi ascunde a mea plagă... Il smulgu de l'al meu sîn,
Şi îl aruncu la vênturi . . . »
Sângele'i curge negru, şi gôlgôie din peptu'i
Îi pere-ori que putere, îngălbenesce, cade.
Fingal plin de durere, se plécă spre heroul
Que 'n braçele lui móre.
S'adréssă dupŏ-aquestea la junii sĕi bellatori:
Fillan, Oscar, le ḑice, copii, 'nalţaţi mormêntul
Lui Orla, şi îl puneţi să stea aquì 'n repaos.
In locurile-aquestea, departe de murmura
Lui Loda, şi de parte de 'ndolorata'i sóçă.
Copii bellatorilor vedé-vor într'o ḑì
Al lui arcu pus d'assupra pe murii casei salle
Şi vor cercà cu toţii invan să 'l încovoie.
Ai lui zăvoi vor plânge, urlà-vor de durere
Errând peste colline; şi férele selbalici,
Que n'avea de el pace, vor fi fórte voiósc
Quŏ au scăpat de dênsul. E pentru tot d'auna
Şi desarmat cu totul aquest terribil braçu,
Que-a secerat atâţia, ş'atâţia mari heroii!.

www.dacoromanica.ro

Să sune acum cornul, şi vocea înalţaţi,
Copii mei, urmaţi-mĕ, aidem către Swaran
Şi să petrecem nóptea voioşi în bucurie
Victoria serbând.

Fillan, Oscar, şi Ryno, Svolati peste câmpie...
Dar unde esci tu, Ryno? tu filiul victoriei,
Tu nu aveai învĕţul de a respunde 'n urmă
L'a tatălui tĕu voce.

Ullin attunci respunse, Ullin primul din bard,
E sus heroul Ryno cu umbrele străbune,
Cu-a lui Trathal strămoşul, cu umbra lui Trenmor.
S'a dus, nu mai è Ryno, şi corpu'i fără viaţă
E 'ntins fără 'ngropare pe al lui Lena câmp.

— O vai! Fingal suspină, que! Ryno quel mai ager
Din fiii mei la cursă, quel quare 'ntindea arcul
Mai răpede din toţi!
Abià am avut timpul, copille,-a te cunósce!
De que aşà de june, o fĕtul meu sà piei?
Repausă în pace sub plantele lui Lena.
Nu mult ş'oiu fi cu tine; nu mult şi a mea voce
Va fi cu totul stinsă, şi nu te va mai plânge,
Currênd, şi se va sterge şi urma mea d'aicia
Ci bardii au să cânte un nume, nisce fapte
Şi petrele vor spunne de lupte de victorii,
Va sci posteritatea qu'a existat Fingal.

www.dacoromanica.ro

Tu ânsĕ, o copille, perişi aşà de june,
Quând bardii nu cântarŏ să 'ntindă-al tĕu renume.
Ullin bard venerabil, ia harpa pentru Ryno
Şi spunne que valóre ar fi putut să aibà
Şi que herou în lupte ar' fi putut să fiă.
Te duci, şi bună calle, tu quare tot d'auna
Erai primul în luptă, în câmpul de bătaie;
Şi tată-teu ferice te învĕţà la luptă
Să împumni, să răpeḑi lancea... Ci tată-teu d'acuma
Mai mult nu te mai are! — Quel mai frumos, mai june
Din tótă a mea casă, te duci; şi ochii mei
De astăḑi înainte nu te-or vedé mai mult!
Copille, bună calle!
Curgea lacrăm' din ochii heroului şi rege
Plângea Fingal copillul que-atât de redutabil
De june ajunsesse ori-quând erà în luptă.
Şi quine-e bellatorul d'a quăruia valóre
Ne Spuneḑ aquest mormênt?
Mai ḑisse generosul Fingal plin de durere,
Vĕḑu patru petre aicia de muschiu accoperite
Que arată quŏ 'nainte'mi è négra locuinţă
Unde remâne mórtea. — Aquì junele'mi Ryno
Aquì să dórmă 'n pace.... Se póte qu'aqui jace
Vr'un bellator celebru, şi và 'nsoçì pe Ryno
In stanţele de aburi, în câmpii-aerieni.

www.dacoromanica.ro

Ullin, ia harpa, cântă, şi addu-ne a minte
De triştii şi tăcuţii locuitori ai tombei
De au bravat pericole şi n'au dosit din lupte,
Attunci şi al meu Ryno, de parte de ai sĕi,
Vă reposà în pace, apprópe de heroi.
Şi începù să cánte cu dor inspirat bardul,
« Aquì dorm în tăcere doi mari dintre heroi
Lamdarg ş'Ullin superbul stau muţi sub astă tombă.
Dar quine e aqueea que graţios surrîde
Din norul de d'assupra şi îşi arătă faça
Şi blândă şi voiósă? — Au este al tĕu sufflet
Bellissimă 'ntre vergini, o fiica lui Tuathal!
De que astă palóre? Gelchossa dormi, tu óre
Sub ast pămênt cu-heroii pe quari-a ta belleţe
Pe amêndoi 'iaddusse a fi nemici de mórte?
Ai fost Gelchossa-amorul la mii de bellatori
Ci numai Lamdarg singur a fost amat de tine
Intr'una dintre ḑille se scólă el ş'ajunge
La turrele antice, la turrele de Selma.
Bătênd în scutu'i ḑicce: Gelchossa unde este
Quea vergine-adorată, blonda şi bella filie
Lui Tuathal măritul? Am fost lăssat'o-aicia
In domele legale palatului de Selma
Plecând spre a combatte p' Ulfadda quel feroce.
— Lamdarg, revino 'n dată, quŏci eu astept aicia

www.dacoromanica.ro

Ş'astept întru durere 'i a ḑis ea suspinând.
Al ei sîn d'alabastru se ardicà 'n suspine
Şi faça ei bellissimă erà 'mmuiată 'n lacrem'
Ci quând el se întórse, ea nu eşi 'naintea
Amantului să puiă pe fruntea lui coróna
Al batăliei premiu.
In casele în quari veghià anxietatea
Acum erà tăcerea, de nicăiri vr'o voce
De bardi nu s'audì.
« Eu nu mai veḑu pe Brano, pe credinciosul câine
Sărind de bucurie 'naintea lui Lamdarg.
Si scuturandu'şi lanţul. — Pe unde é Gelchossa
Amorul meu Gelchossa? Pe unde este filia
Lui Tuathal măritul? »
Aşà 'ntrebà heroul cu dorul sĕu în sufflet.
Iar Ferchios respunde: Lamdarg, Gelchossa póte
Quŏ este sus pe Cromla cu bunele'i surate
In urma căpriórelor, ea póte quŏ vênéḑă.
— Ci nu s'aude Ferchie, nimica dela munte
N'auḑu nici un resunet în selbele lui Lena;
Nu veḑu nici căprióră sărind pe unde-vá
Nici câini să urmărească. Eu nu veḑu pe Gelchossa,
P'amorul meu Gelchossa.
Tu o Ferchiu du-te, adaosse heroul,
L' Allad quel venerabil si'l află 'ntr'a lui stâncă

www.dacoromanica.ro

A lui colibă este un cercu de multe petre.
El sci-va să ne spuiă pe unde e Gelchossa.
Al lui Aidon filiu o plécă şi ajunge
Si ţice la urechiea lui vechiul scie-multe
« Allade solitariu, lĕcuitor al stâncei,
Cu mulţi anni esci pe tine, şi multe poţi a spune
'Ia spune'mi que'ţi vĕdu ochii?
— Eu veţu ţisse bĕtrânul, veţu pe Ullin fierosul
El cà un nor de trombă venì neguros fórte
Si murmurà un cântecu sinistru cà şi vèntul
Que urlă prin pădure quând este desfrundată
Intró ast-fel în curte în sallele de Selma
Intrând strigă şi sfidă:
« Eşi să te veţu Lamdarg, eşi invincibil braçe;
Ullin te chiamă-afarŏ, vin să te lupţi cu dĕnsul
Or cede'mi pe Gelchossa.
— Lamdarg nu este aicia, respunse fata-mare
S'a dus qua să combata p' Ulfadda quel feroce.
Lamdarg ânsĕ nu scie, n'a învĕţat a cede
Şi află quŏ va batte un fĕt de Cairbar
— Tu esci gentilĕ, bellĕ, o fata lui Tuathal
Eu nu sciu multe, scumpo, te iau cu mine-a casă
Gelchossa va fi preţul curagiului meu unicu
Mi'ţi stau trei ţille-aicia pe muntele lui Cromla
Ş' aştept reînturnarea aquestui bellator,

www.dacoromanica.ro

Ş' a patra ḑi, Gelchossa să scii quŏ esci amea,
De va dosì rivalul cu mine d'a se batte. »
Allad, ajunge, ḑisse intrepidul Lamdărg,
Fiă cu tine pacea şi 'n visuri şi aievea.
Inbucă cornul Ferchie şi sună să auḑă
Ullin de unde este din selbele lui Cromla.
Şi furios s'avanţă, collina iute suie
Şi murmură la cânturi tot d'alle de bătaie
Ajunge sus pe culme, s'arrestă cà şi norul
Cui vêntul îi tot schimbă şi feçele şi forma
Din creştetul collinei, o pétră směsurată
O dă 'n valle de rîpă s'ajungă 'n jos cu uet.
Aşa îşi da el semnul semnalul de bătaie
Să dea qua să priceapă.
Din fundul locuinţei Ullin aude pétra
De bucurie sare să 'ntempine 'nemicul
Impumnă 'n dată lancea, a tatălui sĕu lance;
Incinge al sĕu gladiu, şi un surrîs sinistru
Îi illumină faça. — Cà tulgerul în nópte
Îi schinteià pumnalul în încordata'i mână
O plécă în tăcere şi flueră cà şerpii.
Gelchossa îl şi vede suind ast-fel collina
Se sperie şi 'şi batte frumosul sîn que'i saltă.
Tăcută, lucrĕmósă de fricà se 'nfióră
De sórta lui Lamdarg.

www.dacoromanica.ro

Ei le făcură grópa, le ardicŏ mormêntul,
Şi pusseră într'ênsul trei mari infortunaţi.
Mormêntul è aquesta que-avem 'naintea nóstră
Consolă-te, o rege, quŏci Ryno al tĕu filiu
Va reposà aicia dormind cu mari heroi.
— Aşà, al lor renume venitu-mi-a adesea
L'auḑul meu, respunse Fingal îndolorat.
Fillan, Fergus, adduceţi aici corpul lui Ora
Qua Ryno să se 'ngrópe aquì c'un adversariu
Que a fost demnu de dênsul.
Plângeţi, fetele melle, voi vergini din Morven
Şi voi plângeţi assemenea, voi fetele din loda;
Quŏci amendoi heroii crescea cà doi 'nalţi arburi
Pe verḑile colline şi amêndoi căḑurŏ
Cum cadu în torrent arburii, quând prĕvaliţi în largul
Torrentului que sécă, se vesteḑescu, se uscă
La vêntul dela munte.
Oscar, tu căpitane al junilor bellàtori,
Auḑi tu cum perirŏ da bravi aquesti heroi?
Cà dênşii şi tu lasă renumele din urmă
Cà dênşii fii objectul de hymne dela bardi
In guerra erà terribili, minaţioşi la faţă
Ci Ryno erà dulce şi blând şi lin în pace.
Erà graţios, splendid cà arcul radios
Al ploiei quând s'arată încovoiat pe rîuri

www.dacoromanica.ro

Şi quând sórele appune silençios pe Mora,
O quel mai bel şi june din toţi ai mei din casă,
O scumpul meu, tu Ryno, reposă dormi în pace
In braçele lui Leua pe verdea lui câmpie.
Şi vommu venì la tine şi noi, scumpul meu june,
Quŏcì bravul, quât să fiă, cată să péră o dată.
Ast-fel 'ţi erà durerea ş'ast-fel plângeai, Fingal,
Pe corpul fărŏ viaţă al fiului tĕu Ryno.
Quât póte dar să fiă durerea mea d'acerbă?
De quând te perduiu, pater, nici vocea'ţi se aude,
Nici ochi'mi plini de lacrem' mai pot să te mai vaḑă.
Adessea în durerea 'mi, cu totul solitariu
Mĕ ducu să cat repaos l'al teu mormênt apprópe
Şi mĕ ranimu, cătându'l cu tremulante mâiui;
Il pipăiu şi simţu pacea. — Imi pare quâte-o dată
Şi credu quŏ'ţi aud vocea, şi è numai murmura
A vêntului que trece. De mult ai închis ochii,
Fingal al meu genitor, şi suveran arbitru
Al luptelor celebre aḑi dormi eternul somn.

Gallu, Ossian şeḑusserŏ pe hérbă înflorită
Lungŏ Lubar pe margini, fiind Swaran cu dênşii.

www.dacoromanica.ro

Eu începuiu cu harpa spre-a-allină intristarea
A regelui Loclinului. Ci fruntea'i erà cruntă
Cărcată de regrete. Adesea 'ntorcea ochii
Dolenți către câmpie, gemea profund heroul
De perderea și mórtea atâtor bravi bellatori,
Attunci 'mi ardicaiu ochii spre muntele lui Cromla
Și am vĕḑut pe fiiul lui generosul Semo.
Trist și târḑiu în passuri, se retrăgea cu 'ncetul
La grotta solitariă, caverna dela Tura.
El le vĕḑusse tóte pe câmpul bătăliei
Și lupta și bravura, disfata de o parte
Victoria de alta. — S'ammestecà într'ênsul
Durerea, bucuria, și armatura'i tótă
Lucià pe ellu cà fulger. — Connal venià în urmă'i
Cà dênsul de încet.
Și Disparurĕ ambii la valle dupŏ munte.

. . . . . .

Apprópe d'un torrente cu undele spumóse
Este intrarea grottei la cósta unei stânce;
Un arbure se 'ncliuă ș'accopere cu umbra'i
Acolo vêntul muge, și gôndul îi respunde.
Tăcut fiiul lui Semo acolo se retrasse
Din cuget nu'i mai esse perduta lui bătaie,
Și lacreme amare curgea din ochii lui.
Plângêndu'și cu durere a sa glorie stinsă.

www.dacoromanica.ro

Să cânți numele aquesta în ḑille de serbare,
In stanțele lui Branno; și adesea auḑirŏm
Pe bella ta cónsórte unindu'și a sa voie
Cu-accordurile nóstre. A-și cântat o dată
A lui Cormac cădere, a junelui bellator
Que a murit victimă l'amorul pentru dênsa.
Vedeam, stând lûngŏ tine, curgându'i din ochi lacrem',
Cum și din ai tĕi, o brave, ș'al bravilor demn duce
Plângea, ea virtuósa, de sórtea aquestui june,
Que-a fost respins de dênsa. O! quât erà de bellă
Cà om și cà consórte, în tóte virtuósă
Evir-Allin quea bellă! Și pînŏ 'n quât virtutea
Intrece și eclipsă ori-quare frumusețe
A sóçelor de façă! . . .
— Nu 'mi mai adduce a minte, 'iam ḑis nu'mi turburà
Indelungatul dolliu. La-ei resuvenire
Simți inima în mine de dor a mi se sparge,
Și ochii mi se 'nnécă de lacrĕme amare . . . .
Aḑi sub pămênt culcată ea dórme somnul păcii.
Aquea femee scumpă și candită, adorată
Aḑi numai suvenirea aquestor qualități
Mai are dupŏ sine.
Aidem pe hĕrbă verde, o barde inspirat,
Și fă să ne resune accordurile talle.
Imi place a talle cânturi c'al primă-verei Zephyr

www.dacoromanica.ro

De que nu eşci cu dênsul Bregala credinciósă
Spre-a'i îndulcì amarul ş'a'i allinà durerea?
O! quât a ta imagine i s'ar resfrânge 'n suffiet
Cà sórele 'ntr'o apă! attuncia cugetarea'i
Ar' fi mai stêmpĕrată prin scumpa suvenire!
Aquesta 'l ar distrage din cugetele negre.
Dar quine è bĕtrânul cărunt, albit cu totul
Que vine către mine? — E cantorul heroilor.
O venerabil cantor, Carrile salutare!
Tu voce-harmoniósă cà harpa suspendută
La vênt pe murii Turei! Sunt dulci l'a mea urechie
Cuvintele 'nţellepte que esu din a ta gură
Cà roa que adapă în alba diminiţei
Câmpiele setóse de ursita căldurei.
Dar pentru que Carile, de que (de poţi a 'mi spunne)
Lasaşi pe generosul, pe bravul Cuchullin?
— Al bardılor bardmare, respunde şi Carril
Celebre Ossiane; De mult al teu renume
Mi 'nsuffiă venerarea, quŏçi cânturile talle
Au carmenii, virtutea d'a înalţà curagiul,
Şi d'a creà heroii.
Adesea a mea harpă a celebrat un nume
Amabil, respectabil şi adorat de toţi,
P' Evir-Allin quea bellă. Tu ênsuşi fórte adesea
Cu vocea'mi a ta voce ai însoit sà lauçi

www.dacoromanica.ro

Que ciripe cà passeri que, aude vênătorul
Uimit quând se destéptă din visul sĕu ferice
Şi crede quŏ aude tot vocea depărtată
A spiritelor blânde que locuescu pe munte

www.dacoromanica.ro

CANTUL VI

www.dacoromanica.ro

CANTUL VI

Inseréçă şi Fingal ordonă oserbare bellică, la quare assistă şi Swaran.— Bardul Ullin începe cântul de pace que totd'auna se cântă dupŏ resbel. Spune despre faptele lui Trenmor, bunul lui Fingal, în Scandinavia, şi despre nunta lui cu Inibaca filia regelui de Loclin, unul din străbunii lui Swaran. — Fingal dă libertatea lui Swaran şi îl lassă a se returnà la alle salle cu condiţiune de o pace eternă. — Nóptea se petrece cu preparativele despre departul lui Swaran, şi în cânturile bardilor. — Fingal întrébă pe Carril despre Cuchullin. — Historia lui Grumal. — Departul lui Swaran. Fingal face o partită de vênătóre şi consolă pe Cuchullin în grotta de Tura. — A loa çi Fingal se îmbarcă spre a se înturnà în Scotia la alle salle şi ast-fel se termină poema.

Şi umbrele de séra cà lungi vĕluri flotante
Accoperià 'nălţimele lui Cromla peste tot.
Se apprindea da rôndul stellele Mieçii-Nopţii
Sus pe d'assupra undelor a Mării de Ullin,

www.dacoromanica.ro

Şi schinteià cà ochii, cà nisce ochi de flacări
Prin fugitivii aburi que 'nundâ firmamentul;
De parte 'n fundul selbelor mugià cà un surd vêntul,
Tăcerea şi cu nóptea accoperià da lungul
Câmpul întregu al Mortii.

Şi tot resunà âncŏ, vibrà l'a mea urechie
Harmoniósa harpă a bardului Carril.
Cântà amicii soçii juneţei nóstre fragide,
Bellissimele ḑille a annilor quei tineri,
Quând noi de lûngŏ Lego, şeḑênd p'alle lui margini,
Făceam din mâna 'n mână să circule 'npregiur
A bucuriei cupă. — Echoele lui Cromla
Purtà peste deserte la alta dela una
Incântătórea voce, pînŏ s'audă morţii,
Şi suffletele-aquellora pe quari el cântà,
Trecea, trecea da rôndul pe din aintea nóstră
Şi fiă-quare 'n rôndu'i scotea capul din noru'i
Şi se plecà s'asculte hymnul que i s'adressă
Si laudele juste.

Aḑi nu mai esci, Carrile, şi fiă qu'a ta umbră
Să fiă fericită în noru 'n quare te-afli,
Şi viiă quâte-o dată să mĕ visite nóptea
In stanţa'mi solitariă! ... şi au nu este dênsa,
Amice, quare trece pe lûngŏ mine-adesea ?
Adesea'mi aud harpa coprinsă de fiori

www.dacoromanica.ro

Sub mana'ţi aereană, uşure cà zephyrul:
Quând o suspend de parte, debilile ei sonuri
Ajung pînŏ la mine cà plângere 'n suspine
De que 'n lungele ore de lunga mea 'ntristare
Nu vii să'mi ţii urîtul? De que nu'mi spui quând óre
'Mi oiu revedé amicii? Ci taci, dispari pe noru'ţi,
Si vêntul que 'l împinge îmi tremulă 'n urechie
Şi'mi înfióră pĕrul.
In questea, assupra clinei lui Mora, bellatorii
S'adună spre sĕrbare. Sute d'arburi antici
S'apprind şi flăcăreaţă l'a vêntului sufflare.
Ospeţul se începe, şi cupa bucuriei
Se împle şi circulă giur împregiur la masă.
Pe faça bellatorilor străluce voiea bună.
Swaran numai el singur cu fruntea încruntată
E mut şi 'şi bea amarul suspinele 'nghiţind.
Durerea, nessimţirea i se deping în ochi.
Adesea se întórce şi cată spre câmpia
Unde 'şi perdù si nume, si óste, şi speranţă.
Suspinul que'i mai vine nu'l póte înghiţì.
Fingal erà 'n picióre şi se ţinea în scutul
Que-avea dela părinţi.
A lui căruntă cóma de aer ventulată
Lucià la luminatul al focului de nóptea.
Nu'i scapă şi observă profunda intristare

www.dacoromanica.ro

A regelui Loclinului, si 'n dată se adressă
La primul dintre bardi.

«Ullin, începe îndată si 'ntonă hymnul păcii
'Mi allină si 'ndulcesce după bătaie sînul ;
Quŏ suffletul 'mi è saţiu d'a armelor clangóre
Que âncŏ îmi murmură şi îmi assurde-auḑul.
Voiu să le uit pe tóte,

«Resune mii de harpe, resune şi console
Pe regele Loclinului que este al meu óspe.
Să nu se depărteḑe de ţermurile nóstre
Fărŏqua bucuria sa intre 'n al lui suffiet.
Vr'o dinióră nimeni nu 'mi a eşit din casă
Farŏ să 'mi pótă ḑice din inima lui tótă
Remâiul sănĕtos.

Oscare, al meu gladiu a fulgerat bellatori,
Ci numai în bătaie. Pe locu que mi se lasă
Victoria înparte'mi, attunci gladiu 'mi tace
Depus în a sa théca, ş' offeru cu bucurie
Invinsului, din suffiet, a ospitalităţii
Consolatóre cupă.

Ullin îşi luŏ harpa şi începù cantarea.
Trenuor traià în timpii que sunt de noĭ departe
Ca soţiu al tempestelor plutià 'ntr'o dimineaţă
Pe valurile Nordului. — Crestele minacióse
A stâncelor Loclinului, si negura brumósă

www.dacoromanica.ro

Urlantelor lui selbe i se 'nălță 'nainte
Vĕḑute printr'o cétă.
Restrânse-albele vele şi jos saltò pe ţermuri
Spre a nu lassà din urma un monstruos mistreţu
Que depradà terribil a lui Gormal păduri.
Multi bellatori ş'atâţia au fost fugit să scape
De monstru formidabil. — Trenmor avêntò lancea
Si îl străpunse în locu.
Trei capi, marturii valorii facurò să s'audă
În ţérră pretutindeni de forţa şi curagiul
Heroului străin.
Şi regele Loclinului prepară o serbătóre
Şi învitò la dènsa pe junele Trenmor.
Ţinù astà serbare trei ḑille şi trei nopţi,
Şi 'n lupta destinată la capetul serbării
A armelor allegere se dette lui Trenmor.
În tot Loclinul nimeni, nu se aflò un prode
Să pótă să cuteḑe cu densu-a se luptà.
A bucuriei cupă se împle, se deşartă
Cu mare voie bună, trecênd din mână 'n mână;
Şi regele Morvenului erà din gura 'n gură
'Nalţat şi lăudat.
In revĕrsatul ḑillei a quellei de a patra
Trenmor întinse vele şi o plecò pe mare.
Primblânduse pe ţermuri şi aşteptându'şi vêntul

www.dacoromanica.ro

Din selbe depărtate să facă să încete
A mării nemişcare.
Attunci appare-un june locuitor silvestru.
Al selbelor Gormalului, în tótă armatura:
Frumósa'i capellură îi realţă splendórea
Din rumenea lui faţa. Erà braţele'i tari
Si albe că ninsórea. Surrîsul lui quel dulce
Da ochilor splendórea.
Către Trenmor s'avanţă şi'i ţice stăi heroe,
Stăi bellator ilustre, quŏ tu n'ai învins âncŏ
Pe fiiul lui Lonval.
Veţi gladiul aquesta! quam des a spart la scuturi
Si quine è cu minte se dă quam la o parte
De unde tragu cu arcul.
—O frumuşel bellator, îi ţisse Trenmor; află
Quŏ eu nu voiu combatte pe fiiul lui Lonval,
Quŏci braţul 'ţi è quam debil, şi du-mi-te mai bine
La căpriori pe munte; cu elle-o scoţi la calle.
—Mĕ ducu bucuros ţisse şi junele bellator
Dar voiu să ducu cu mine şi glădiorul tĕu.
Attunci l'al meu renumĕ părinţii mei saltà-vor
De bucurie mare, şi umbrele străbune
Se vor simţì beate; şi verginile tóte
Eşi-vor înainte, şi vor încongiurà
In laude, surrîsuri pe quel quare învinse

www.dacoromanica.ro

A lui Trenmor valóre ; ş'apoi din a lor sînuri
Eşì-vor la suspine, suspine de amor,
Şi'ţi vor admirà lancea pe quât îi este lungul
Quând mândru voiu purta-o, ş'oìu facce-o să lucească
In ochii lor la sóre.

—Pinŏ să'mi iei tu gladiul sau lancea, precum ḑici,
Mai răpede-a ta mumă a se te afle palid
Si 'ntins farŏ viaţă pe ţermul lui Gormal,
Si aruncându'şi ochii în lacrĕm' peste valuri
Vedé-va în departe navele plutitóre
Navele bellatorului que 'iau uccis copillul.

—Eu nu mĕ servu cu lancea luptându-mĕ cu tine
Îi ḑisse puiul selbelor, quŏci annii nu'mi nutrirŏ
Asà d'ajuns tăria, a braçului meu forţă.
A melle sageţ' ânsĕ au învĕţat strabatte
Pe inemicu departe.— la scótte'ţi de pe tine
Thoracele aquella, quŏ esci numai oççel ;
Şi uite, 'ţi dau exemplu : eu îmi aruncu p'al meu
Acum cu javelina, o rege de Morven. „

Pe quând vorbià aquesta, Trenmor pussesse ochii
Si contêmplà o fată. Erà suror-a bună
A regelui Loclinului. Aqueasta şi veḑusse
In sallele regale pe prodele celebru,
Si inima ei tótă d'amor se 'nflăcărasse.
El cum o vede-acuma, îi cade din mâini arma,

www.dacoromanica.ro

La-faţă se rosasce şi'şi plécă în jos ochii,
Uimiţi cà de un sóre; quŏci juna erà bellă,
Se ḑice ḑicătórea, quŏ poţi cătà la sóre;
La ea nu poţi să cauţi.
—O rege al Morvenului, îi ḑice fata mare,
Permitte'mi qua să cautu asyl în a ta navă,
Să scap de urmărirea fierósă a lui Corlo;
Amoru'i me 'nspăimentă: è negru cà tempesta,
Şi cruntul ast bellator de ḑece mii de lănci
Dispune la commanda'i.
— Bellissimă 'ntre verginі, n'ai témă, fii în pace.
Sub scutul meu protector, quo am dela părinţi,
Vei fi în siguranţă. — Cu lancile lui tóte
Nici Corlo nici oştirea'i nu m'or vedé fugind.
Trei ḑille 'ntregi heroul tot asteptò pe ţermuri;
Bucina lui trei ḑille resună pe coline,
Semnal de batalie. Ci Corlo nu se vede.
Attunci Domnul Loclinului descnide pîn' la Mare
Şi 'i dă în maritagiu pe bella Inibacca.»

Fingal luò cuvêntul, şi ḑisse, o Swaran!
Sângele tĕu quel nobil è tot aquella'şi sânge
Que curge şi în vinele nemicului Fingal.
Famillіele nóstre adesea s'au luptat
Sub baniera aqueeaşi. A lor rivalitate

www.dacoromanica.ro

N'a provenit în urmă de quât din interese
Ş' amorul despre glorie. Ci âncŏ şi adesea
'Şi au dat serbări ş' ospeţe, chiemându-se 'ntre sine,
Şi 'n ḑillele de pace încorunarŏ cupa
Augustă a amiciei . . . .

Să facem voie bună, risplendă bucuria
Pe încreţita'ţi frunte; ş'ascultă cu plăcere
A harpelor accorduri; quŏci marea ta valóre
A strălucit pe câmpul carnugiului şi luptei.
Cà fulgerul d'assupra abysurilor Mării
Iar vocea ta 'n bătaie se auḑià cà strigăt
A mii de bellatori.

Vrei darŏ, dimineaţă să dai semnul plecării
Şi p'alle talle nave să te întorni a casă,
O frate al Agandeccei? spre scumpa suvenire
Aquestei scumpe victime îţi facu din al meu sufflet
Ommagiul Libertăţii:— Vĕḑut'am, şi ţiiu minte
A talle nobili lucrĕm' cum se ammestecarŏ
Cu sângele aquellei infortunate verginі,
În stanţele lui Starno. Şi quând, spre resbunarea'i,
Vendicatoru 'mi gladiul vĕrsò rîuri de sânge,
Attunci numai pe tine am vrut a te scutì.

Preferi dar să ne batem? Allegerea 'ţi stă 'n mână;
Făcu quea que făcurŏ curtesii tĕi strămbuni,
Bunului meu Trenmor.

www.dacoromanica.ro

— Nu, rege al Morvenului, Swaran nu mai voiesce :
A se luptá cu tine — Te sciu din ḑioa-aqueea
A furiei lui Starno, din tristul lui palat
Şi nu erai mai mare la ḑile de cât mine;
Şi îmi ḑiceam în sine 'mi: «quând voiu putea să mânuiĭ
Cu-aqueea'şi forţă lancea cá nobilul Fingal ? »
D'attunci, noi combăturŏm pe clina cremenósă
A stâncelor Malmorului. A fost o mare luptă
Ş'atêt de memorabilĕ bătaiea din Malmor !
Şi bardii vor transmite la timpii fiitori
Numele vingătorului. — Apoi împins de valuri
Cu navele-mi cu totul spre ţérra ta fertilĕ,
'Mi ai dat ospitalitate şi serbători regali.
Ascultă dar, Fingal :
Din navele Loclinului mai multe îşi perdurŏ
Pe bravii lor belatori. Ia cá un dar din parte'mi
Vassellele aquestea; şi fii de tot d'auna
Amicul lui Swarau.
Si quând vr'o dimióră ai tĕi fii vor venì
Spre turnurile-antice a muntelui Gormal,
Voiu dà spre-a lor onóre şi sérbători ş' ospeţe
Si lupte d'exerciţiu va desvoltà elita
Si flórea ostii melle.
Iar regele respunse :
Fingal nu va ricepe nici nave nici pămênturi,

www.dacoromanica.ro

Al meu regat în sine, şi selbele 'mi întinse
Imi sunt d'ajuns Swarano. — Te du la alle talle,
Pe callea Oceanului, o frate domnu şi nobil,
Al Agandeccei frate. La venturile bune
Làssă'ţi albele vele; şi mâine aurora
Pe calle să te vadă spre munţii lui Gormal.
— O rege-al sĕrbătorilor, adaosse Swaran,
Esci generos în sufflet; şi fia fericirea
Şi pacea pretutindeni cu-aquest pre mare sufflet!
Ricepe a mea mână în semn de amicie
Permitte, o Fingal, qua bardii tĕi să plângă
Cu-aquellaşi dor, simţire pe toţi bravii bellàtori
Que au perit în luptă, şi fă qu'aquest pământ
Să îşi deschidă sînul şi să offere-asil
Şi fiilor Loclinului; şi petrele'-nălţate
Peste-alle lor morminte s'atteste d' al lor nume
Spre a puté vr'o dată ai nordului copii
Să recunóscă locul în quare-ai lor părinţi
Sciurĕ a se batte, quŏci au sciut să móră.
Vr'un vênător vr'o dată şĕdênd jos spre repaos,
Pe muşchiul astor petre să dică cu miraro:
« Aicea conbăturĕ Fingal şi cu Swaran
Heroi que-au stat o dată. „ Asà vorbind de noi,
Vor trecce a nóstre nume, la timpii fiitori
Din fii la fii, illustre.

www.dacoromanica.ro

— Quât pentru aḑi Swarane, gloria nóstră n'are
Nimicu quare să 'i semene, adaose Fingal;
Ci vai! avem a trecce, şi cà un vis a trecce;
Şi va domnì tăcerea o dată pe câmpia
Pe quare ne luptarĕm; si alle nóstre tombe
Vor remânè ascunse sub burieni şi plante;
Va trece vêuătorul, si nu va sci nimica
De locurile 'n quare vomnu fi noi în repaos.
In cânturile bardilor cu numele viă-vomnu
Ci unde va fi forţa a braçului tărie?
Carril, Ullin, Ossiane, o bardilor dilecţi
Ai spiretelor muntelui voi quari sciţi de viaţa
Heroilor din secoli que astăḑi nu mai sunt.
Cântaţi, celebraţi luptele şi faptele heroice.
Prin cânturile vóstre ne addormiţi durerea
Şi mai scurtaţi din lungul nesufferit al nopţii;
Şi fiă qua alborile sa ne-affle 'n bucurie! „
Aquestea Fingal ḑisse. — Suppuşi la a lui voie
In dată şi cântarĕm, şi sutele de harpe
S'unirĕ-harmonióse la hymnurile nóstre.
Intunecósa façă a lui Swaran senină
Şi se însuffletesce. Asà străluce luna
Quând norii risipindu-se, o lassă lină, bellă
D'argintcea 'i spledóre, senină 'n firmament.
Attunci Fingal d'o dată întrebă pe Caril;

www.dacoromanica.ro

—Dar Chuchulin que face? Que! filiul lui Semo
Retrasu-s'a cu totul şi pentru tot d'auna
În trista negurósa caverná dela Tura?
— Aşa este, o rege, s'a cufundat cu totul
In grotta dela Tura; gladiul formidabil
L'a lepĕdat din mână, si cugetul lui geme
Quând îşi adduce-a minte de trista lui disfată.
Al lui heroicu suflet è decorat de doliu.
Se uită şi-iar se uită la unicul sĕu gladiu
D'atâtea ori ş'atâtea înfipt în inemici,
Roşit de al lor sânge; şi astădi 'ţi'l offere,
Fingal, cà moştenire triumphurilor salle.
Ricepe'l dar, o rege, şi dă'i gloria stinsă
Svanită cà şi norii uşori que'i risipesce
Oceanicele vênturi cu céţa umedoasă.
— Nu pot să iau un gladiu purtat de Chuchulin.
Spune'i quŏ'i stim, curagiul, şi quŏ al lui renume
Nu póte qua să péră. — Quâţi şi mai quâţi heroi
S'au întêmplat să cadă, şi iarŏ 'şi înălţarŏ
Trophcele mai splendid pe câmpul bătăliei!
Şi tu Swaran, mai uită ori-quare întristare
Quŏci gloria renasce adesea din disfată.
E coperit adesea sórele în amiaqa,
Şi dupŏ nori, tempest respândo-a salle raqe
Cu mult mai strălucente pe culmele colinelor.

www.dacoromanica.ro

Grumal ora al Conei şi cap şi Domn bellator.
El căutà bătaiea pe ţermurile tóte
A armelor clangóre plăcea urechei sale
Şi sângele, carnagiul îi aţiţau ardoarea.
In una dintre ḑille descinde-cu-ai sĕi ómeni
Pe ţermurii lui Craca.
Eşià attunci din selbă şi regele de Craca
Din selba-unde-fusese să'şi facă-a sa urare
La a Puteri-Pétră din cercul dela Brunco.
Se începù o luptă între aquesti bellatori
Ş'aquelei lupte causa a fost quĕ fiă-quare
Voià el şi nu altul să aibă pentru sine
P'o vergine frumósă que-avea un mare nume
Atât îi era fama de mare-aquestei fete
În quât brumal îşi ḑisse: or mor, or o răpescu.
Lupta ţinù trei ḑille; a patra ḑi Grumal
Fu 'nvins şi pus în férre.
Şi vingĕtoru'l pusse, departe d'ori-que lume
În cercul quel horribil în cercul dela Brunco
In quare, cum se ḑice fantasmele greu ţipă
Si urlă în pregiurul al Petrei redutabili.
Nu mult ânsĕ şi śparse şi férre şi închisóre
Si re:ărù terribil cu glorie mai mare.
'Nainte'i inemicii căḑea d'alle lui colpuri
Cà spicele la seceră; şi deveni Grumal

www.dacoromanica.ro

Mai mare, mai illustru de quât ori-quând vr'o dată.
O cantori ai trecutului, să vibre- harpele vóstre.
De lauda heroilor tot aerul resune.
Alline-se mişcarea que-agită al meu sufflet
Şi'a lui Swaran durere din sînu'i depărtaţi.»
Işi aşternurĕ regii şi se culcarĕ placid
Sus pe colina Morei. Sufflă în pregiur vênturi;
Sute de voci d'o dată se înalţă spre cântare
Sute de harpe sunt spre-a onorà heroii,
Din secolii trecuţi.

. . . . . .

. . . . . .

Alborile matinei spuntà la resărituri
Si începea s' albească al Cromlei cărunt creştet,
Quând éttĕ quĕ s'aude în Lena pe câmpie
Bucina lui Swaran.
Bellàtorii Loclinului s'adună 'n giurul lui
Trişti şi tăcuţi cu toţi se înbarcă în vasselle.
Vênturile Ullinului înflà albele vele,
Si éttĕ quĕ şi saltă pe valurile mării.
Fingal attuncia strigă: Fillan şi tu, o Ryne,
Zavoii mei să viiă Luath şi Branno 'n dată . . .
Dar vai! que 'ntreb de Ryno? — El dórme 'n patul Morţi
Fillan, Fergus, sculaţi-vĕ şi bucinaţi în corn
S'audă vênătorii, cu toţii să s'adune

www.dacoromanica.ro

La cornul luiFi ngal.
Bucina 'n selb' resună, şi bellatorii-alérgă,
Zăvoi uşori cu sutele le appucă înainte
Şi fiă-quare câine îşi prinde o caprióră,
Trei cad pradă lui Branno. Ast câine 'ntelligințe
Spre-a facce bucuria domnului său- le-adduce
Pe quâte trelle viie la alle lui picióre,
Ci una dintre dênsele, disgraţiata, móre
Pe a lui Ryno tombă.
Attunci iar se destéptă durerea lui Fingal
Quŏci vede rece mută pétra sub quare jace
Junele seu bellător que-érà tot înainte
In fruntea vênătorilor l'. ssemonea petrecceri.
« Tu nu te mai scoli, fiiule, spre-a-fi la sărbătóre!
Nu mult şi a ta tombă va-fi sub hérbă-ascunsă
Quâţi debili au să trécă 'nainte p'astă pétră,
Şi nu vor sci qu' accopere sub dênsa un herou
Fillan şi Ossiane, copii meii, tu galle
Cuteţĕtor bellator, aidem în sus pe munte
La grotta dela Tura, şi să vedem cu toţii
Pe filiul lui Semo, pe bravul Cuchulin.
Au dórŏ quŏ acolo va fi palatul Turei?
Au qu' ajuns să fiă o văstă solitute?
Pe regele ospeţelor 'l a împilat durerea.
Îi sunt deşerte sallele. Aidem să consolăm

www.dacoromanica.ro

Pe filiul lui Semo ; să facem quă să tréca
A nóstră bucurie în durerosu 'i sufflet.
Fillan el este-aquella que veḑu sus pe colină
Sau fum quare se suie în sus cà o colónă ;
Quŏci suffiă ventul muntelui, şi nu mĕ lassă bine
Spre a'mi distinge-amicul?

— E Cuchulin, respunse Fillan cu siguranţă
E filiu lui Semo ; propasă trist şi langhuid,
Cu mâna p'a sa spadă.
Heroe, salutare! al bataliei filiu
Şi sfărmător de scuturi!

— Fillane, salutare! — Să fiţi bine veniţi
Toţi fili Morvenului. — Fingal, a ta presenţă
Îmi face bucurie. Errantul vênător
Pe muntele lui Cromla è mai puçin voios
Quând îşi mai vede-o-data pîntre 'ntunerecu stelle
Aquăria absenţă atâta 'l attristà.
Copii tĕi sunt stelle que te urméḑă în calle,
Şi strălucescu în nóptea resbellului attroce.

Aşa eram, eu óre quând reveniam din guerră
Din luptele desertului, unde regele lumii (1)

(1) Numele que se dă Imperatorului roman.

www.dacoromanica.ro

Fugià de a mea façă, şi eu adducém pacea
In insolele nóstre? — Aşa eram attuncia
Pre cum mĕ veḑi acuma?

. . . . . .

. . . . . .

Vei fi o Cuchulline, precum ai fost attuncia.
Destinde'ţi la vênt velele ferici spre a ta ţérră
In quare a ta consórte te-aştéptă 'n neastêmpĕr.
Bragela lacrĕmósă cu braçele p'o stâncă
Cu pĕru în voia vĕntului sta nóptea attentivă
In miḑlocul tăcerii, l'al vênturilor uet,
S'auḑă dér vr'un cântecu d'al quelor de la rame,
Dór depărtatul sunet venind din a ta harpă
Pe alle Marii unde.

— Speranţa ei è vană, quŏ eu n'o să mai vĕḑu
Coprinsele Dunscarului. — Cum pote Cuchullin
A mai vedé vr'o dată pe scumpa sa Bragelă
Ş'a'i ducce a sa durere să'i amărască viaţa?
Pînŏ acum, Fingale, veniam cu bucurie
Victorios a casă.

— Victorios assemeni vei fi şi d'aḑi 'nainte
Adaosse Fingal.

Ţi se va 'ntinde gloria cà ramurele tari
Stejarilor lui Cromla... Te-aştéptă alte lupte,
Şi braçul teu adessea va fi pré redutabil

www.dacoromanica.ro

Nemeculuí funest...
Oscar, ḑi să adducă în-dată căprióra
Prepare-se ospățul. — După pericol viiă
Și bucuria 'n dată; și toți amicii nostri
Să facă voie bună.
Ne pusserŏm cu toții la masa lui Fingal,
Și la ospățu cântarŏm hymnul august al păcii
Ia suffiet Cuchullin; curagiu'i se realță.
I se 'ntăresce braçul luând vigórea 'ntrégă
Și voiea bună-a inimei îi luminéḑă faça,
Ullin, Caril cântarŏ; eu iar, prin intervalle
Cu vocile-inspiraților și venerabili bardi
Uniam și a mea voie; cântam resbelle, fapte
In quare fórte-adessea m'am fost luptat și eu.

. . . . . .

. . . . . .

Aquest fel tótă nóptea se petrecù 'n cântări,
In spuse de resbelle; și resăritul ḑillei
Ne-aflŏ în bucurie:
Fingal è în picióre, se scólă și agită
Schinteietórea lance. Avanță și descinde
La valle pe câmpie; și noi eram cu dânsul.
«Să se destinḑă vellele fu ultima'i commandă
Să profităm de vêntul propițiu quare suffiă.»

www.dacoromanica.ro

Cântând ne îmbarcarŏm în navele veloci
Şi despicând sub rame amara undă-a Mării,
Triumfători plecarŏm spre ţermurile patrii.

FINE

www.dacoromanica.ro